

Sultan Kanuni Süleyman Han çağına âit

TARİH KAYITLARI

M. Kemal ÖZERGİN

I. GİRİŞ

A. TARİHİN KAYNAKLARI

Geçmişteki herhangi bir olayın günümüze kalan belgelerini, üç ana kümede toplamak mümkündür. Bunlardan biri, üzerinde yazı bulunsun-bulunmasın, her türlü maddî “K a l ı n t ı l a r” (yapı, eşya, anıt vb.)’dir. Diğerini, “Y a z ı l ı v e y a r e s i m l i k a y n a k l a r” adını verebileceğimiz, başta kâğıt olmak üzere çeşitli maddeler üzerine yazılmış, çizilmiş veya resmedilmiş belgeler kümesi teşkil eder. Üçüncü bir kaynak kümesi ise, geçmişteki bir olaydan sonra, yazıya geçirilmeden ağızdan-ağıza günümüze kadar ulaşmış, gerçek veya masalımsı “S ö z l ü b i l g i l e r”dir. Kümelerdeki bütün kaynak türlerinin, biri olayın geçtiği ülkede (yerli), diğeri komşu ülkelerde (yabancı) olmak üzere iki ayrı meydana geliş yeri vardır. Tarih araştırmalarında istifade edilen bu üç kümeye âit çeşitli kaynakların, hangi merkezde ve nasıl bir görüşle meydana getirildiği hususu, tarih usulü bakımından mühimdir.

Tarih araştırmalarında çoğunlukla kullanılan kaynaklar, kümelerden en zenginini ve en dikkate değer olanını teşkil eden “Yazılı veya resimli kaynaklar”-dır. Gerçekten bu kümedekiler, kendilerine verilen ehemmiyeti haklı çıkaracak derecede, çeşitli ve yeterlidir. Bu tür kaynaklar arasında, bilindiği gibi, pek değişik mahiyette eserler bulunur. Bunların başlıcaları olarak; devlet kayıtları, her tür yazışmalar, resmî tarih-yazıcılarının eserleri, diğer meraklı kişilerin tarihleri, rûz-nâmeler, hâtıralar, seyahat-nâmeler, haltercümesi kitapları (tezkireler), haritalar, tasvirler (minyatürler), plânlar... sayılabilir. Bu yazımda, yine bu kümeye âit olup, fakat şimdiye kadar üzerinde topluca durulmamış, değişik ve yeni bir kaynak türünü tanıtmak, değerini belirtmek ve onun elimizdeki en eski bir derlemesini yayımlamak istiyorum¹.

1. Türk tarihini araştırma usulü, kaynaklarının tesbit ve tasnifi henüz ciddi bir şekilde ele alınmadığından, çalışmalarda kullanılacak kaynak türlerinin kadrosu da belli değildir. Şimdiye kadar usul üzerinde yayımlanmış eserler, Avrupa’da bu konuda yazılmışların ya doğrudan çevirisi veya adaptesi olduğundan, Türk tarihi için değişik kaynaklar, usul öğretiminin dışında kalmıştır. Krş. Prof. Dr. A. Z. V. Togan : *Tarihte usul*. İstanbul 1950.

B. TARİH KAYITLARI

Bu değişik kaynak türüne, oluşu ve şekli bakımından “Tarih kaydı” adı verilebilir. Tarih kaydı’nı, herhangi bir olay ardında okur-yazar bir kişinin bunu kendiliğinden, bir-iki cümle ile kısa ve özlü bir şekilde yaptığı tesbittir, diye tarif edebiliriz. Çok kere meraklı kişiler, bazen devlet dâirelerindeki kâtipler, kendilerini ilgilendiren, dikkatlerini çeken, kolayca hatırlanması istenen türlü olayları, kendi el-mecmualarına veya o sırada önlerinde bulunan kitap, mecmua, defter, cönk vb. gibi elyazmalarının boş bir yerine, gününde tesbit edivermişlerdir. Bu kayıt düşmede, herhangi bir peşin niyet veya vazife zorunluğu bulunmadığı gibi, tesbitleri sıralamada da belli bir düzen görülmez.

Bir tarih kaydı, bütünü bir veya bir kaç cümle içinde olmak üzere, başlıca iki kısımdan meydana gelmiştir : (A) **Tarihleme** ve (B) **Olay**. Tarihleme (A)’de islâm kültür çevresinin tarih atma şekli ve takvimi kullanılmıştır. Bazı kayıtlarda, Osmanlı ülkesinin geniş sınırları içindeki halk arasında geçen Efrencî takvim’in, sadece ay adlarının da anıldığı görülüyor. Kaydın ikinci kısmı (B) ise, ilgi duyulmuş olayı, çok kere tek cümle içinde, kısa ve özlü bir şekilde tesbit eder. Tarih kayıtlarının dili, çoğunlukla türkçe, bazen farsçadır. Bazı tarihleme’lerde, arapça veya farsça tarih atmanın artık kalıplaşmış şeklinin sürdürüldüğü de görülüyor. Olay kısmındaki konular pek çeşitlidir. Bunlar henüz büyük bir derlemede toplanmadığı için, üzerinde durulmuş olan konular, belli bir tasnif çerçevesi içinde gösterilemez. Ancak, gerek siyasi ve askerî, gerek ictimai ve kültür alanlarında, hükümdar cüfusları, ordunun sefer hareketi ve dönüşü, tayin ve aziller, doğumlar ve ölümler, evlenmeler, Hacca gidiş ve dönüşler, elçi gelme veya gitmesi, yangınlar, tabiat olayları (fırtına, deprem, sel, rüzgâr vb.), çeşitli yapıların başlama, bitme veya açılmaları, günlük işler... gibi değişik olayların tesbit edilmiş bulunduğu görülüyor. Tarih kayıtlarının, bu sayılan konuları bakımından, eski edebiyatın yine tarih araştırmalarında faydalanılan bir mahsulü olan “Tarih manzumeleri”² ile benzerliği bulunduğu muhakkaktır.

Yukarıdaki kısa açıklamadan anlaşıldığı üzere tarih kayıtları, oluşu, mahiyeti, tesbit şekli ile, âit olduğu olayın özel bir tesbitidir. Geçmişteki günlük hayatın akışı içinde geçiveren çeşitli olayların, ilgi duyan bir kişi kalemle bir el-yazmasının bir kenarına gününde düşülmüş kısa kaydı, resmî ve özel tarih-yazıcılarının ihmal ettikleri pek çok husus karşısında, dikkate değer, mühim ve hatta bazı hallerde eşsiz bir kaynak olabilir. Bunlar tarih araştırmalarının bütün alanları için, gün sırası (kronoloji) gösterilmiş siyasi münasebetler, askerî olaylar, tayinler ve aziller, devlet teşkilâtı özellikleri, haltercümesi, sanat ve kültür olay-

2. Tarihin bir kaynak türü olarak “Tarih manzumeleri” için bk. H. İpekten-M. K. Özergin: “Sultan Ahmed III. devri hâdiselerine âid tarih manzûmeleri”. Tarih Dergisi, IX/13 (Eylül 1958). 133-150; X/14 (Eylül 1959). 125-146; M. K. Özergin: “Ahmed Paşa’nın tarih manzûmeleri (855-896/1451-1491)”. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, X. cilt (Eylül 1960). 161-184.

ları, büyük felâketler, soy-bilim (jenealoji), günlük yaşayış, tabiat olayları... bakımlarından istifâde edilebilecek değerli bir kaynak teşkil ederler.

Bütün bu özelliklerine rağmen, Yazılı kaynaklar'ın değişik bir türü olan tarih kayıtları, bildiğime göre, belki küçük ve dağınık bulunuşları sebebiyle, şimdiye kadar üzerinde durulmamış, derlenmemiş ve incelenip, değerlendirilmemiştir. Elyazması kitap ve mecmuaları elden geçirerek, yaptığım çeşitli taramalar sırasında, bu tür kayıtlar dikkatimi çekmekte ve bulduklarımı yıllardan beri toplamakta idim. Ne var ki, onların çoğu, XVIII. ve XIX. yüzyıllara âttir. Bir süre önce incelediğim eski bir elyazması mecmuada, böyle tarih kayıtlarından XVI. yüzyıla âit olanlarının bir araya toplanmış bulunduğunu gördüm. Çağı için de dikkate değer yeni bir kaynak teşkil eden, bu şimdilik en eski ve en zengin derlemeyi burada araştırmacılara tanıtacağım. Kendi topladığım tarih kayıtlarından, sonraki yüzyıllara âit olanlarını da ilerideki bir vesile ile yayımlamak arzusundayım.

C. ESKİ BİR DERLEME

Elyazması eski bir mecmuanın on yaprağı içinde derlenmiş bulunan bu en eski tarih kayıtları, sözkonusu mecmuanın üçüncü risâlesidir. Bu kısmın ilk iki risâle ile doğrudan bir ilgisi yoktur. Risâleler ayrı-ayrı tertib edilmiş ve sonradan her halde aynı sâhîp elinde bir arada ciltlenmiştir.

Tarih kayıtları derlemesi, 945-988 yılları arasına âit olmak üzere, 200 gün-kaydını ihtiva ediyor. Bunların 7-si ebced hesabı ile düşürülmüş tarihlerdir (bk. Metin, nr. 40, 87, 121, 325, 327, 329, 331). Derlemenin tamamı, aynı kalemin eseri değildir. Bu metin, biri büyük ve asıl, diğerleri iki küçük eklemeye olmak üzere, üç parçadır. Asıl olan birincisi, 187 gün-kaydını toplamıştır. 945 yılından başlar ve 974 yılı sonuna kadar gelir. Ancak, 957 yılı kayıtları arasında bulunan, fakat ebced ile hesabında 975 yılını veren bir çeşme tarihi (bk. Metin, nr. 325) dikkate alınınca, bu kısmın son tarihi 975 oluyor. Derlemenin bu asıl kısmı, farsça olup, siyakat yazısı ile kaleme alınmıştır. Birinci eklemeye sona, başka bir elin ta'lik kırması yazısı ile, 982, 987 ve 988 yıllarına âit beş kaydı (bk. Metin, nr. 327-333) ilâve etmiştir. Elyazmasının bir de son yaprağında, yine bu devreye ait sekiz kaydı (bk. Metin, nr. 158, 159, 177, 259, 290, 291, 292, 326) veren ikinci bir eklemeye vardır. 968-979 yılları arasına âit olan bu kayıtlar üçüncü bir elin ta'lik yazısıdır. Bu kısa tavsifin gösterdiği gibi, elimizdeki derleme, önce 975 sıralarında meydana getirilmiş ve buna biri 988 sıralarında, ikincisi daha sonra olmak üzere iki eklemeye yapılmıştır. Kayıtların konuları, ilk derlemenin yazısı, mecmuanın tertip yeri vb. dikkate alınarak, derlemenin İstanbul'da yapıldığı kabul edilebilir.

Metnin iki küçük eki (5+8) bir kenara bırakılırsa, asıl derlemeyi (187) yapanın kimliği üzerinde durmak gereklidir. Metin'de bunu tesbit etmemize imkân verecek açık bir kayıt, işâret veya buna yarayacak bir bilgi bulunmuyor. Sadece, kayıtlardaki şekil, dil, yazı türü, konu göz önünde tutulur ve tertip yerinin de

İstanbul olduğu dikkate alınır, bu derlemeyi yapanın Osmanlı devlet merkezinde siyakat yazısı kullanılan bir dâirede çalışan bir memur olduğu düşünülebilir. Bu kişi belki Divân-ı hümayûn'a bağlı kalemlerin birinde kâtip idi. Kayıtlarına bakılırsa, öğrenimi pek yukarı çıkmamıştır. Bilgi seviyesinin yüksek olduğu söylenemez. Farsça bilgisi de zayıftır. Siyakat yazısını bilmekte ve sık kullanmaktadır. Derlemesinde topladığı meselelere meraklı bir kişidir. Kendisi, başta tayin ve aziller ile ölümler (en çok Saray teşkilâtı, sonra Merkez teşkilâtı) olmak üzere bazı konulara ilgi duymaktadır. Askerî ve siyasî olaylar üzerinde pek durmamaktadır. Elimizdeki derlemesini, muhtemelen 975/1568 yılı sıralarında ve İstanbul'da yapmış olmalıdır.

D. METİN ÜZERİNE

945 yılından başlamak üzere, 200 tarih kaydını toplayan derlemeye bir başlık verilmemiştir. Risâlenin ilk yaprakları kaybolmuş da olabilir. Metin, doğrudan kayıtların sıralanması ile başlar. Bunlar, "Fî sene ..." başlıkları altında yıllarına göre kümelendirilmiştir. Yıl içinde ayrıca, ay sırasına pek dikkat edilmediği görülüyor. Kayıtların bazıları (bk. Metin, nr. 40, 87, 121, 157, 248, 252, 293, 294, 295, 325) ve özellikle ebced hesabı ile düşürülmüş olanları, belki açıkca tarih verilmediği için, ait oldukları yıldan başka kümeler arasında yazılmışlardır.

Derlemenin büyük kısmı Sultan Kanunî Süleyman Han çağı (1520-1566; Metin, nr. 1-297)'na, kalanı ise Sultan II. Selim Han (1566-1574 ; Metin, nr. 298-326) ile Sultan III. Murâd Han (1574-1595; Metin, nr. 327-333) çağlarına aittir. Elimizdeki metnin topladığı tarih kayıtları ve bunlardaki olaylar, yıllara göre şöylece gösterilebilir :

Yıl	Kayıt sayısı	Olay sayısı	Metin nr.	Yıl	Kayıt sayısı	Olay sayısı	Metin nr.
945	1	1	1	963	4	7	100-106
946	6	6	2- 7	964	9	16	107-122
947	6	7	8-14	965	12	18	123-140
948	10	13	15-27	966	1	1	141
949	5	5	28-32	967	7	16	142-157
950	6	9	33-41	968	4	4	158-161
951	2	3	42-44	969	14	26	162-187
952	3	7	45-51	970	12	21	188-208
953	6	6	52-57	971	24	48	209-256
954	3	6	58-63	972	13	20	257-276
955	3	3	64-66	973	8	16	277-292
956	4	4	67-70	974	15	32	293-324
957	2	4	71-74	975	1	1	325
958	3	3	75-77	979	1	1	326
959	1	1	78	982	1	1	327
960	6	9	79-87	987	2	3	328-330
961	1	7	88-94	988	2	3	331-333
962	2	5	95-99				

Yukarıdaki tablonun gösterdiği gibi, metinde 200 gün-kaydı ve bunlarda 333 olay verilmiştir. Tarih kaydı ve olayları bakımından, 971 yılı 24 kayıta 48 olay ile başta gelmektedir. Onu, 15 kayıta 32 olay ile 974 yılı, 14 kayıta 26 olay ile 969 yılı ve 12 kayıta 18 olay ile 965 yılı takip etmektedir.

Her tarih kaydı, yukarıda kısaca tarif edildiği şekilde, iki kısımdır. Tarihleme (A)'de sırasıyla gün adı, ayın kaçı olduğu, ay adı ve yılı, islâmî kültürün Araplar'dan alınma kalıbıyla verilmiştir. Sadece yedi kayıta, Osmanlı ülkesinde halk arasında kullanıldığı anlaşılan Efrencî takvimle ay adı ve ayın kaçı olduğu da anılmıştır. Olayı veren ikinci kısım (B), yine bütün tarih kayıtlarında olduğu gibi, bir-iki cümle içinde kalmıştır. Bu kısım, çoğunlukla Osmanlı sahası diyebileceğimiz basit bir farsça ile yazılmış olup, sadece bir kaç yerde türkçe veya farsça-türkçe karışımı bir dil görülür. Bazı yerlerde imlâ yanlışı da bulunuyor. Kayıtlarda, çağındaki devlet kayıtlarında da görülen, üç kısaltma işareti kullanılmıştır. Yayım sırasında açık olarak, köşeli parantez içinde yazılan bu kısaltmalar şunlardır :

م = يوم yevm kelimesi kısaltması. Metin'de tarihlemede çok yerde.

ع = عن 'an, arapça ablatif öneki kısaltması. Metin'de bazı yerlerde.

ج = Cumâdâ'l-âhire kelimesinin kısaltması. Metin'de sadece bir yerde (nr. 301).

Kayıtlarda, oldukça çeşitli olaylar üzerinde durulmuştur. Konularına göre yapılan ayırmada, tarih kayıtlarındaki olaylar 20 -den fazla konu içinde toplanmaktadır. Bunların başında, tayin ve azil işlemleri 178 olay ile başta gelmektedir. Bunu, 81 olay ile ölüm kayıtları, 9 olay ile çeşitli gidiş ve gelişlerin haberi ve 8 olay ile de sefer hareketleri takip ediyor. Derlemenin bütün konuları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir :

Avlanma : 4 tane. nr. 44, 53, 235, 257.

Câmi, mescid, çeşme tarihi : 7 tane. nr. 65, 120, 121, 209, 241, 258, 325.

Cülûs : 4 tane. nr. 293, 294, 298, 327.

Çeşitli kayıtlar : 7 tane. nr. 39 (defin), 128 (el öpme), 138 (güneş tutulması), 157 (Nevrûz), 261 (Çıkma), 300 (cenaze), 312 (doğum).

Deprem : 5 tane. nr. 51, 68, 136, 137, 139.

Donanma | şenlik : 2 tane. nr. 25, 66.

Elçi gelmesi : 2 tane. nr. 108, 155.

Evlence | Gerdek : 7 tane. nr. 6, 140, 176, 185, 186, 187, 260.

Fetih : 4 tane. nr. 286, 290, 296, 297.

Gidiş-geliş haberi : 9 tane. nr. 32, 36, 55, 56, 74, 82, 125, 236, 326.

Hacca gitme : 2 tane. nr. 4, 23.

Ölüm : 81 tane. nr. 3, 5, 7, 9, 11, 19-22, 24, 27-29, 31, 33, 34, 37, 38, 40-42, 54, 57, 62, 63, 67, 70, 75-79, 86, 87, 95, 102, 107, 118, 119, 122, 127, 142, 143, 145, 156, 158-160, 177, 183, 184, 193-197, 200, 205, 210, 220-222, 231-234, 237-240, 247, 249, 267, 275, 288, 292, 305, 328, 329, 331, 332,

Sefer : 8 tane. nr. 18, 26, 64, 141, 144, 287, 295, 299.

Tayin ve aziller : 178 tane. nr. 1, 13-17, 30, 43, 46-49, 50, 52, 58-61, 71-73, 80, 81, 83-85, 88-94, 96-101, 103-106, 109-116, 123, 124, 129-135, 146-154, 161-175, 178-182, 188-192, 198, 199, 201-204, 206, 211-218, 223-230, 242-246, 248-256, 262-266, 268-274, 276-285, 289, 291, 301-304, 306-311, 313-324, 330.

Yağmur ve fırtına olayı : 3 tane. nr. 69, 207, 208.

Yangın : 7 tane. nr. 2, 10, 12, 45, 126, 219, 259.

Ziyafet : 3 tane. nr. 8, 35, 117.

Tarih kayıtlarının yedisinde bilgi yanlışları vardır. Bunlardan biri kaydı karıştırmaya (bk. Metin, nr. 80; Krş. Açıklamalar, nr. 92), biri kişi adını yanlış kaydetme (bk. Metin, nr. 196; Krş. Açıklamalar, nr. 204)'dir. Kalan beş yanlış ise, tamamen tarihleme'de yapılmıştır. Bunlarda ay adı veya yıl sayısı yanlış tesbit edilmiştir. (bk. Metin, nr. 159, 286, 293, 294, 295; Krş. Açıklamalar, nr. 174, 280, 285, 286, 287).

Derlemenin büyük kısmı, yukarıda belirtildiği üzere, 187 gün-kaydını toplamıştır. Bu tür kayıtlar aslında gün-gününe tutulduğuna, elimizdeki metin ise, otuz yılı içine alan ve aynı kalemden çıkmış bir derleme olduğuna göre, bu kayıtların nereden ve nasıl toplandığı meselesi ortaya çıkmaktadır. Metin'de bu hususta açık bir bilgi bulunmadığı için kesin bir şey söylenemez. Elimizdeki derleme için, biri daha önce ayrı-ayrı fakat gününde yapılmış kayıtları, belki seçme yaparak daha sonra toplamış olmak, diğeri bazı devlet kayıtlarından faydalanarak, bunları yeni baştan tertip etmek gibi iki yol vardır. Birinci yolun kesin şekilde reddedilemeyeceği muhakkaktır. Diğer taraftan, Saray ve Merkez teşkilâtlarındaki vazifelilere âit tayin, azil ve ölüm kayıtlarının fazlalığı da, ikinci yolun mümkün olabileceğini göstermektedir. Kayıtların bu türünün, mahiyet, şekil, yazı ve dil bakımlarından bazı devlet kayıtları ile benzerlik göstermesi de bu düşüncüyü kuvvetlendirir. Osmanlı Merkez teşkilâtındaki çeşitli kalemlere âit, böyle gün-gün yapılmış kayıtları ihtivâ eden defterlerinden, başta Ruûs olmak üzere, Rûz-nâmceler ve Mühimmeler'den istifade edilmiş olması çok mümkündür³. Bu tür def-

3. Ruûs ve diğeri benzeri defterler için bk. Nejat Göyünç: "XVI. yüzyılda Ruûs ve önemi" Tarih Dergisi, XVII/22 (Mart 1967). 17-34; Ord. Prof. İ.H. Uzunçarşılı: *Osmanlı devletinin Merkez ve Bahriye teşkilâtı*. Ankara 1948.

terlerin asıl kayıtları yanı-sıra, bir çok günlük olayın da bir köşeye kaydediliverilmiş olduğu biliniyor. Bununla birlikte, devlet kayıtlarından hangilerinin elimizdeki derlemeye kaynak teşkil etmiş bulunduğunu kesinlikle göstermek veya söylemek mümkün değildir. Tarihleme'de görülen şekil birliği ise, aslında islâm kültür çevresinde kullanılagelen kalıptan başka bir şey olmadığı için, bunların hepsinde aynı bulunması, kaynak için bir delil teşkil edemez.

Tarih kayıtlarının ne gâye ile derlendiğini açık bir şekilde göstermek de mümkün değildir. Elimizdeki metinde bir giriş olmadığı gibi, kayıtlar arasında bunu belirtecek bir işâret de yoktur. Ancak, tayin ve azillerin çoğunluğu teşkil etmesine bakılırsa, daha çok bu tür kayıtlara meraklı bir kişinin, onları ve bazı olayları kolayca hatırlamak gayesiyle bu derlemeyi meydana getirdiği düşünülebilir.

Derlemedeki tarih kayıtlarının, tarihleme'de gün adını vermesi ve aynı çağ kaynaklarından farklı bilgileri toplamış bulunması bakımından, çağı kaynakları arasında dikkate değer bir yere sahip olmaktadır. Metnin incelenmesinden, bu çağa âit kaynakların, ya tarih vermemesi veya gün adını anmaması karşısında, bu hususta pek çok yeni bilgi elde edilmiş olduğu görülecektir. Diğer taraftan, yine o kaynakların ihmal ettikleri bazı bilgiler de, elimizdeki tarih kayıtları arasında bulunmaktadır. Böylece derleme, tayin ve azillere âit işlemler için faydalanmış olması mümkün devlet kayıtlarının bir kısmının bugün kayıp ve elimizdekilerin de henüz işlenmemiş ve yayımlanmamış bulunması karşısında, şimdilik bu boşluğu da dolduracaktır. Derlemenin kazandırdığı yeni veya değişik bilgileri burada ayrı-ayrı sıralamak, bu yazıyı lüzumsuz bir şekilde uzatacağı için, bundan vazgeçildi.

E. KAYITLARDAKİ TAKVİM

Tarih kayıtlarının tarihleme (A)'sinde kullanılmış olan takvim üzerinde kısaca durmak, bunlardan daha kolay istifade yolunu açacaktır. Bu kısım, Osmanlı-Türk kültürünün kabul ettiği islâmî takvim (Hicret takvimi) ile tarihlenmiştir. Bu takvim, bilindiği gibi, Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç gününü başlangıç tarihi olarak almıştır. Nazari olarak 15 veya 16 Temmuz 622 günü başlayan Hicret takvimi, gökteki ayın hareketine (doğuş ve batışına) bağlı on iki takvim ayı olarak, 354 gün 8 saat sürer. Bu takvimin pek çok unsuru, eski Arap kültüründen alınmıştır⁴.

4. Hicret takvimi için bk. *Millî Nevşât, sene 3*. İstanbul 1924. 9-25; Fevzi Kurtoğlu: *Tarih Yılları*. İstanbul 1936; Şefik Türker: *Takvim ve tarihi*. Kayseri 1940; B. Carra de Vaux: "Hicret". İslâm ans.; İslâm ans. "Tarih"; F.R.Unat: *Hicret tarihleri milâdî tarihe çevirme kılavuzu*. 3. bs. Ankara 1959; *Pakalın*. I, 812-814 (Hicri tarih); III, 58 (Rumî tarih), 208-210 (Sıvış yılı), 387-388 (Takvim)

Tarihleme'de görülen "arabî aylar" ve onlara takıldığı bilinen bazı sıfatlar, metinde bulunan şekilleriyle çıkarılarak aşağıda sıralanmıştır :

1. Muharrem (30 gün); Muharremü'l-harâm
2. Safer (29 gün); Saferü'l-muzaffer
3. Rebi'ü'l-evvel (30 gün)
4. Rebi'ü'l-âhır (29 gün)
5. Cumâdâ'l-evvel (30 gün)
6. Cumâdâ'l-âhır (29 gün)⁵
7. Receb (30 gün); Recebü'l-müreceb
8. Şa'bân (29 gün); Şa'bânü'l-mu'azzam (Şabânü'l-mübârek !, nr. 267).
9. Ramazân (30 gün); Ramazânü'l-mübârek
10. Şevvâl (29 gün); Şevvâlü'l-mükerrem
11. Zî'l-ka'de (30 gün)
12. Zî'l-hicce (29/30 gün)⁶

Tarihleme'de ay adları verilirken, XVI. yüzyıl Osmanlı ülkesindeki çeşitli halk toplulukları arasında kullanılmış bulunan "Efrencî takvim" in sadece ay adları ile ayın kaçı olduğunun ayrıca anıldığına yukarıda işaret edilmişti. O aylardan beş tanesini elimizdeki metnin çeşitli yerlerinde buluyoruz. Yıl ve ay süresi bakımından astronomi bilgilerine daha yaklaşık olan Efrencî takvim, tarih kayıtlarında doğru kullanılmış bulunduğu gibi, bunlar Hicret tarihinin Milât tarihine çevrilmesinde doğru tarihi elde etmemize de büyük yardımcı olmaktadır. Sözü geçen Efrencî ay adları şunlardır :

- Mayıs (nr. 183)
- Temmuz (nr. 160, 201)
- Ağustos (nr. 207).
- Teşrîn-i evvel (nr. 162, 209)
- Teşrîn-i sâni (nr. 176)

Tarihleme'de ayın kaçı olduğu işaret edilirken, ay bölümleri bazı özel deyimler ile belirtilmiştir. Bütün devlet kayıtları ve yazışma belgeleri ile tarih eserlerinde de görülen bu deyimler, aşağıda anlamları⁷ ile sıralanmıştır :

5. Bu son iki ay adı, metindeki imlâ şekline bakılırsa, belki daha XVI. yüzyılda Cemâziye'l-evvel ve Cemâziye'l-âhır olarak okunuyordu. Doğru şekilleri, Cumâdâ'l-ülâ ve Cumâdâ'l-âhire'dir.
6. Bu son iki ay adının doğru şekilleri, Zü'l-ka'de ve Zü'l-hicce'dir.
7. Bu kısımdan itibaren, ay bölümleri, haftanın günleri ve gün bölümleri'nin anlamları verilirken şu sözlüklerden istifade edildi: Mütercim Âsım Efendi: *el-Okyanûs fi tercemei'l-Kamûs*. I-IV. İstanbul 1225; Mustafâ el-Karahisârî el-Ahterî: *Ah erf-i kebir*. Kostantiniyye 1263; Mu'allim Nâcî: *Lûgat-i Nacl*. Dersaâdet 1318; Ş. Sâmi : *Kamûs-i Türkl*. I-II. Dersaâdet 1318; Sir James W. Redhouse: *A Turkish and English lexicon*. Constantinople 1921; F. Steingass : *A Comprehensive Persian-English dictionary*. 3. bs. London 1947; Ferit Devlîoğlu: *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat*. Ankara 1962.

Gurre	:	arabî ayın ilk günü
Evâyl	:	arabî ayın ilk on günü
Evâsıt	:	arabî ayın orta on günü
Evâhır	:	arabî ayın son on günü
Selh, âhır	:	arabî ayın son günü

Haftanın günlerini belirtmek için, tarihleme'de hem islâmî ve hem de eski fars kültürlerinden gelme adların kullanıldığı görülüyor. Metinde bulunan gün adları, önce arap, sonra fars şekilleri ile aşağıda topluca gösterilmiş ve bugünkü karşılıkları da verilmiştir :

Ahad	,	Yek-şenbih	:	Pazar
İsneyn	,	Dü-şenbih	:	Pazartesi
Selâsâ	,	Se-şenbih	:	Salı
Erbî'â	,	Çehâr-şenbih	:	Çarşamba
Hamıs	,	—	:	Perşembe
Cum'a	,	—	:	Cuma
Sebt	,	(Cum'a-irtesi)	:	Cumartesi

Tarih kayıtlarının bazısında, gün bölümleri de belirtilmiştir. Bildiğime göre, tarihî takvim araştırmalarında üzerinde pek durulmamış olan gün bölümlerinin bir kısmı güneşin gök yüzündeki hareketine, bir kısmı namaz vakitlerine göredir. Bunlardan kayıtlarda geçen gün bölümleri, açıklamaları ile birlikte aşağıda sırasıyla gösterildi :

Sabah : 1. güneşin doğması ile başlayan vakit (seher, subh); 2. sabah namazı (nemâz-ı evvel, salât-ı fecr, salât-ı Duhâ); 3. öğleden önceki gündüz bölümü.

Seher : bk. sabah, 1.

Nemâz-ı evvel : birinci namaz, sabah namazı. bk. sabah, 2.

Duhâ : Kuşluk vakti. Güneşin iki mızrak boyu yükselmiş olduğu vakit.

Duhâ-i kübrâ : Kaba kuşluk, büyük kuşluk.

Zuhr : 1. gündüzün ortası, öğle, güneşin tam tepede olduğu vakit (zevâl); 2. öğle namazı (salât-ı Zuhr).

Vakt-i Salâ : Cuma günleri kılınan öğle namazı vakti.

'*Asr* : 1. ikinci vakti, güneşin tepeden inmek üzere olduğu vakit; 2. öğleden sonraki gün bölümü; 3. ikinci namazı.

'Asr-ı evvel : İkinci vaktinin ilk yarısı.

'Asr-ı sâni : ikinci vaktinin ikinci yarısı.

'*İşâ* : 1. akşam vakti, karanlık bastıktan sonraki vakit; 2. öğleden akşama varınca geçen veya öğleden ertesi sabaha kadar uzanan zaman bölümü; 3. akşam ezanından yatsı vaktine varınca

geçen zaman bölümü; 4. yatsı namazı.

Nemâz-ı Huften : yatsı namazı.

Temcîd : 1. yatsı namazı vaktinden bir saat kadar sonra minarelerde belli makamlar ile okunan, ta'zîm yolundaki arapça ululayıcı niyaz ilâhisi, duâ; 2. güneşin batmasından 2,5-3 saat sonraki vakit.

Temcîd-i evvel : Temcid vaktinin ilk yarısı.

Yine tarihleme ile ilgili bir noktaya da, burada dokunmak yerinde olacaktır. Tarih kayıtlarında gün adıyla verilen hicret tarihi, milât tarihine çevrildiği zaman, bazen bir günlük fark ortaya çıkmaktadır⁸. Bunlar yayımlanan metinde, milât tarihi yanında bir soru işareti ile belirtilmiştir. Sadece gün adının yardımı ile tesbit edilebilen bu husus, iki sebepten ileri gelmektedir: (a) gökteki ayın hareketine göre düzenlenmiş arabî ayın ilk gününün, yeni ayın gökte görülmesine (rü'yet-i hilâl) bağlı olarak bir gün önce veya sonra başlatılması⁹, (b) gün adının umumiyetle doğru bilinmesine rağmen ayın kaçı olduğunun karıştırılması. Böyle bir durumda, özellikle gün adı esas tutularak, milât tarihi veya varsa efrencî tarih yardımı ile hicret tarihinin düzeltilmesi gerekmektedir.

F. E L Y A Z M A

Derlediği pek çok tarih kaydı ile Osmanlı tarihinin 1539-1580 yılları arası için bir çok yeni bilgiler kazandıran küçük risâle, on yapraklık bir kısım halinde eski bir mecmuanın içinde bulunmaktadır. Bu mecmuada üç risale vardır.

Sözkonusu mecmua, Süleymaniye Umumi kitaplığı'nın Esadefendi nr. 2142 (İstanbul)'de kayıtlıdır. Benzerlerinde olduğu gibi, bu mecmuanın da belli bir adı yoktur. 145 x 207 mm ölçüsünde olup, toplamında 255 yaprak vardır. Miklepli, sırtı ve kenarları kahverengi meşinden, üstü ebrû kâğıt kaplı basit bir cilt içindedir. Mecmuanın kâğıdı yerli ve karışık, kalınca, az aharlı, açık krem renğinde ve filigransızdır. Risâleler, değişik yazı türleri ile ve değişik satırlarda yazılmıştır. Yazılara cedvel çekilmediği gibi, elyazmasının hiç bir yerinde de süsleme yoktur. Mecmua, şimdi bakımsız bir durumda olup, şirâzesi de bozulmuştur. Bu değerli elyazmasını, kimin ne zaman, nerede yazdığını veya derlediğini gösterecek bir istinsah kaydı görülüyor. Bununla birlikte içindeki risâlelere ve onların muhtevalarına bakılırsa, XVI. yüzyılın ikinci yarısı ile XVII. yüzyılın ilk yarısı içinde tertip edilmiş üç risâlenin, bu son tarih sırasında İstanbul'da, belki müderrislik veya kadılık ile ilgili bir kişi eliyle bir arada ciltlendiği düşünülebilir. Nitekim ikinci risâleye, aynı yüzyılın ortalarına kadar çıkan ilâveler yapılmıştır.

8. Bu çalışmadaki hicret tarihi çevirmeleri şu esere göre yapıldı: F. R. Unat: *Hicri tarihleri milâdî tarihe çevirme kılavuzu*. 3. bs. Ankara 1959.

9. "Rü'yet-i hilâl" meselesi için bk. *Danış. I. ciltte XI-XIII. sayfalar*; F. R. Unat: *aynı eser*. X-XI. s.

Mecmuanın, 238 b-247 b yaprakları arasındaki üçüncü risâlesini teşkil eden tarih kayıtları derlemesi, bu kısımda on dokuz sayfa tutuyor. Birinci ekleme burada, son sayfadadır. Bir de elyazmasının son yaprağına (255 b) aynı mahiyette ikinci bir ekleme yapılmıştır. Her yapraktaki tarih kayıtları, âit oldukları yılı gösteren başlıklar altında, üçer-dörder veya daha fazla satırlık kümeler halinde, belli bir düzen içinde olmaksızın, düz, yatık veya yan duruşlarda tesbit edilmişlerdir. Bazı yapraklarda, belki sonradan yapılabilecek başka kayıtlar için, boş yerler bırakılmıştır. Böylece kayıtlar, bir kaç dışında, bütün sayfaları doldurmuyor. İki tarih kaydında da, tarihlemeyen sonrası yazılmamıştır (bk. Metin, nr. 113-114, 270-271 araları). Bu bakımdan sayfalardaki satır sayısı tesbit edilemiyor. Gerek metnin, gerek eklemelerinin, derleyicilerinin kaleminden çıktığı muhakkaktır. Derlemenin asıl kısmı tamamen siyakat yazısı, diğerleri ta'lik yazı ile kaleme alınmışlardır. Bu risâlenin metni de cedvelsizdir. Metinde bazı kelimeler, hemen yazı sırasında çizilmiş ve ardında doğru şekil ile devam edilmiştir. (bk. nr. 4, 11, 66, 97, 145, 179, 202, 237, 242, 245, 271, 318, 330). İmlâda, pek fazla olmamak üzere, aksaklıklar vardır. Görülen on imlâ yanlışından dördü, tarihleme sayılarından (bk. 14, 62, 180, 207, 239, 328; 77, 197, 207, 209). Yine metinde, fazladan veya iki kere yazılmış kelimeler (bk. nr. 50, 119, 120, 146, 167) bulunduğu gibi, hiç yazılmamış ay adları (bk. nr. 211, 271, 299, 305) da vardır.

G. Y A Y I N Ş E K L İ

Elyazmasındaki durumu yukarıda kısaca tarif edilen tarih kayıtları derlemesi, belirtildiği gibi, tek nüshadır. Onun muhtemel kaynağı da tesbit edilemediği için burada, sadece elimizde bulunan nüshaya dayanılarak, yayıma hazırlanmıştır.

Metnin çoğunluğu farsça olduğu halde, basımevinin yetersizliği dolayısıyla kendi yazısıyla veya çevriyazı ile yayımı imkânı bulunamadığı için, sadece okunmuş şekliyle verildi. Okunuşta da, dilin basitliği ve Osmanlı sahasından olması dikkate alınarak, kelimelerin kendi imlâsına, aynı çağ osmanlı dili hususiyetlerine ve özellikle yerli telâffuza uyuldu. Ancak bu arada, metinde pek fazla kullanılmış bulunan izâfet hususunda, fars dilinin kendi kaidesine bağlı kalındı.¹⁰ Fars dilinde, isimler veya isim yerinde kullanılmış diğer kelimeler arasında bağ kuran ve pek çeşitli durumlarda görülen izâfet (tamlama)'ten bizi ilgilendirenler şunlardır: (a) Genetif izâfesi, ilk adın ikinciye âit olduğunu gösterir (Merkad-i Sultan Mehemed); (b) Ünvan veya nisbe izâfesi, kişi adından sonra gelen ünvan veya nisbe (meslek, ictimai mevki, şehir vb.) ile o kişinin mensup bulunduğu yeri belirtir (Ayas Paşa-i Vezîr-i a'zam, Hayder Aga-i Ser-Çaşnigîrân...). (c) Oğulluk izâfesi, ikinci adın, ilkinin babası olduğunu anlatır (Dervîş Çelebi-i Baba Nakkaş). (d) Masdar izâfesi, ikinci adın masdarda gösterilmiş işi yaptığını veya olduğunu gösterir. Yine

10. Fars dilindeki izâfet için bk. A. Ateş - A. Tarzi : *Farsça grameri*. 3. bs. İstanbul 1962. 61-66; Ann K. S. Lambton : *Persian grammar*. Cambridge 1963. 128-130.

bu hususta, osmanlı dilinde de kullanıldığı bilinen “izâfet-i maktû/kesik tamlama”-ya dikkat edildi (Mîr ahur, Ser-Çavuşân).

Derlemenin yayımında, metinde esaslı bir değişiklik yapılmadı. Sadece burada verilirken, istifadeyi kolaylaştırmak için, bütün tarih kayıtları gün sırasına kondu. Kayıtların tarihleme kısımları, başta tek satır halinde yazıldıktan sonra, içindeki olaylar altta ayrı-ayrı sıralandı. Kayıtta yanlama yazılmış Efrençî aylar, iki yan çizgi arasında gösterildi. Metinde yazılmamış veya iyi okunamamış, karalanmış, yanlama yazılmış yerler ayrı işaretler ile belirtildi ve ilâvesi yerinde görülenler ise, hep köşeli parantez içinde gösterildi.

Metinde görülen yanlış imlâlî kelimeler, yayıma düzeltilerek alındı ve yanlış şekilleri de sayfa-altı çıkmalarında gösterildi. Kaydın gelişinden eksik olduğu anlaşılan cümleler (bk. Metin, nr. 5, 11, 61, 119, 145, 192, 269, 284, 287, 297, 323), öncekilere bakılarak ve anlamına göre köşeli parantez içinde tamamlandı. Yine metinde bulunan yanlış bilgiler de, ayrıca “Açıklamalar” bölümünde belirtilmiş ve düzeltilmiştir. Tarihleme’ye âit Milât tarihi karşılıkları, kolaylık olmak üzere, hemen yanlarında köşeli parantez içinde verildi. Tarihleme’nin altında sıralanan olayların her birine, atıfların kolaylığını temin etmek üzere, birer sıra sayısı da konmuştur.¹¹

Tarih kayıtlarında geçen bütün kişi adları, bazı küçük rütbeli devlet vazifeleri ile yeradları, yapılar, olaylar vb. ilerideki üçüncü “Açıklamalar” bölümünde kısaca ele alınıp, bilgi verilmiş ve böylece metne büyük ölçüde açıklık kazandırılmıştır.

Yayımda kullanılmış işaretler ve bunların anlamı şöyledir :

- xxx Elyazmasında, önce yazılmış, sonra bozulmuş yerler
- / / Elyazmasında, kayıda yanlama yazılmış kelimeler
- - - Elyazmasında, yazılmamış yerler
- (?) Metinde okunuşu şüpheli kelimeler
- [] Metinde bulunmayıp, ilâvesi uygun olan kelime ve sayılar
- Metinde tarih kaydı başı

11. Tarih kayıtları derlemesi’nin siyakat ile yazılı metni üzerinde çalışırken, güç okunan kelimelerin çözülmesi hususunda değerli yardımlarını gördüğüm Doç. Dr. Nejat Göyünç ile As. Dünder Aydın’a teşekkürlerimi burada da tekrarlarım.

II. METİN

Fİ SENE 945

- [yev]mü'l-Cum'a, fî 23 Şevvâl, sene 945 [14 Mart 1539, Cuma]
[1] Mevlânâ Şemseddin Efendi-i¹ Kadı-i Edirne, Kadı-i İstanbul şüd

Fİ SENE 946

- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 16 Saferü'l-muzaffer, sene 946 [3 Temmuz 1539, Perşembe ?]
[2] Zindân ihrâk şüd
- [yev]mü's-Sebt, fî 26 Safer, sene 946 [13 Temmuz 1539, Pazar ?]
[3] Merhûm Ayas Paşa-i² Vezîr-i a'zam, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Rebi'ü'l-evvel, sene 946 [24 Temmuz 1539, Perşembe]
[4] Hurûc-i Rûşenî^a Dede³ be-vilâyet-i Mekke
- [yev]mü'l-Ahad, fî 29 Cumâdâ'l-evve[1], sene 946 [12 Ekim 1539, Pazar]
[5] Merhûm İbn-i İbrâhîm Paşa-i Maktûl⁴, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 15 Recebü'l-müreccib, sene 946 [26 Kasım 1539, Çarşamba]
[6] Gerdek-i⁵ Rüstem Paşa⁶ şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 14 Zi'l-ka'de, sene 946 [22 Mart 1540, Pazartesi]
[7] Merhûm birâder-i Kara Hâce⁷, müteveffâ şüd

Fİ SENE 947

- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 3 Rebi'ü'l-evvel, sene 947 [8 Temmuz 1540, Perşembe ?]
[8] Ziyâfet-i Sarrâcîn-i Hâssa⁸ şüd, der zemân-i Hüseyin Aga-i⁹ Mir-ahur-i buzurg¹⁰
- [yev]mü's-Selâsâ, fî 18 Cumâdâ'l-âhır, sene 947 [20 Ekim 1540, Çarşamba ?]
[9] Hâce-i Şehzâdegân¹¹, müteveffâ şüd

a. Rûşenî : Elyazmasında, önce "Rûşen" yazılmış, sonra böyle düzeltilmiştir.

- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 21 Ramazân, sene 947 [19 Ocak 1541, Çarşamba]
[10] Mahalle-i Yehûdiyân, ihrâk şüd
- [yev]mü'l-Ahad, [fî] 25 Ramazân, sene 947 [23 Ocak 1541, Pazar]
[11] Merhûm Husâm-i¹² Emîn-i xxx^a 'atik-i Matbah-i 'âmire¹³, müteveffâ şüd, fî vakti'd-Duhâ
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 26 Ramazân, sene 947 [24 Ocak 1541, Pazartesi]
[12] Serây-ı 'atik¹⁴, ihrâk şüd, fî leyleti'l-Kadr
- [yev]mü'l-Ahad, fî 14 Zi'l-hicce, sene 947 [11 Nisan 1541, Pazartesi ?]
[13] Hüseyin Aga-i Mîr-ahur-i buzurg, Mîr-livâ-i Haleb şüd
[14] be-cây-eş Mîr-ahur-i kûçek^{b15} 'Ali Aga¹⁶, âmed

F İ S E N E 9 4 8

- [yev]mü'l-İsneyn, fî 14 Muharremü'l-harâm, sene 948 [10 Mayıs 1541, Salı ?]
[15] Mîr-ahur-i buzurg 'Ali Aga, Aga-i Yeniçeriyân şüd
[16] ve Hayder Aga-i¹⁷ Ser-Çaşnigîrân¹⁸, Mîr-ahur-i buzurg şüd
[17] ve (Râdnic ?) Hızır Aga-i¹⁹ Ser-Çavuşân²⁰, Mîr-ahur-i kûçek şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 26 Safer, sene 948 [21 Haziran 1541, Salı ?]
[18] Pâdişâh-ı²¹ 'âlem-penâh, reft be-sefer-i Budûn²²
[19] ve 'Urcûn-zâde²³, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Rebi'ü'l-evvel, sene 948 [22 Temmuz 1541, Cuma ?]
[20] Merhûm Matra-bâz²⁴ Memi-şâh²⁵, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Ahad, fî 22 Rebi'ü'l-ahır, sene 948 [15 Ağustos 1541, Pazartesi ?]
[21] Merhûm Süleymân²⁶, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Cumâdâ'l-evvel, sene 948 [13 Eylül 1541, Salı ?]
[22] Merhûm İbrâhîm Çelebi²⁷ bin Hekîmbaşı-zâde, müteveffâ şüd
- [yev]mü's-Selâsâ, fî 23 Cumâdâ'l-evvel, sene 948 [14 Eylül 1541, Çarşamba ?]
[23] Mü'ezzin Memi Çelebi²⁸, reft be-Hacc-ı şerîf
- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 8 Cumâdâ'l-âhır, sene 948 [29 Eylül 1541, Perşembe ?]
[24] Merhûm birâder-i Vefâyî Çelebi²⁹, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 11 Recebü'l-mürecceb, sene 948 [31 Ekim 1541, Pazartesi]
[25] Donanma-i³⁰ Sefer-i Budûn şüd
- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 14 Recebü'l-mürecceb, sene 948 [3 Kasım 1541, Perşembe ?]
[26] Pâdişâh-ı islâm, be-şehr âmed, ez sefer-i Budûn

a. xxx : Elyazmasında, önce "Matbah" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

b. kûçek: Elyazmasında, "Kûçek" gibi yanlış yazılmış idi. Metne düzeltilerek alındı.

- [yev]mü's-Selâsâ, fî 4 Zi'l-hicce, sene 948 [21 Mart 1542, Salı]
[27] Merhûm Turmuş Çelebi-i³¹ Muhâsebeci-i İstabl-ı 'âmire³², müteveffâ şüd

FÎ SENE 949

- [yev]mü'l-Cum'a, fî 18 Safer, sene 949 [3 Haziran 1542, Cumartesi ?]
[28] Merhûm Defterdâr Mustafâ Çelebi³³, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Ahad, fî 20 Safer, sene 949 [5 Haziran 1542, Pazartesi ?]
[29] Hekîm İshâk³⁴, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Cum'a, fî 17 Rebi'ül-evvel, sene 949 [1 Temmuz 1542, Cumartesi ?]
[30] Mevlânâ Kadı-i Edirne Hasan Efendi³⁵, Kadı-i İstanbul şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 15 Cumâdâ'l-âhır, sene 949 [26 Eylül 1542, Salı ?]
[31] Merhûm Hüseyin Beg-i³⁶ Mîr-i Sakr³⁷, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 3 Recebü'l-mürecceb, sene 949 [13 Ekim 1542, Cuma ?]
[32] Şehzâde Sultân Mehemed³⁸, reft be-Magnisâ, fî leyle-i nemâz-ı Evvel

FÎ SENE 950

- [yev]mü's-Selâsâ, fî 7 Cumâdâ'l-evvel, sene 950 [8 Ağustos 1543, Çarşamba ?]
[33] Merhûm Ser-'Arabacıyân-ı Top³⁹ Dîv 'Ali Beg⁴⁰,
[34] ve Murâd Çelebi-i⁴¹ Ser-Ta'lîmhânei⁴², müteveffâ şüdü
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Cumâdâ'l-evvel, sene 950 [24 Ağustos 1543, Cuma ?]
[35] Ziyâfet-i Tabbâhîn⁴³ şüd
[36] ve (Sinân/Siyâh ?) Memi Çelebi⁴⁴, reft be-Burûsa
- [yev]mü'l-Cum'a, fî 15 Cumâdâ'l-âhır, sene 950 [15 Eylül 1543, Cumartesi ?]
[37] Merhûm İlyâs Çelebi⁴⁵ bin Nasûh Beg-i Emîn-i cev⁴⁶, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 10 Şa'bân, sene 950 [8 Kasım 1543, Perşembe]
[38] Merhûm Şehzâde Sultân Mehemed, müteveffâ şüd⁴⁷
- [yev]mü'l-Cum'a, fî 18 Şa'bân, sene 950 [16 Kasım 1543, Cuma]
[39] Şehzâde-i mezbûr, defn şüd
[40] Târih-i Sultân Şehzâde Mehemed:⁴⁸
"Merkad-i Sultân Mehemed bâd Firdevs-i ebed"^a
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Ramazân, sene 950 [10 Aralık 1543, Pazartesi]
[41] Merhûm Hâce-i Hazret⁴⁹, hullide mülkü-hu, müteveffâ şüd

a. Bu kayıt, 964 olayları arasında yazılmış idi.

FÎ SENE 951

- [yev]mü'l-İsneyn, fi 7 Muharremü'l-harâm, sene 951 [31 Mart 1544, Pazartesi]
[42] Kethudâ-i Bevvâbîn⁵⁰, müteveffâ şüd
[43] be-cây-eş Balı Aga-i⁵¹ Çaçniğîr⁵², birâder-ı Aga-i Der-i Dârü's-
se'âde⁵³, âmed
- [yev]mü's-Sebt, fi 4 Cumâdâ'l-âhır, sene 951 [23 Ağustos 1544, Cumartesi]
[44] Hazret-i Hudâvendgâr⁵⁴, 'an şikâr-ı hümayûn âmed

FÎ SENE 952

- [yev]mü's-Selâsâ, fi 26 Cumâdâ'l-evvel, sene 952 [5 Ağustos 1545, Çarşamba ?]
[45] Ref'-i ihrâk-ı Galata
- yevmü's-Sebt, fi 22 Şevvâlü'l-mükerrem, sene 952 [27 Aralık 1545, Pazar ?]
[46] Defterdâr Mahmûd Çelebi⁵⁵, müteka'id şüd
[47] ve Lûtfî Beg⁵⁶, ma'zûl şüd
[48] Hayder Çelebi⁵⁷, Defterdâr-ı evvel şüd
[49] ve Çivi-zâde⁵⁸
[50] ve 'Arab ve 'Acem defterdârı⁵⁹ Bayram Çelebi⁶⁰ oldı
- yevmü'l-Cum'a, fi 28 Şevvâl, sene 952 [2 Ocak 1546, Cumartesi ?]
[51] Zelzele şüd, der vakt-i Seher

FÎ SENE 953

- yevmü'l-İsneyn, fi 6 Muharremü'l-harâm, sene 953 [9 Mart 1546, Salı ?]
[52] Sinân Paşa-i Tavâşi⁶¹, beglerbegi-i Şâm şüd
- [yev]mü'l-Cum'a, fi 7 Rebi'ül-evvel, sene 953 [8 Mayıs 1546, Cumartesi ?]
[53] Hazret-i Pâdişâh-ı 'âlem-penâh, 'an şikâr-ı Yanbolı⁶² âmed
- yevmü'l-Ahad, fi 6 Cumâdâ'l-evvel, sene 953 [5 Temmuz 1546, Pazartesi ?]
[54] Merhûm Hayreddîn Paşa-i Gâzî⁶³, müteveffâ şüd
- yevmü'l-İsneyn, fi 2 Şa'bân, sene 953 [28 Eylül 1546, Salı ?]
[55] Şehzâde Sultân Bâyezîd⁶⁴, reft be-vilâyet-i Karaman
- [yev]mü'l-İsneyn, fi 22 Şa'bân, sene 953 [18 Ekim 1546, Pazartesi]
[56] Hazret-i Paşa⁶⁵, reft be-mahrûsa-i Edirne
- [yev]mü'l-Hamîs, fi 6 Zi'l-hicce, sene 953 [28 Ocak 1547, Cuma ?]
[57] Merhûm Defterdâr Mahmûd Çelebi, müteveffâ şüd

a. Elyazmasında, Bayram kelimesinden önce bir "ve" vardır.

FÎ SENE 954

- yevmü'l-Cum'a, fî 9 Rebi'ü'l-evvel, sene 954 [29 Nisan 1547, Cuma]
 - [58] Şeyh Ferhâd⁶⁶, ma'zûl şüd
 - [59] be-cây-eş Nasûh Beg⁶⁷, âmed
 - [60] ve be-cây-eş Mûsâ Çelebi⁶⁸, Emîn-i cev şüd
 - [61] ve be-cây-eş Kasım Beg-i⁶⁹ Kâtib-i Bevvâbîn⁷⁰, Kâtib[-i cev]⁷¹ şüd
- yevmü'l-İsneyn, fî 28 Cumâdâ'l-âhır, sene 954 [15 Ağustos 1547, Pazartesi]
 - [62] Merhûm Receb Çelebi-i⁷² Re'is-i Küttâbân-ı Dîvân-ı 'âlî⁷³, müteveffâ^a şüd
- yevmü'l-İsneyn, fî 4 Şa'bân, sene 954 [19 Eylül 1547, Pazartesi]
 - [63] Merhûm Çivi-zâde-i⁷⁴ Monlây-ı Rûm⁷⁵, müteveffâ şüd

FÎ SENE 955

- [yev]mü'l-Hamîs, fî 19 Safer, sene 955 [30 Mart 1548, Cuma ?]
 - [64] Hazret-i Pâdişâh, ref't be-sefer-i Elkas⁷⁶
- yevmü'l-Cum'a, fî 4 Şa'bân, sene 955 [8 Eylül 1548, Cumartesi ?]
 - [65] İbtidâ feth şüden-i câmi'-i merhûm Şehzâde Sultân Mehemed⁷⁷
- yevmü's-Selâsâ, fî 17^b Zi'l-ka'de, sene 955 [18 Aralık 1548, Salı]
 - [66] Donanma-i Sefer-i Elkas şüd

FÎ SENE 956

- yevmü's-Selâsâ, fî 12 Recebü'l-mürecceb, sene 956 [6 Ağustos 1549, Salı]
 - [67] Merhûm Şeyh Şücâ' Halife⁷⁸, eş-şehîr be-"Divâne Şücâ", müteveffâ şüd
- yevmü'l-Erbi'â, fî 27 Recebü'l-mürecceb, sene 956 [21 Ağustos 1549, Çarşamba]
 - [68] Zelzele şüd, fî vakti'l-'Îşâ
- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 19 Şa'bân, sene 956 [12 Eylül 1549, Perşembe ?]
 - [69] Şiddet-i rûzgâr şüd
- yevmü'l-Cum'a, fî 22 Zi'l-hicce, sene 956 [11 Ocak 1550, Cumartesi ?]
 - [70] Merhûm Yahyâ Çelebi Efendi-i⁷⁹ Emîn-i Defter⁸⁰, müteveffâ şüd

a. müteveffâ : Elyazmasında, "mütevellî" gibi yazılmıştır.

b. 17 : Elyazmasında, önce siyakat rakamları ile "12" yazılmış, sonra böyle düzeltilmiştir.

FÎ SENE 957

- yevmü'l-Ahad, fi 4 Rebi'ü'l-evvel, sene 957 [23 Mart 1550, Pazar]
 - [71] Emîn-i cev Şerife-zâde Mehemmed Çelebi⁸¹, Emîn-i şehri⁸² şüd
 - [72] be-cây-eş Kasım Beg, Emîn-i cev şüd
 - [73] be-cây-eş Hasan Çelebi-i⁸³ Kâtib-i Bevvâbin, Kâtib-i cev şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fi 19 Şevvâl, sene 957 [31 Ekim 1550, Cuma ?]
 - [74] Hazret-i Pâdişâh, reft be-Edirne

FÎ SENE [958]

- yevmü'l-Erbi'â, fi 15 Muharrem, sene 958 [23 Ocak 1551, Cuma ?]
 - [75] Merhûm Sinân Çelebi-i⁸⁴ Emîn-i İskele⁸⁵, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Hamîs, fi 23 Muharrem, sene 958 [31 Ocak 1551, Cumartesi ?]
 - [76] Mevlânâ Hâfiz 'Acem Efendi⁸⁶, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Cum'a, fi 3 Cumâdâ'l-evvel, sene 958^a [9 Mayıs 1551, Cumartesi ?]
 - [77] Merhûm Dilsiz-zâde-i⁸⁷ Hatîb-i câmi'-i Şehzâde, müteveffâ şüd

FÎ SENE 959

- yevmü'l-Ahad, fi 6 Muharrem, sene 959 [3 Ocak 1552, Pazar]
 - [78] Merhûm, magfûr Kara Hâce-i⁸⁸ İmâm-i mahalle-i⁸⁹ Nahul-bend Hasan⁹⁰, der nezd-i Meydân-ı Esb, müteveffâ şüd

FÎ SENE 960

- yevmü'l-Ahad, fi 7 Safer, sene 960 [23 Ocak 1553, Pazartesi ?]
 - [79] Merhûm Çivi-zâde 'Abdî Çelebi-i Defterdâr-ı buzurg,
 - [80] ve Yeşilce Mehemmed Beg⁹¹, müteveffâ şüd⁹²
- yevmü'l-Ahad, fi 5 Rebi'ü'l-evvel, sene 960 [19 Şubat 1553, Pazar]
 - [81] Ca'fer Beg-i⁹³ Mehter-i Enderûni⁹⁴, Ser-'Arabacıyân-ı Top-ı Der-gâh-ı 'âlî şüd
- [yev]mü'l-Hamîs, fi 15 Rebi'ül-âhır, sene 960 [31 Mart 1553, Cuma ?]
 - [82] Mehemmed Paşa-i⁹⁵ Mîr-mirân-ı Rûm-ili, reft be-dernek-i İbsala
- yevmü'l-Erbi'â, fi 15 Şa'bân, sene 960 [27 Temmuz 1553, Perşembe ?]
 - [83] Husrev Çelebi-i⁹⁶ Emîn-i cev, müteka'id şüd
 - [84] be-cây-eş Hasan Çelebi-i Kâtib-i cev, âmed

a. Bu kayıt, elyazmasında 958 olayları arasında, fakat "957" yılı olarak yazılmış idi. O yıl kabul edildiğinde, gün Salı'ya geldiği için bulunduğu sıraya göre düzeltildi.

- yevmü's-Sebt, fi 18 Şa'bân, sene 960 [30 Temmuz 1553, Pazar ?]
[85] Kerîm Çelebi-i⁹⁷ Emîn-i Galata⁹⁸, Kâtib-i cev şüd
- yevmü'l-Cum'a, fi 28 Şevvâl, sene 960 [7 Ekim 1553, Cumartesi ?]
[86] Merhûm ve magfûr Şehzâde Sultân Mustafâ⁹⁹, fi vakt-i Salâ mak-
tûl şüd
[87] [Târih :] "Mekr-i Rüstem", sene 960^{a100}

FÎ SENE 961

- yevmü's-Sebt, fi 25 Şevvâlül-mükerrem, sene 961 [23 Eylül 1554, Pazar ?]
[88] Mehemed Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, vezîr şüd
[89] ve Pertev Aga¹⁰¹, Mîr-mirân-ı Rûm-ili şüd
[90] ve Ferhâd Aga-i¹⁰² Ser-Bevvâbîn¹⁰³, Aga-i Yeniçeriyân şüd
[91] ve Silâhdârân-ı Enderûnî¹⁰⁴, Ser-Bevvâbîn-i Dergâh-ı 'âli şüd
[92] ve Hayder Paşa-i¹⁰⁵ Mîr-mirân-ı Mer'aş, maz'ûl şüd
[93] ve İskender Aga-i¹⁰⁶ Ser-Bevvâbîn-i evvel, Mîr-mirân-ı Mer'aş şüd
[94] be-cây-eş Ser-Bâzdârân-ı¹⁰⁷ Enderûnî, Ser-Bevvâbîn şüd

FÎ SENE 962

- [yev]mü'l-İsneyn, fi 14 Zi'l-ka'de, sene 962 [30 Eylül 1555, Pazartesi]
[95] Merhûm Ahmed Paşa-i¹⁰⁸ Vezîr-i a'zam, katl şüd
[96] ve Rüstem Paşa, be-cây-ı û, vezîr-i a'zam şüd
[97] ve İbrâhim Paşa-i Tavâşî¹⁰⁹, vezîr-i xxx^b sâni bûd, müteka'îd şüd
- yevmü'l-İsneyn, fi 19 Zi'l-hicce, sene 962 [4 Kasım 1555, Pazartesi]
[98] Pertev Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, vezîr-i kûçek şüd
[99] be-cây-eş Mustafâ Paşa-i¹¹⁰ Aga-i Mîr-ahur-i buzurg, Mîr-mirân-ı
/ Rûm-ili şüd

FÎ SENE 963

- yevmü's-Selâsâ, fi 7 Rebi'ü'l-evvel, sene 963 [20 Ocak 1556, Pazartesi ?]
[100] 'Abdülkerîm Çelebi-i¹¹¹ Kâtib-i cev, Rûz-nâmçe-i sâni¹¹² şüd
[101] be-cây-eş Ahmed-i¹¹³ Kâtib-i Bevvâbîn, âmed
- yevmü'l-Ahad, fi 18 Ramazân, sene 963 [26 Temmuz 1556, Pazar]
[102] Merhûm Mehemed Aga-i¹¹⁴ Mîr-ahur-i buzurg, müteveffâ şüd

a. Bu kayıt, 964 olayları arasında idi. Ebced hesabının gösterdiği gün sırasına alındı.

b. xxx : Elyazmasında, önce "a'zam" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

- yevmü'l-İsneyn, fi 19 Ramazân, sene 963 [27 Temmuz 1556, Pazartesi]
[103] Ahmed Aga-i¹¹⁵ Ser-Çakırcıyân¹¹⁶, Mîr-ahur-i buzurg şüd
[104] ve Mustafâ Aga-i¹¹⁷ Mîr-ahur-i kûçek, Ser-Zevvâkîn¹¹⁸ şüd
[105] ve Kethudâ-i Bevvâbîn 'Ali Aga¹¹⁹, Mîr-ahur-i kûçek şüd
- yevmü'l-İsneyn, fi 4 Şevvâlü'l-mükerrem, sene 963 [11 Ağustos 1556, Salı ?]
[106] Ser-Zevvâkîn Mustafâ Aga, Mîr-Sıkare¹²⁰ şüd

F İ S E N E 9 6 4

- yevmü's-Sebt, fi 23 Safer, sene 964 [26 Aralık 1556, Cumartesi]
[107] Merhûm Dukagîn-zâde¹²¹, el-ma'zûl 'an Paşa-i Mısır, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Ahad, fi 13 Şevvâl, sene 964 [9 Ağustos 1557, Pazartesi ?]
[108] İlçi-i Surh-ser âmed¹²²
- [yev]mü'l-Ahad, fi 20 Şevvâlü'l-mükerrem, sene 964 [16 Ağustos 1557, Pazartesi ?]
[109] 'Abdurrahman Çelebi-i¹²³ Kadı-'asker-i Rûm-ili,
[110] ve Ca'fer Çelebi-i¹²⁴ Kadı-'asker-i Anadolu, ma'zûl şüdüdü
- [yev]mü'l-İsneyn, fi 22 Şevvâl, sene 964 [18 Ağustos 1557, Çarşamba ?]
[111] Hâmid Çelebi¹²⁵, Kadı-'asker-i Rûm-ili,
[112] ve 'Abdülkerîm-zâde¹²⁶, Kadı-'asker-i Anadolu,
[113] ve Kara Çelebi-i¹²⁷ Kadı-i Edirne, Kadı-i İstanbul şüdüdü
- [yev]mü'l-Erbi'â, fi 23 Şevvâl, sene 964 [19 Ağustos 1557, Perşembe ?]

- yevmü'l-İsneyn, fi 26 Zi'l-ka'de, sene 964 [20 Eylül 1557, Pazartesi]
[114] Şerife-zâde Efendi-i Defterdâr-ı evvel, Mîr-i Avlonya¹²⁸ şüd
[115] be-cây-eş Mehmed Çelebi-i Tevki'¹²⁹, âmed
[116] be-cây-eş Ramazân-zâde Mehmed Çelebi, Tevki'î şüd
[117] ve Ziyâfet-i Sarrâcîn-i Hâssa şüd, der Sarrâc-hâne¹³⁰
- yevmü'l-İsneyn, fi 27 Zi'l-ka'de, sene 964 [21 Eylül 1557, Salı ?]
[118] Merhûm Derviş Çelebi¹³¹ bin Nasûh Beg
[119] ve Hâcî^a Sinân-ı¹³² Mü'ezzin-i Ayasofya-i kebir, müteveffâ şüd[end]
- yevmü'l-Cum'a, fi 14 Zi'l-hicce, sene 964 [8 Ekim 1557, Cuma]
[120] İbtidâ feth şüden-i câmi'-i Hazret-i Sultân Süleymân Han¹³³, hal-
led'Allahu mülke-hu ve ebbede saltanate-hu ilâb intihâ'iz-zemân
[121] Târih-i câmi'-i Pâdişâh-ı 'âlem-penâh :
"Câmi'-i Sultân-ı 'âdil, Şeh Süleymân-ı zemân"^{c134}

a. Elyazmasında, Hâcî kelimesinden sonra, bir "ve" vardır.

b. ilâ : Bu kelime, elyazmasında iki defa yazılmıştır.

c. Bu kayıt, 960 olayları arasında idi. Ebeced hesabının gösterdiği gün sırasına alındı.

- yevmü'l-Cum'a, fi 28 Zi'l-hicce, sene 964 [22 Ekim 1557, Cuma]
[122] Merhûm Ca'fer Aga-i¹³⁵ Aga-i Der-i Dârü's-se'âde, müteveffâ şüd

Fİ SENE 965

- yevmü'l-İsneyn, fi 20 Rebi'ü'l-evvel, sene 965 [10 Ocak 1558, Pazartesi]
[123] Ferhâd Aga-i Aga-i Yeniçeriyân, (Hersek-i şehir ?) şüd
[124] be-cây-eş Ahmed Aga-i¹³⁶ Ser-Bevvâbîn-i evvel, Aga-i Yeniçeriyân şüd
- yevmü'l-Erbi'â, fi 22 Rebi'ü'l-evvel, sene 965 [12 Ocak 1558, Çarşamba]
[125] Ahmed Aga-i Aga-i Yeniçeriyân, reft be-İstanbul
- yevmü'l-Hamîs, fi 14 Rebi'ü'l-âhır, sene 965 [3 Şubat 1558, Perşembe]
[126] Çârşûy-ı Zergerân-ı¹³⁷ Edirne ihrâk şüd, der leyle-i Cum'a, der pey-i nemâz-ı Huften
- yevmü'l-Ahad, fi 15 Cumâdâ'l-evvel, sene 965 [5 Mart 1558, Cumartesi ?]
[127] Merhûm Ca'fer Aga-i¹³⁸ Ser-'Arabacıyân-ı Top, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Ahad, fi 15 Şevvâl, sene 965 [31 Temmuz 1558, Pazar]
[128] Ferhâd Paşa, dest-i Pâdişâh bi-bûsend
- yevmü's-Selâsâ, fi 2 Zi'l-ka'de, sene 965 [16 Ağustos 1558, Salı]
[129] 'Ali Beg-i¹³⁹ Su-başı-i¹⁴⁰ İstanbul, Aga-i Yeniçeriyân-ı Şâm¹⁴¹ şüd
[130] be-cây-eş Mehemed Beg-i¹⁴² (Destvâneî ?) âmed
[131] ve (Nâyib-zâde nâyib-i ?) Mi'mâr-zâde¹⁴³, ma'zûl şüd ve der Dî-vân-ı 'âli ta'zîr kerdend¹⁴⁴
- yevmü's-Selâsâ, fi 16 Zi'l-ka'de, sene 965 [30 Ağustos 1558, Salı]
[132] Derviş Çelebi¹⁴⁵, Defterdâr âmed
[133] Sinân¹⁴⁶, fârig şüd
[134] be-cây-eş Ahmed Çelebi¹⁴⁷ be-"Mûytâb"-ı Kâtib-i Yeniçeriyân¹⁴⁸, âmed
[135] be-cây-eş Sinân Beg-i¹⁴⁹ Kâtib-i Fodula¹⁵⁰, âmed
- [yev]mü'l-İsneyn, fi 6 Zi'l-hicce, sene 965 [19 Eylül 1558, Pazartesi]
[136] Se-şenbih gicesi Temcîd zemânında zelzele-i 'azîme vâki' oldu
- [20 Eylül 1558, Salı]
[137] ve tekrâr sabâh nemâz vaktinde yine oldu

- yevmü's-Selâsâ, fî 14 Zi'l-hicce, sene 965 [27 Eylül 1558, Salı]
[138] Kusûf-i âftâb vâki' şüd, fî leyle-i Çehâr-şenbih
- [yev]mü'l-Erbi'â, fî 15 Zi'l-hicce, sene 965 [28 Eylül 1558, Çarşamba]
[139] Zelzele vâki' şüd, fî vakti'd-Duhâ
- yevmü'l-Hamîs, fî 16 Zi'l-hicce, sene 965 [29 Eylül 1558, Perşembe]
[140] Gerdek-i¹⁵¹ Ferhâd Paşa şüd

FÎ SENE 966

- yevmü'l-İsneyn, fî 29 Şa'bân, sene 966 [6 Haziran 1559, Salı?]
[141] Pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretleri, reft be-sefer-i Şehzâde Sultân Bâyezîd¹⁵²

FÎ SENE 967

- yevmü's-Selâsâ, fî 9 Muharrem, sene 967 [11 Ekim 1559, Çarşamba ?]
[142] Merhûm Kadı-i Kütâhiyye,
[143] ve Kethudâ-i Der-i Sultân Bâyezîd, der Üsküdâr salb kerdend
- yevmü'l-Hamîs, fî 11 Muharrem, sene 967 [13 Ekim 1559, Cuma ?],
[144] Pâdişâh-ı 'âlem-penâh hazretleri 'an sefer-i Sultân Bâyezîd be-İstanbul âmed
- yevmü's-Sebt, fî gurre-i Rebi'ü'l-âhır, sene 967 [31 Aralık 1559, Pazar ?]
[145] Merhûm Hasan xxx^a Beg-i¹⁵³ Kethudâ-i İstabl-ı 'âmire¹⁵⁴, [müteveffâ]^b şüd
- yevmü'l-İsneyn, fî 3 Rebi'ü'l-âhır, sene 967^c [2 Ocak 1560, Salı ?]
[146] İskender Beg-i¹⁵⁵ Kethudâ-i İstabl-ı 'âmire-i kûçek, Kethudâ-i Hâs¹⁵⁶ şüd
[147] ve Pîrî Beg-i¹⁵⁷ Rahtvân-ı Hâs,¹⁵⁸ Kethudâ-i kûçek şüd
[148] ve Nasûh Beg-i¹⁵⁹ Rahtvân-ı bârgîr¹⁶⁰, Rahtvân-ı Hâs [şüd]
[149] ve Hüseyin Beg-i¹⁶¹ Licâmî¹⁶², Rahtvân-ı bârgîr şüd
[150] ve Şücâ' Beg-i¹⁶³ Ser-Oda¹⁶⁴, Kürsîdâr¹⁶⁵ şüd
[151] ve Hüseyin Beg-i¹⁶⁶ Üsküfî¹⁶⁷, Ser-Oda-i Sarrâcîn-i Hâssa şüd
- yevmü'l-Ahad, fî 16 Rebi'ü'l-âhır, sene 967 [15 Ocak 1560, Pazartesi ?]
[152] Ahmed Aga-i Mîr-ahur-i buzurg, Mîr-mirân-ı Karaman şüd
[153] ve 'Ali Aga-i Mîr-ahur-i kûçek, Mîr-ahur-i buzurg şüd
[154] ve 'Osmân Aga-i¹⁶⁸ Çukadâr-ı Enderûnî¹⁶⁹, Mîr-ahur-i kûçek şüd

a. xxx : Elyazmasında, önce "Paşa" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

b. müteveffâ : Elyazmasında bu kelime yoktur. Kaydın anlamına bakılarak tamamlandı.

c. 967 : Elyazmasında, bu yıl iki defa yazılmış idi.

- yevmü's-Sebt, fi 18 Cumâdâ'l-âhır, sene 967 [16 Mart 1560, Cumartesi]
[155] Bu günde İlçi-i¹⁷⁰ Surh-ser be-şehir-i İstanbul âmed
[156] ve Kethudâ-i bârgîr¹⁷¹ Pîrî Beg, müteveffâ şüd
- yevmü's-Selâsâ, fi 24 Cumâdâ'l-âhır, sene 967 [22 Mart 1560, Cuma ?]
[157] Nevruz-i¹⁷² Sultânî şüd^a

Fİ SENE 968

- Tokuz yüz altmış sekizde âhır-ı Receb'de [16 Nisan 1561, Çarşamba ?]
[158] Merhûm Taşköpri-zâde¹⁷³, merhûm oldu. Rahime-hu'llahi rahmeten vâsi'aten.^b
- Bu senenün [968] evâhır-ı Şa'bânı'nda¹⁷⁴
[159] Merhûm Vezîr-i a'zam Rüstem Paşa vefât itdi. Rahime-hu'llah.^c
- yevmü'l-Erbi'â, fi 26 Şevvâl, sene 968 /fi 9 Temmuz/ [10 Temmuz 1561,
Perşembe ?]
[160] Merhûm Rüstem Paşa-i Vezîr-i a'zam, müteveffâ şüd, fi vakti'z-Zuhr
- yevmü'l-Hamîs, fi 27 Şevvâl, sene 968 [11 Temmuz 1561, Cuma ?].
[161] 'Ali Paşa¹⁷⁵, vezîr-i sâni bûd, vezîr-i a'zam şüd

Fİ SENE 969

- yevmü's-Sebt, fi 24 Muharremü'l-harâm, sene 969 /fi 4 Teşrin-i evvel/ [4 Ekim 1561, Cumartesi]
[162] Mustafâ Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, vezîr-i hâmis şüd
[163] be-cây-eş Ahmed Aga-i Aga-i Yeniçeriyân-ı Dergâh-ı 'âlî, âmed
[164] be-cây-eş Hasan Aga-i¹⁷⁶ Ser-Bevvâbîn-i evvel, Aga-i Yeniçeriyân şüd
- yevmü's-Sebt, fi 8 Safer, sene 969 [18 Ekim 1561, Cumartesi]
[165] Ahmed Çelebi-i Emîn-i cev, ma'zûl şüd
[166] be-cây-eş Dervîş Çelebi-i¹⁷⁷ Baba Nakkaş, âmed
- yevmü's-Sebt, fi 15 Saferü'l-muzaffer, sene 969^d [25 Ekim 1561, Cumartesi]
[167] Ahmed Çelebi-i Defterdâr-ı Mısır, ma'zûl şüd
[168] be-cây-eş 'Abdurrahman Çelebi-i¹⁷⁸ Defterdâr-ı sâlis-i¹⁷⁹ Hizâne-i 'âmire, Defterdâr-ı Mısır şüd

a. Bu kayıt, 968 olayları arasında idi. O tarihlisi 12 Mart gününe geldiği için, önceye alındı.

b. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

c. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

d. 969 : Elyazmasında, iki defa yazılmış idi.

- [169] be-cây-eş Hasan Çelebi-i¹⁸⁰ Defterdâr-ı Tımarhâ-i Rûm-ili¹⁸¹, âmed
 [170] be-cây-eş Habbâz-zâde Mehemed Çelebi¹⁸², el-ma'zûl 'an Emîn-i Defter-i Dergâh-ı 'âli, âmed
 [171] ve Hasan Beg-i¹⁸³ Kadı-i Mısır, ma'zûl şüd
 [172] be-cây-eş 'Arab-zâde-i¹⁸⁴ Müderris-i Hudâvendgâr¹⁸⁵, a'azzallahu ensâre-hu, Kadı-i Mısır şüd
- yevmü'l-Ahad, fî 16 Rebi'ü'l-evvel, sene 969 [24 Kasım 1561, Pazartesi ?]
 [173] Hızır Paşa-i Mîr-mirân-ı Şâm, ma'zûl şüd
 [174] be-cây-eş 'Ali Paşa-i Mîr-mirân-ı Mer'aş, âmed
 [175] be-cây-eş İskender Paşa, el-ma'zûl 'ani'l-Mısır, âmed
 - yevmü'l-Hamîs, fî 19 Rebi'ü'l-evvel, sene 969 /fî 27 Teşrîn-i sâni/ [27 Kasım 1561, Perşenbe]
 [176] Gerdek-i¹⁸⁶ Ahmed Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili şüd
 - Tokuz yüz altmış tokuzunda, Cumâdâ'l-ülâ'nun sekizinde [14 Ocak 1562, Çarşamba]
 [177] Merhûm Şârih-i Mesnevî Surûri Efendi¹⁸⁷, merhûm oldu
 - yevmü's-Selâsâ, fî 10 Şa'bânü'l-mu'azzam, sene 969 [15 Nisan 1562, Çarşamba ?]
 [178] Mehemed Çelebi-i Defterdâr-ı evvel, müteka'id şüd
 [179] be-cây-eş İbrâhîm xxx^b Çelebi-i¹⁸⁸ Defterdâr-ı sâni¹⁸⁹, Defterdâr-ı evvel şüd
 [180] be-cây-eş Murâd Çelebi-i¹⁹⁰ Defterdâr-ı 'Arab ve 'Acem, Defterdâr-ı sâni şüd
 - yevmü's-Sebt, fî 14 Şa'bân, sene 969 [19 Nisan 1562, Pazar ?]
 [181] Dervîş Çelebi Efendi-i Emîn-i cev, Defterdâr-ı 'Arab ve 'Acem şüd
 - yevmü'l-Ahad, fî 15 Şa'bân, sene 969 [20 Nisan 1562, Pazartesi ?]
 [182] Ahmed Çelebi-i¹⁹¹ Divîtdâr, Emîn-i cev şüd
 - yevmü's-Selâsâ, fî 16 Ramazânü'l-mübârek, sene 969 /fî 19 Mayıs/ [20 Mayıs 1562, Çarşamba ?]
 [183] Merhûm Behrûz Aga-i¹⁹² Ser-Oda-i Enderûni, müteveffâ şüd
 - yevmü'l-Hamîs, fî 12 Zi'l-hicce, sene 969 [13 Ağustos 1562, Perşenbe]
 [184] Haber-i vefât-ı merhûm ve magfûr Şehzâde Sultân Bâyezîd âmed
 - yevmü'l-Hamîs, fî 19 Zi'l-hicce, sene 969 [20 Ağustos 1562, Perşenbe]
 [185] Gerdek-i¹⁹³ Mehemed Paşa şüd, vezîr-i sâni

a. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

b. xxx : Elyazmasında, önce "Paşa" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

c. Defterdâr-ı : Elyazmasında, "Defterdârî" şeklindedir.

- yevmü'l-Ahad, fi 23 Zi'l-hicce, sene 969 [24 Ağustos 1562, Pazartesi ?]
[186] Gerdek-i¹⁹⁴ Piyâle Paşa¹⁹⁵ şüd, Kapudân
- yevmü'l-Hamîs, fi 26 Zi'l-hicce, sene 969 [27 Ağustos 1562, Perşembe]
[187] Gerdek-i¹⁹⁶ Hasan Paşa şüd, Aga-i Yeniçeriyân

FÎ SENE 970

- [yev]mü's-Sebt, - - - - -
[188] İskender Beg-i Kethudâ-i Hâs, Mîr-i Voynuk¹⁹⁷ şüd
[189] be-cây-eş Hüseyin Beg-i Licâmî, Kethudâ-i Hâs şüd, Rahtvân-ı Hâs bûd
[190] be-cây-eş Şücâ' Beg-i Rahtvân-ı bârgîr, Rahtvân-ı Hâs şüd
[191] be-cây-eş İskender Beg Bîgûş-i¹⁹⁸ Kürsîdâr, Rahtvân-ı bârgîr şüd
[192] be-cây-eş Mustafâ Beg¹⁹⁹, eş-şehir be-“Küçük Usta”, Kü[r]sîdâr şüd
- [yev]mü'l-Erbi'â, fi 8 Safer, sene 970 [7 Ekim 1562, Çarşamba]
[193] Merhûm Şâh-'ali Çelebi Efendi²⁰⁰, müteveffâ şüd
- yevmü'l-İsneyn, fi 4 Rebi'ül-âhır, sene 970 [1 Aralık 1562, Salı ?]
[194] Merhûm Turak Çelebi-i²⁰¹ Defterdâr-ı Şehzâde Sultân Selîm-râ²⁰², katl kerdend
- yevmü's-Sebt, fi 15 Cumâdâ'l-evvel, sene 970 [10 Ocak 1563, Pazar ?]
[195] Merhûm Ahmed-i Kethudâ-i Emîn-i Anbâr-i 'âmiri-i cev,²⁰³ müteveffâ şüd
- yevmü'l-Hamîs, fi 20 Cumâdâ'l-evvel, sene 970 [15 Ocak 1563, Cuma ?]
[196] Merhûm ve magfûr Mehemed Çelebi²⁰⁴ bin Mevlânâ Ebû's-Suûd Efendi-i²⁰⁵ Müftî, 'an kâtibân, müteveffâ şüd, müderris-i Şehzâde Sultân Mehemed bûd
- yevmü's-Selâsâ, fi 15 Cumâdâ'l-âhır, sene 970^a [9 Şubat 1563, Salı]
[197] Merhûm İbrâhîm Paşa-i Tavâşî-i pîr, müteveffâ şüd
- [yev]mü'l-Ahad, fi 2 Ramazânü'l-mübârek, sene 970 [25 Nisan 1563, Pazar]
[198] Mehemed Çelebi-i²⁰⁶ Re'is-i Kâtibân, Kâtibân-ı Divân-ı 'âlf, ma'zûl şüd
[199] be-cây-eş Na'mî Çelebi-i²⁰⁷ Tezkire-i²⁰⁸ 'Ali Paşa, âmed, 'aded-i eyyâm 76^b

a. 970 : Elyazmasında, “9970” olarak yazılmış idi.

b. 76 : Elyazmasında, siyakat rakamları ile yazılmıştır.

- yevmü'l-Cum'a, fi 7 Ramazânü'l-mübârek, sene 970 [30 Nisan 1563, Cuma]
[200] Merhûm Mustafâ Çelebi-i²⁰⁹ Kâtib-i kûçek-i Matbah-ı 'âmire²¹⁰, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Ahad, fi 13 Zi'l-ka'de, sene 970 /fi 4 Temmuz/ [4 Temmuz 1563, Pazar]
[201] Ahmed Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, vezîr-i sâdis şüd
[202] be-cây-eş Hasan xxx^a Aga-i Aga-i Yeniçeriyân, Mîr-mirân-ı Rûm-ili şüd
[203] be-cây-eş 'Ali Aga-i Mîr-ahur-ı buzurg, Aga-i Yeniçeriyân şüd
[204] be-cây-eş Ferhâd Aga-i²¹¹ Ser-Bevvâbîn-i evvel, Mîr-ahur-ı buzurg şüd, ma'a Ser-Bevvâbîn-i Dergâh-ı 'âli
- yevmü's-Sebt, fi 19 Zi'l-ka'de sene 970 [10 Temmuz 1563, Cumartesi]
[205] Merhûm Na'mî Çelebi-i Re'is-i Kâtibân-ı Dîvân-ı 'âli, müteveffâ şüd
[206] be-cây-eş Oglan Memi-i²¹² Tezkire-i 'Ali Paşa, Re'is-i Küttâbân şüd
- yevmü'l-Erbi'â, fi 28^b Zi'l-hicce, sene 970 /fi 18 Ağustos/ [18 Ağustos 1563, Çarşamba]
[207] Bu günde vakt-ı Zuhr'da^c bârân-ı 'azîm-ni'met ibtidâ idüp, tâ irtesi ki
- yevmü'l-Hamîs [19 Ağustos 1563, Perşembe]
[208] der zemân-ı 'Asr'da teskîn bulup, gicesi ra'd u berk ve sâ'ikalar olup, niçe musîbet-i 'azîme oldı, ta'bîre kabil degüldür

F İ S E N E 9 7 1

- yevmü's-Selâsâ, fi 2^d Rebi'ü'l-evvel, sene 971 /fi 20 Teşrin-i evvel/ [20 Ekim 1563, Çarşamba ?]
[209] Mescid-i Nakıl-bend,²¹³ fi vakti'z-Zuhr, feth şüd
- yevmü's-Sebt, fi 12 Rebi'ü'l-evvel, sene 971 [30 Ekim 1563, Cumartesi]
[210] Merhûm (Şihâbî/Sincâbî ?)-i 'Acem²¹⁴, müteveffâ şüd

a. xxx : Elyazmasında, önce "Paşa" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

b. 28 : Elyazmasında, "18" yazılmış idi. Ancak tarih on gün önceye düştüğü için böyle düzeltildi.

c. Zuhr : Elyazmasında, "zuhûr" şeklinde yanlış yazılmış idi. Metne düzeltilerek alındı.

d. 2 Elyazmasında "4" yazılmış idi. Ancak efrenci takvimin gösterdiği tarihe göre düzeltilerek metne alındı.

- yevmü's-Sebt, fî 19 - - -a, sene-i mezbûre [6 Kasım 1563, Cumartesi]
 - [211] Kara Mustafâ Paşa-i²¹⁵ Mısır, ma'zûl şüd
 - [212] be-cây-eş 'Ali Paşa-i²¹⁶ Bagdâd, âmed
 - [213] be-cây-eş Husrev Paşay-ı²¹⁷ Şâm, âmed
 - [214] be-cây-eş Lala Mustafâ Paşay-ı²¹⁸ Haleb, âmed
 - [215] be-cây-eş Hızır Paşa, el-ma'zûl 'an Şâm, âmed
- yevmü's-Selâsâ, fî 22 Rebi'ü'l-evvel, sene 971 [9 Kasım 1563, Salı]
 - [216] 'Abdülkerîm-zâde-i Kadı-'asker-i Anadolu, ma'zûl şüd
 - [217] be-cây-eş Mevlânâ Pervîz Efendi-i²¹⁹ Kadı-i İstanbul, âmed
 - [218] be-cây-eş Kadı-zâde Efendi,²²⁰ el-ma'zûl 'an Kazâ-i Haleb, âmed
- yevmü'l-Cum'a, fî 25 Rebi'ü'l-evvel, sene 971 [12 Kasım 1563, Cuma]
 - [219] Cum'a-irtesi gicesi Temcîd zemânında Muhtesib çârdâkı²²¹ ihrâk şüd
- yevmü'l-Hamîs, fî 3 Rebi'ü'l-âhır, sene 971 [20 Kasım 1563, Cumartesi ?]
 - [220] Haber-i vefât-ı Rüstem Paşay-ı²²² Budim, âmed
- yevmü'l-Cum'a, fî 18 Rebi'ü'l-âhır, sene 971 [5 Aralık 1563, Pazar ?]
 - [221] Merhûm ve magfûr, sa'îd ve şehîd Mevlânâ Bâkî Çelebi²²³ bin Şâh Çelebi-i Kadı-i Galata, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Ahad, fî 18 Cumâdâ'l-evvel, sene 971 [3 Ocak 1564, Pazartesi ?]
 - [222] Merhûm ve magfûr Mahmûd Aga-i²²⁴ Ser-Atmacacıyân-ı²²⁵ Dergâh-ı 'âlî, veled-i Ahmed Paşa-i²²⁶ Mîr-mirân-ı Mer'aş, müteveffâ şüd
- yevmü'l-Ahad, fî 9 Cumâdâ'l-âhır, sene 971 [24 Ocak 1564, Pazartesi ?]
 - [223] 'Abdurrahman Çelebi-i Kadı-i Mısır ve Mi'mâr-zâde-i Kadı-i Medîne-i münevvere ve Fudayl Efendi-i²²⁷ Kadı-i Mekke-i müşerrefe, şerrefe-hâ'llahu te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn, ma'zûl şüdüdü
 - [224] be-cây-ı işân Şâh Çelebi Efendi-i²²⁸ müderris-i Hazret-i Hudâvendgâr, halledallahu mülke-hu, Kadı-i Mısır ve birâder-i Hâce-i Ahmed Paşa-i Maktûl Ahmed Çelebi²²⁹, Kadı-i Medîne-i münevvere ve Nişancı-zâde²³⁰, Kadı-i Mekke-i müşerrefe şüdüdü
 - [225] ve 'Abdurrahman Çelebi-i diger Defterdâr-ı mahrûsa-i Mısır, ma'zûl şüd
 - [226] be-cây-eş 'Ali Beg-i²³¹ Emîn-i Harc-ı Hâssa-i İstanbul²³², âmed
 - [227] be-cây-eş Ahmed-i Emîn-i cev, âmed
 - [228] be-cây-eş 'Ali Çelebi-i²³³ Kâtib-i cev, âmed
 - [229] be-cây-eş Benlü Mehmed Çelebi-i²³⁴ Kâtib-i Bevvâbîn-i Dergâh-ı 'âlî, âmed

a. Elyazmasında yazılmamış bulunan ay adının, Rebi'ü'l-evvel olduğu, metin sırasından ve milât takvimindeki gün karşılığının tam çıkmasından anlaşılıyor.

- [230] be-cây-eş Mustafâ Çelebi²³⁵ bin ‘Ömer Usta, ‘an zümre-i Bevvâ-bîn, âmed
- yevmü’s-Sebt, fî 12 Cumâdâ’l-âhır, sene 971 [27 Ocak 1564, Perşembe ?]
[231] Haber-i vefât-ı merhûm Hayder Paşa, el-ma’zûl ‘an vezâret-i râbî’, âmed
 - [yev]mü’l-Cum’a, fî 14 Cumâdâ’l-âhır, sene 971 [29 Ocak 1564, Cumartesi ?]
[232] ‘Ali Beg-i Defterdâr-ı Mısır, bâz Emîn-i Harc-ı Hâssa-i İstanbul şüd
[233] be-cây-eş Mehemed Çelebi, veled-i Habbâz, Defterdâr-ı Timarhâ-i Rûm-ili, âmed
[234] be-cây-eş Ahmed Çelebi, ki Emîn-i Harc-ı Hâssa-i İstanbul [bûd], âmed
[235] ve Pâdişâh hazretleri, reft be-şikâr-ı Çatalca²³⁶
 - yevmü’l-İsneyn, fî 17 Cumâdâ’l-âhır, sene 971 [1 Şubat 1564, Salı ?]
[236] Bu günde Hasan Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, reft be-dernek-i Edirne
 - yevmü’s-Sebt, fî 12 Şa’bânü’l-mu’azzam, sene 971 [26 Mart 1564, Pazar ?]
[237] Merhûm ve magfûr Sinân Çelebi,²³⁷ eş-şehîr be-“Şâhçelebi-zâde”, Kadı-i Hâsshâ-i İstanbul²³⁸, der hâne-i Nakkaş Hayder²³⁹, fûnûnyâ-i mesmûm xxx^a hored ve müteveffâ şüd
 - yevmü’l-Cum’a, fî 3 Ramazânü’l-mübârek, sene 971 [15 Nisan 1564, Cumartesi ?]
[238] Merhûm ve magfûr, sa’id ve şehîd el-muhtâc ilâ rahmetillâhi te’âlâ Mevlânâ Şeyh-zâde Efendi-i²⁴⁰ Müfessir, müteveffâ şüd, “İnnâ li’llâhi ve innâ ileyhi râci’ûn”²⁴¹
 - yevmü’l-İsneyn, fî 13 Ramazânü’l-mübârek, sene 971 [25 Nisan 1564, Salı ?]
[239] Merhûm Lûtfî Paşa,²⁴² müteveffâ şüd, el-ma’zûl ‘an vezîr-i a’zam est^b
 - [yevmü’]l-Hamîs, fî 16 Ramazân, sene 971 [28 Nisan 1564, Cuma ?]
[240] Merhûm Nasûh-i Kethudâ-i bârgîr, müteveffâ şüd
 - yevmü’l-Cum’a, fî 17 Ramazân, sene 971 [29 Nisan 1564, Cumartesi ?]
[241] Câmî’-i Rüstem Paşa²⁴³ feth şüd
 - yevmü’s-Selâsâ, fî 20 Ramazân, sene 971 [2 Mayıs 1564, Salı]
[242] İlyâs Beg-i²⁴⁴ Rahtvân-ı Hâs, xxx^c bârgîr şüd
[243] İskender Beg-i Rahtvân-ı bârgîr, Rahtvân-ı Hâssa şüd

a. xxx : Elyazmasında, önce “Hâce” yazılmış, sonra üstü karalanmıştır.

b. Elyazmasında “âmed” olarak yazılmıştır. Ancak anlamca yersiz olduğuna göre, alınan yerdeki kaydın yanlış okunduğu anlaşılıyor.

c. xxx : Elyazmasında buraya önce, okunamayan bir kelime yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

[244] Mustafâ Beg-i Kürsîdâr, Kürsîdâr-ı bârgir, âmed

[245] xxx^a Beg-zâde Ahmed Çelebi²⁴⁵, Kürsîdâr şüd

- yevmü'l-Erbi'â, fî 12 Zi'l-ka'de, sene 971 [22 Haziran 1564, Perşenbe ?]
[246] Mustafâ Aga²⁴⁶, 'an cemâ'at-i Zevvâkîn,²⁴⁷ Aga-i Cebeciyan²⁴⁸
şüd
- -----, fî 29 Zi'l-ka'de, sene 971 [9 Temmuz 1564, Pazar]
[247] Mîr-mirân-ı Rûm-ili Hasan Paşa, müteveffâ şüd
[248] be-cây-eş Mîr-mirân-ı Anadolu Ahmed Paşa, eş-şehîr be-"Semîn
Aga", Mîr-mirân-ı Rûm-ili şüdb
- [yev]mü'l-Ahad, fî selh-i Zi'l-ka'de, sene 971 [10 Temmuz 1564, Pazartesi ?]
[249] Hasan Paşa-i Mîr-mirân-ı Rûm-ili, müteveffâ şüd, der leyle-i
Yek-şenbih
- ----, fî 2 Zi'l-hicce, sene 971 [12 Temmuz 1564, Çarşamba]
[250] [248 nr.-dan devam] ve be-cây-eş Temerrüd 'Ali Paşa,
[251] ve be-cây-eş Sinân Paşa²⁴⁹,
[252] ve be-cây-eş Süleymân Beg-i²⁵⁰ Mîr-livâ-i Tırablus, [âmedend]c
- yevmü's-Selâsâ, fî 2 Zi'l-hicce, sene 971 [12 Temmuz 1564, Çarşamba ?]
[253] Ahmed Paşa-i Mîr-mirân-ı Anadolu, Mîr-mirân-ı Rûm-ili şüd
[254] be-cây-eş Temerrüd 'Ali Paşa-i Mîr-mirân-ı Arzırûm, âmed
- yevmü's-Sebt, fî 6 Zi'l-hicce, sene 971 [16 Temmuz 1564, Pazar ?]
[255] Sinân Paşa-i Mîr-mirân-ı Karaman, Mîr-mirân-ı Arzırûm şüd
[256] be-cây-eş Süleymân Paşa, birâder-i 'Osmân Paşa-i Mîr-livâ-i Tı-
rablus, Mîr-mirân-ı Karaman şüd

F İ S E N E 9 7 2 'an gurre-i Muharremü'l-harâm, sene 972
[9 Ağustos 1564, Çarşamba]

- yevmü'l-İsneyn, fî 6 Muharrem, sene 972 [14 Ağustos 1564, Pazartesi]
[257] Pâdişâh-ı 'âlem-penâh, reft be-şikâr-ı Rûd-i/Dere-i^d Harâmî²⁵¹
- [yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Muharrem, sene 972 [31 Ağustos 1564, Perşenbe]
[258] Mescid-i²⁵² Mahmûd Aga-i²⁵³ Aga-i Serây-ı 'âmir-i²⁵⁴ Der-
gâh-ı 'âlî, fî vakti'z-Zuhr, feth şüd

a. xxx : Elyazmasında, önce "beseng" gibi okunan bir kelime yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.
b. Bu kayıt, 962-963 olayları arasında idi. Tarihinin gösterdiği gün sırasına alındı.
c. Bu kayıt, 962-963 olayları arasında idi. Tarihinin gösterdiği gün sırasına alındı.
d. Dere-i : Elyazmasında bu kelime. Rûd-i Harâmî'nin altına yazılmıştır.

- Tokuz yüz yetmiş iki Saferinün tokuzunda [16 Eylül 1564, Cumartesi]
[259] Bezâstân²⁵⁵ etrâfı bi'l-küllîye muhterik olup, sabâha-dek yandı^a
- yevmü'l-Ahad, fi 9 Rebi'ü'l-evvel, - - - [15 Ekim 1564, Pazar]
[260] Ma'zûl olan Zâl Paşa'ya²⁵⁶, müteveffâ olan Rûm-ili beglerbegisi olan Hasan Paşa hatunı. ki Şehzâde Sultân Selîm'ün kızı²⁵⁷ [idi], buyurdi.
- yevmü'l-İsneyn, 'an gurre-i Rebi'ü'l-âhır, sene 972 [6 Kasım 1564, Pazartesi]
[261] Gılmân-ı Enderûnî²⁵⁸ ez Serây-ı 'âmire birün âmedend
[262] ve Silâhdârân-ı Hâss^b Mehemed Aga²⁵⁹, Ser-Bevvâbîn-i sâni şüd
[263] ve Çukadâr Mustafâ Aga²⁶⁰, Mîr-ahur-i küçek şüd
[264] ve Mîr-ahur-i küçek 'Osmân Aga, Ser-Bevvâbîn-i sâdis şüd
- [yev]mü'l-İsneyn, fi 8 Rebi'ü'l-âhır, sene 972 [13 Kasım 1564, Pazartesi]
[265] Mahmûd Paşa-i²⁶¹ Mîr-mirân-ı Yemen, ma'zûl şüd
[266] be-cây-eş Rıdvân Paşa,²⁶² veled-i Kara Mustafâ Paşa, Mîr-livâ-i sâbık-ı Kudüs-i şerîf bûd, Mîr-mirân-ı Yemen şüd
- yevmü'l-Erbi'â, fi 4 Şa'bânül-mübârek, sene 'an min-hu [7 Mart 1565, Çarşamba]
[267] Vefât-ı merhûm Ser-Mâkiyân²⁶³ Süleymân Aga,²⁶⁴ fi vakti'z-Zuhr
- yevmü's-Sebt, fi 19 Şa'bân, sene 'an min-hu [22 Mart 1565, Perşembe ?]
[268] İskender Paşa-i Mîr-mirân-ı Budim, ma'zûl şüd
[269] be-cây[-eş] Arslan Beg-i²⁶⁵ Mîr-livâ-i Semendire²⁶⁶, Mîr-mirân-ı Budim şüd
- yevmü'l-Hamîs, fi 26 Şa'bânü'l-mu'azzam, sene 'an min-hu [29 Mart 1565, Perşembe]
[270] Mustafâ Paşa, Donanma-i hümâyûn Ser-'asker şüd, ma'a Piyâle Paşa-i Kapudân
- yevmü'l-İsneyn, 'an gurre-i Ramazânü'l-mübârek, sene 972 [2 Nisan 1565, Pazartesi]

- [yev]mü's-Sebt, fi 27 - - - -c, sene 972 [28 Nisan 1565, Cumartesi]
[271] xxx^d Husrev Paşa-i Mîr-mirân-ı Bagdâd, ma'zûl şüd
[272] be-cây-eş Kara Mustafâ Paşa, 'an Haleb, âmed
[273] ve be-cây-eş Mahmûd Paşa,²⁶⁷ el-ma'zûl 'an Budim, âmed
[274] ve Kadı-i Bagdâd Dülger-zâde²⁶⁸, ma'zûl şüd

a. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

b. Hâss : Elyazmasında, bu kelime şeddelidir.

c. Elyazmasında yazılmamış bulunan ay adının, Ramazân olduğu, metindeki yerinden ve milât takvimindeki gün karşılığının tam çıkmasından anlaşılıyor.

d xxx : Elyazmasında, önce "Hasan" yazılmış, sonra bozulmuştur. Belki adın aslı "Hasan Husrev" idi.

- yevmü'l-Hamîs, fî 30 Zî'l-ka'de, sene 972 [29 Haziran 1565, Cuma ?].
[275] Merhûm 'Ali Paşay-ı Vezîr-i a'zam, müteveffâ şüd, fî vakt-i ba'de'l-'Asr
- yevmü'l-Cum'a, 'an gurre-i Zî'l-hicce, sene 972 [30 Haziran 1565, Cumartesi ?]
[276] Mehemed Paşa, vezîr-i sâni bûd, vezîr-i a'zam şüd

FÎ SENE 973 Muharrem [29 Temmuz 1565, Pazar]

- fi yevmi's-Selâsâ, fi 3 Muharremü'l-harâm, sene 973 [31 Temmuz 1565, Salı]
[277] Mehemed Paşa-i²⁶⁹ Mîr-mirân-ı Basra, ma'zûl şüd
[278] be-cây-eş Ferruh Paşa-i²⁷⁰ Mîr-mirân-ı Lahsa²⁷¹, âmed
[279] ve be-cây-eş Mehemed Aga-i²⁷² Aga-i Sipâhiyân²⁷³, âmed
[280] ve be-cây-eş Mehemed Aga-i²⁷⁴ Çukadâr-ı Pâdişâh-ı 'âlempenah, âmed
[281] ve Mahmûd Çelebi-i²⁷⁵ Emîn-i Matbah, müteka'îd şüd
[282] be-cây-eş Ser-Bâzâr²⁷⁶ âmed
- yevmü'l-Erbi'â, fi 4 Muharrem, sene 973 [1 Ağustos 1565, Çarşamba]
[283] Kara Mustafâ Paşa-i Mîr-mirân-ı Bagdâd, ma'zûl şüd
[284] be-cây-eş İskender Paşay-ı Çerkes²⁷⁷, Mîr-mirân-ı Âmid²⁷⁸, [âmed]
[285] ve be-cây-eş Behrâm Paşa²⁷⁹, el-ma'zûl 'an Bagdâd, âmed
- yevmü's-Sebt, fi 22 Safer, sene 973²⁸⁰
[286] Feth-i hisâr-ı Sigetvâr 'an yed-i Hazret-i Hudâvendgâr Sultân Süleymân Han, a'azzallahu ensâre-hu, der vakt-i 'Asr
- yevmü'l-Cum'a, fi 15 Rebi'ü'l-âhır, sene 973 [9 Kasım 1565, Cuma].
[287] Mustafâ Paşa ve Piyâle Paşa, ma'a Donanma-i hümâyûn 'an sefer-i Malta âmed[end]
- yevmü's-Sebt, 'an gurre-i Cumâdâ'l-evvel, sene 'an min-hu [24 Kasım 1565, Cumartesi]
[288] Mustafâ Aga-i²⁸¹ Ser-Çavuşân-ı Dergâh-ı 'âlî, müteveffâ şüd
[289] be-cây-eş Burunsız Mustafâ^a Çavuş,²⁸² Ser-Çavuşân-ı Dergâh-ı 'âlî şüd
- Yetmiş üçde
[290] Tonanmay-ı hümâyûn Sakız üzerine varup, feth itdikleri habarı şâyi' oldı^b

a. Mustafâ : Bu ad elyazmasında, Çavuş kelimesinin altına yazılmış idi. Belki ona "Burunsız Çavuş" da deniyordu.

b. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

- Şevvâlün evâyilinde [21-29 Nisan 1566]
[291] ve kadı ta'yîn olunup, Rıdvân Çelebi²⁸³ bile gitdi^a
- fî târih sene 973 [1565-1566]
[292] Vefât-ı Celâl-zâde-i²⁸⁴ Kadı-i Mısr, sâbıkan^b

FÎ SENE 974

- yevmü'l-İsneyn, fî 9 Safer, sene 974²⁸⁵
[293] Culûs-i Sultân Selîm Han bin Sultân Süleymân Han, ebbed'Allahu 'izze-hu, fî vakt-i Duhâ-i kübrâ^c
- yevmü'l-İsneyn, fî 9 min-hu, sene-i mezbûre²⁸⁶
[294] Culûs-i Sultân Selîm Han bin Sultân Süleyman Han, ebbed'Allahu te'âlâ 'izze-hu, fî vakt-i Duhâ-i kübrâ^d
- yevmü'l-Ahad, fi 12 Safer, sene 974²⁸⁷
[295] Hazret-i Selim Han, reft be-sefer^e
- [yev]mü's-Sebt, fî 22 Safer, sene 974 [8 Eylül 1566, Pazar ?]
[296] Feth-i hisâr-ı Sigetvâr ve feth-i kal'a-i Güle²⁸⁸
- yevmü'l-İsneyn/-ü's-Sebt^f, fî 29 Safer, sene 974 [15 Eylül 1566, Pazar ?]
[297] Güle, Pertev Paşa-i vezîr-i sâni [feth kerd]
- [yev]mü'l-İsneyn, fî 9 Rebi'ü'l-evvel, sene 974 [24 Eylül 1566, Salı ?]
[298] Culûs-ı Sultân Selîm bin Süleymân Han, fî vakt-i Duhâ-i kübrâ
- [yev]mü'l-Hamîs, fi 12 - - - -s [27 Eylül 1566, Cuma ?]
[299] Hazret-i Sultân Selîm Han, reft be-sefer
- yevmü'l-Cum'a, fî 3 Cumâdâ'l-evvel, sene 974 [16 Kasım 1566, Cumartesi ?]
[300] Cenâze-i Sultân Süleymân be-İstanbul âmed
- [yev]mü's-Selâsâ, fî 26 C[umâdâ'l-âhır], sene 974 [8 Ocak 1567, Çarşamba ?]
[301] Hasan Paşa-i²⁸⁹ Mîr-mirân-ı Cezâyir, ma'zûl şüd
[302] be-cây-eş Mehemed Beg,²⁹⁰ veled-i Sâlih Paşa,²⁹¹ Mîr-livâ-i Midillü, âmed

a. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

b. Bu kayıt son yapraktan, gün sırasındaki yerine alındı.

c. Bu kayıt 973 olayları arasında idi. Tarihinin gösterdiği gün sırasına alındı.

d. Bu kayıt 973 olayları arasında idi. Tarihinin gösterdiği gün sırasına alındı.

e. Bu kayıt 973 olayları arasında idi. Tarihinin gösterdiği gün sırasına alındı.

f. Bu iki gün adı, elyazmasında alt-alta böyle yazılmıştır.

g. Elyazmasında yazılmamış bulunan ay adının Rebi'ü'l-evvel olduğu, metindeki yerinden ve milât takvimindeki karşılığının yakın çıkmasından anlaşılıyor.

[303] ve Gazanfer Aga-i²⁹² Ser-(Çakırıkçıyân?), âmed

[304] ve be-cây-eş (Çakırıkçıyân ?)-ı Pâdişâh-ı 'âlem-penâ[h], âmed
ki ma'a Pâdişâh âmed

- [yev]mül-İsneyn, fi 14 - - - -a, sene 974 [25 Ocak 1567, Cumartesi ?]
[305] Vefât-ı Mahmûd Aga-i²⁹³ Ser-Tabbâhîn-i Hâssa²⁹⁴
- yevmü's-Selâsâ, fi 15 Recebül-mürecceb, sene 974 [26 Ocak 1567, Pazar ?]
[306] Mehemmed Usta²⁹⁵, eş-şehîr be-("Koş-temir ?"), Ser-Tabbâhîn-i
Hâssa şüd
- yevmül-İsneyn, fi 24 Recebül-mürecceb, sene 974 [4 Şubat 1567, Salı ?]
[307] Rıdvân Paşa-i Mîr-mirân-ı Yemen, ma'zûl şüd
[308] be-cây-eş Hasan Beg Rûşenî,²⁹⁶ 'an Mîr-livâ-i Mısr, âmed
- [yev]mü's-Selâsâ, fi 20 Şevvâlül-mükerrerem, sene 974 [30 Nisan 1567, Salı]
[309] 'Ali Çelebi Balık-zâde-i²⁹⁷ Defterdâr-ı selâse, ma'zûl şüd
[310] be-cây-eş Dervîş Çelebi-i Defterdâr-ı Haleb, âmed
[311] ve be-cây-eş Lâle-'izâr Mehemmed Çelebi,²⁹⁸ âmed
- yevmül-Cum'a, fi 8 Zi'l-ka'de, sene 974 [17 Mayıs 1567, Cumartesi ?]
[312] Mevlûd-i Sultân Mehemmed,²⁹⁹ ferzend-i Şehzâde Sultân
Murâd,³⁰⁰ fi leyle-i rûzi'l-mezbûr, der vakt-i Temcîd-i evvel
- yevmü's-Selâsâ, fi 17 Zi'l-hicce, sene 974 [25 Haziran 1567, Çarşamba]
[313] Ahmed Çelebi Kadı-zâde-i Kadı-'asker-i Rûm-ili, ma'zûl şüd
[314] be-cây-eş Mu'allim-zâde-i³⁰¹ Kadı-'asker-i Anadolu, âmed
[315] ve be-cây-eş Hasan Beg-i Kadı-i İstanbul, âmed
[316] ve be-cây-eş Molla Çelebi-i³⁰² Kadı-i Burûsa, âmed
[317] ve be-cây-eş Hınâlı-zâde 'Ali Çelebi-i³⁰³ Kadı-i Mısr, âmed
[318] ve be-cây-eş xxxc Şeyhî Çelebi-i³⁰⁴ Kadı-i Şâm, âmed
[319] ve be-cây-eş Ma'lûl-zâde-i³⁰⁵ Kadı-i Haleb, âmed
[320] ve be-cây-eş Ahı-zâde,³⁰⁶ 'an Medrese-i Şehzâde Sultân Mehem-
med,³⁰⁷ âmed
[321] ve be-cây-eş Ümmiveled-zâde,³⁰⁸ 'an Medrese-i Semâniye,³⁰⁹
âmed
[322] ve be-cây-eş Molla 'İbâd,³¹⁰ 'an Medrese-i Hazret-i Ebî Eyyüb-i
Ensârî,³¹¹ âmed

a. Elyazmasında yazılmamış bulunan ay adının Receb olduğu, metindeki yerine bakılarak dü-
şünülebilir.

b. Elyazmasında, ay adı sonradan tarih kaydının altına yazılmıştır.

c. xxx : Elyazmasında, önce "Ahı-zâde" yazılmış, sonra üstü çizilmiştir. Krş. Metin, nr. 320.

[323] ve be-cây-eş Veled-i Müftî-zâde,³¹² ‘an Med[re]se-i Mahmûd Paşa,³¹³ âmed

[324] ve be-cây-eş diger Veled-i Müftî-zâde,³¹⁴ âmed, ibtidâ

[F İ S E N E 9 7 5]

- [325] Târih-i çeşme-i cedîd: “İnnâ a’taynâ-ke’l-kevser”^{a315}

[F İ S E N E 9 7 9]

- fi 11 Şevvâlü’l-mükerrem, fi 25 Şubat, fi sene 979 [26 Şubat 1572, Salı?] [326] Âmeden-i Sultân Selim Han ez Edirne, der rûz-i Dü-şenbih^b

F İ S E N E [9 8 2]

- [327] [Târih :] Saltanat tâcin geyürdi başına
İtdi Hakk Sultân Murâd’ı ber-murâd
Göricek Ş e m s î didi târihini
Pâdişahum devletün olsun ziyâd³¹⁶
s e n e 9 8 4

F İ S E N E-i Şa’bânü’l-mu’azzam, sene 987 [23 Eylül 1579, Çarşanba]

- fi 21 Şa’bânü’l-mu’azzam [13 Ekim 1579, Salı] [328] Vezîr-i a’zam Mehemed Paşa, müteveffâ^c şüd [329] Târih-i Mehemed Paşa: “Le-kad mâte Muhammed şehiden”, sene 987³¹⁷
- fi 25 Şa’bânü’l-mu’azzam [17 Ekim 1579, Cumartesi] [330] Ahmed Paşa-i vezîr-i sâni, be-cây-ı û xxx^d vezîr-i a’zam şüd

F İ S E N E 9 8 8 Muharremü’l-harâm [17 Şubat 1580, Çarşanba]

- yevmü’l-İsneyn, fi 20 Muharremü’l-harâm, sene 988 [7 Mart 1580, Pazartesi] [331] Şems Paşa³¹⁸ müteveffâ şüd [332] Târih: “Şems Paşa’ya irdi zevâl”, sene 988³¹⁹
- yevmü’l-Hamîs, Muharremü’l-harâm, sene 988, fi 22 [9 Mart 1580, Çarşanba?] [333] Vâki’ (harîd?) Hâce Nasûh - - - Hasan Paşa-i Mîr-mirân-ı Cezâyir - - - Kethudâ Memi - - -³²⁰

a. Bu kayıt 957 olayları arasında idi. Ebced hesabının gösterdiği gün sırasına alındı.

b. Bu kayıt son yaprakta idi. Gün sırasındaki yerine alındı.

c. müteveffâ : Elyazmasında, yanlış imlâ ile “mütevâvâ” şeklindedir. Metne doğrusu alındı.

d. xxx : Elyazmasında buraya, önce okunamayan bir kelime yazılmış, sonra üstü çizilmiştir.

III AÇIKLAMALAR

1. Şemseddin Efendi : Sâmisûnî-zâde Şemseddin Ahmed Efendi. Hukukçudur. Sâmisûnî-zâdeler'den Muhyeddin Mehmed'in oğludur. Kadı oldu (son Haleb). Ölm. 978/1571, İstanbul. (*Atâyf.* I, 145-147; *SiOs.* I, 200; II, 118)
2. Ayas Paşa: Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1536-1539). Ölm. 946/1539, İstanbul. (*SiOs.* I, 446-447; *Danış.* II, 426/nr. 35 ve endeks; M.C. Baysun : "Ayas Paşa". İslâm ans.)
3. Rûşenî Dede : Kimliği bulunamadı.
4. İbn-i İbrâhim Paşa-i Maktûl : Mehmed Beg. Veziriâzam Makbûl İbrahim Paşa'nın oğludur. Genç iken öldü. Ölm. 946/1539, İstanbul. (*SiOs.* I, 94)
5. Gerdek: Rüstem Paşa, Sultan Kanunî Süleyman Han'ın tek kızı Mihrimâh Sultan (ölm. 965/1557) ile evlendirilmiştir. (*EvÇe.* I, 165; *AyHü.* I, 116; *SiOs.* I, 83; *Danış.* II, endeks'te Mihrimâh Sultân; Ş. Altundağ-Ş.Turan : "Rüstem Paşa". İslâm ans.).
6. Rüstem Paşa : Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1544-1553, 1555-1561). Ölm. 968/1561, İstanbul. (*AyHü.* I, 116 ; *SiOs.* II, 377-378 ; *Danış.* II, endeks; Ş. Altundağ-Ş. Turan : "Rüstem Paşa". İslâm ans.)
7. Birâder-i Kara Hâce : Kimliği bulunamadı. Krş. Kara Hâce, nr. 88.
8. Sarrâcîn-i Hâssa : Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresine bağlı Sarrâclar ocağı olup, Hâs ahur'un sarraçlık işlerini yaparlardı. (Uçarşılı : *Saray.* 492-494)
9. Hüseyin Aga : Hüseyin Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegi oldu (son Sivas). Ölm. 949/1542, Sivas. (*SiOs.* II, 183).
10. Mîr-ahur-i buzurg : (Büyük Mîr-ahur, Birinci Mîr-ahur, İmrahor) Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin büyük âmiri idi. Özengi ağalarındandır. (Uçarşılı : *Saray.* 488 vd.; *Pakalın.* II, 541 vd)
11. Hâce-i Şehzâdegân : Seyrek Muhyeddin Mehmed Hüseyinî Efendi. Müderrisdir. Şehzâde hocası oldu. Ölm. 947/1540, İstanbul. (*Şakayık.* 493-494; *Atâyf.* I, 225; *SiOs.* IV, 343).
12. Husâm : Kimliği bulunamadı.

13. Emîn-i Matbah-ı ‘âmire : (Matbah emîni) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı ‘âmire dâiresinde levâzımı temin ve muhafaza eden kısmın âmiri idi. (Uçarşılı : *Saray*. 379-384; *Pakalın*. II, 416 vd)

14. Serây-ı ‘atik : İstanbul’da Bayezid semtinde, aynı adlı meydanın kuzeyinde idi. Sultan Fâtih Mehmed Han tarafından, 1454-1458 arasında yaptırılmıştı. Şimdi yerinde İstanbul Üniversitesi merkez binaları ile Süleymaniye külliyesi (bk. nr. 133) vardır. (*EvÇe*. I, 117-120; Uçarşılı : *Saray*. 13-14; *Pakalın*. I, 555-556; Türk ans. “*Eski Saray*”).

15. Mîr-ahur-i kûçek : (Küçük Mîr-ahur, İkinci Mîr-ahur) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı ‘âmire dâiresinin ikinci âmiri ve Büyük Mîr-ahur’un yardımcısı idi. (Uçarşılı : *Saray*. 488 vd.; *Pakalın*. II, 416 vd)

16. ‘Ali Aga : Temerrüd Ali Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn’da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Şâm). Ölm. 978/1570-71. (*SiOs*. III, 500, yanlış olarak “Gıriv” diyor)

17. Hayder Aga : Hâdım Haydar Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn’da yetişti. Dördüncü vezîr oldu. Ölm. 971/1564. (*SiOs*. II, 260; *Danış*. II, 285).

18. Ser-Çaşnigîrân : (Çaşnigîr-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Çaşnigîrliler dâiresinin âmiri idi. Krş. Sei-Zevvâkîn, nr. 118. Bk. Çaşnigîr, nr. 52. (Uçarşılı : *Saray*. 426-427; *Pakalın*. I, 331 a; III, 657 a).

19. (Râdnic ?) Hızır Aga : Hızır Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn’dan yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Haleb). Ölm. 975/1568’den sonra. (*SiOs*. II, 278; *Danış*. II, 233 ?)

20. Ser-Çavuşân : (Çavuş-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümünde ve Divân-ı hümayûn’da hizmet gören çavuşların âmiri idi. Divân’a verilen istidaların toplanması, hükümlerin tebliğ ve icrâsı, elçilere refakat gibi daha çok teşrifat ile ilgili işleri görürlerdi. (Uçarşılı : *Saray*. 408 vd.; *Pakalın*. I, 336 b).

21. Pâdişâh : Osmanlı devleti’nin 10. hükümdarı Sultân Kanûnî Süleyman Han’dır (1520 - 1566). (M.T. Gökbilgin: “*Süleyman, I.*”. İslâm ans.)

22. Budûn : Bu seferde alınan Budin (Budîm), daha sonra Osmanlı ülkesinin Avrupa kesiminde teşkil edilen bir eyâletin merkezi olmuştur. Tuna ırmağı üzerinde, Buda ve Peşte adlı iki kesimden meydana gelir. Bugün Macaristan Halk Cumhuriyeti’nin başşehridir. (M.C. Baysun : “*Budin*”. İslâm ans.)

23. ‘Urcûn-zâde : ‘Urcûn-zâde Muhyeddin Mehmed Efendi. Kurrâ ve hatîbdir. Ayasofya câmisinde hatib iken, ölm. 948/1541, İstanbul. (*Şakayık*. 514; *SiOs*. IV, 343, yanlış olarak “ ‘Arbûn-zâde” diyor)

24. Matra-bâz : Ne olduğu kesinlikle anlaşılamadı. Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Kapucular dâiresinde, hükümdarın maiyetinde ayak işlerini gören, matrasını taşıyan “Matracı” ile ilgili olduğu düşünülebilir. (Bk. Uçarşılı : *Saray*. 199, 276, 397, 402)

25. Memi-şâh : Kimliği bulunamadı.

26. Süleymân : Kimliği bulunamadı.

27. İbrâhim Çelebi : Kimliği bulunamadı.

28. Memi Çelebi : Kimliği bulunamadı.

29. Birâder-i Vefâyî Çelebi : Kimliği bulunamadı.

30. Donanma : Devlet merkezi İstanbul'da, Budin'in zaptı haberi üzerine yapılan donanma ve şenlik olmalıdır.

31. Turmuş Çelebi : Maliyecidir. İstabl-ı âmire muhâsebecisi oldu. Ölm. 948/1542, İstanbul. (*SiOs.* III, 256)

32. Muhâsebeci-i İstabl-ı âmire : Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin muhâsebe işleri ile vazifeli memur idi. (Krş. Uçarşılı: *Saray.* 488 vd.)

33. Mustafâ Çelebi : Kametî Mustafâ Çelebi. Maliyecidir. Baş Defterdâr oldu (1534-1542). Ölm. 949/1542, İstanbul. (*SiOs.* IV, 373; *Danış.* II, 444/nr. 26)

34. Hekîm İshak : Cerrâh İshak Çelebi. Hekimdir. Cerrâhlik yaptı. Ölm. 949/1542, İstanbul. (*AyHü.* I, 161; *SiOs.* I, 324)

35. Hasan Efendi : Karasılı Husâmeddin Hasan Çelebi. Hukukçudur. Karasılı Mehemed Efendi'nin oğludur. Kadılık (son İstanbul) ve müderrislik yaptı. Ölm. 957/1550, İstanbul. (*Şakayık.* 477; *SiOs.* II, 111)

36. Hüseyin Beg : Kimliği bulunamadı.

37. Mîr-i Sakr : Sakr, türkçe "çakır" kelimesinin arapçalaştırılmışıdır. (Çakırcı-başı) Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki Saray avcıları'ndan Çakırcılar sınıfının (birinci bölük) âmiri idi. Bunlar çakır denilen av kuşunu terbiye eder, besler ve hükümdarın maiyetinde ava giderlerdi. (*Redhouse.* 1181; Uçarşılı: *Saray.* 420 vd.; *Pakalın.* I, 322 a)

38. Şehzâde Sultan Mehemed: Sultan Kanuni Süleyman Han'ın oğludur. Ölm. 950/1543, Manisa. (*SiOs.* I, 68-69; *Danış.* II, endeks)

39. Ser-'Arabacıyân-ı Top : (Toparabacı-başı) Ordu teşkilâtının Kapu-kulu bölümünde yaya sınıfından bir ocağın kumandanı idi. Bu ocak, büyük toplar bindirilmiş arabaların bakımı, sürülmesi vb. ile vazifelidir. (Uçarşılı: *Kapukulu.* II, 100-101; *Pakalın.* III, 512)

40. Dîv 'Ali Beg : Kimliği bulunamadı.

41. Murâd Çelebi : Kimliği bulunamadı.

42. Ser-Ta'lîmhâneî : (Ser-Mu'allîm-i Ta'lîmhâne, Ta'lîmhâneci-başı) Ordu teşkilâtının Kapu-kulu bölümünde Yeniçeri sınıfından Aga bölüklerinden 54. ortanın kumandanı idi. Bu orta, yeniçerilerin ok-yay kullanmalarını öğretim ve talimlerine nezaret ile vazifelidir. (Uçarşılı : *Kapukulu.* I, 169, 226 vd.; *Pakalın.* III, 394)

43. Tabbâhîn : (Aşçılar) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı âmire dâiresinde, yemek pişirmekle vazifeli aşçılardır. (Uçarşılı: *Saray.* 380, 458-459; *Pakalın.* III, 369 a)

44. Sınân Memi Çelebi : Kimliği bulunamadı.

45. İlyâs Çelebi : Kimliği bulunamadı.

46. Emîn-i cev: (Arpa emîni, Şa'îr emîni) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Arpa-eminliği dâiresinin âmiri idi. Hâcegândandır. Bu dâire, saray ahırlarının ihtiyacı olan ot, saman, arpa ve hayvan levâzımını temin ederdi. (Uçarşılı: *Saray.* 387; *Pakalın.* I, 526 a)

47. Şiirlerinde "Muhibbî" mahlâsını kullanan Sultan Kanûnî Süleyman Han, oğlunun genç yaşta ölümü üzerine şu tarihi düşürmüştür: "Şehzâdeler güzidesi Sultân Mehemedüm" (950). (*AyHü.* I, 15; *Hammer.* V, 254; *Danış.* II, 244-245)

48. Târih: İstanbul'da Şehzâdebaşı semtindeki Şehzâde külliyesi (bk. nr. 77) yapıları arasında bulunan türbenin kapısı yukarısındaki farsça tarih kitabesinin son musrâ'dır. "Sultan Mehemed'in merkadi ebedî cennet olsun" anlamına geliyor. Şâiri tesbit edilemedi. Remel bahrinden "fâilâtün, fâilâtün, fâilâtün, fâilün" ölçüsündedir. Ebced ile hesabı 950/1543 yılını verir. (*AyHü.* I, 15; *Danış.* II, 245; *TÖz.* I, 139)

49. Hâce-i Hazret-i [Pâdişah] : Hayreddin Efendi. Müderristir. Dadaylı Evhad'ın oğludur. Sultan Kanûnî Süleyman Han'ın hocası oldu. Ölm. 950/1543, İstanbul. (*Şakayık.* 440; *Atâyî.* I, 103; *SiOs.* II, 315, Karakızıoğlu Hayreddin Hızır ile karıştırmıştır)

50. Kethudâ-i Bevvâbîn : (Kapucular kethudâsı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Bâb-ı hümâyûn (Orta kapı) bölgesi Kapucuları dâiresinin âmiri idi. Ancak daha çok, hükümdarın hizmetinde bulunur, bazen hükümdar ile veziriâzam arasında habercilik vazifesi görürdü. Divân-ı hümâyûn'da da hizmet ederdi. (Uçarşılı : *Saray.* 392-396; *Pakalın.* II, 170 a; 253 a).

51. Balı Aga : Saray memurudur. Enderûn'da yetişti. Kapucular kethudâsı oldu. Ölm. ?. (*SiOs.* II, 4)

52. Çaşnigîr : Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Çaşnigîrler dâiresinin hizmetlileridir. Bunlar, Saray'da hükümdarın, Divân üyelerinin, saray ileri gelenlerinin ve büyük konukların yemeklerinin pişirilmesine nezâret, sofraya kurmak ve hizmet ile vazifeli idiler. Amirlerine Ser-Çaşnigîrân (bk. nr. 18) denirdi. Bk. Zevvâkîn, nr. 247 (Uçarşılı: *Saray.* 426-427; *Pakalın.* I, 330 b)

53. Aga-i Der-i Dârü's-se'âde : *SiOs.* IV, 724 'e göre, bu sıralarda Haydar Aga olmalıdır.

54. Hazret-i Hudâvendgâr : Sultan Kanûnî Süleyman Han'dır. Bk. nr. 21,

55. Mahmûd Çelebi : Nazlı Mahmûd Çelebi. Maliyecidir. Hattât idi. Baş Defterdâr oldu (1544-1545). Ölm. 953/1547, İstanbul. (*SiOs.* IV, 311; *Danış.* II, 444/nr. 28, 445/nr. 30)

56. Lûtfî Beg : Maliyecidir. Enderûn'da yetişti. Baş Defterdâr (1545) ve sancak-begi oldu. Ölm. ? . (*SiOs.* IV, 91; *Danış.* II, 445/nr. 33).

57. Hayder Çelebi : Gelibolulu. Kimliği tesbit edilemedi.

58. Çivi-zâde : Çivi-zâde Abdî Çelebi. Maliyecidir. Menteşeli Çivi İlyâs Efendi'nin oğludur. Baş Defterdâr oldu (1548-1553). Ölm. 960/1553, İstanbul. (*SiOs.* III, 407; *Danış.* II, 445/nr. 32, 455)

59. 'Arab ve 'Acem defterdârı : (Haleb defterdârı) Maliye teşkilâtında Hazine-i âmire dâiresine bağlı bir kısım âmiri idi. Merkezi Haleb olan bu defterdârlık, Doğu Anadolu ile Suriye'yi içine alan kesimin mali işleri ile meşgul olurdu. XVI. yy.-in ilk çeyreğinde kuruldu ve son çeyreğinde beş dâireye ayrıldı. (Uçarşılı: *Merkez.* 327-328; *Pakalın.* I, 707 b)

60. Bayram Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

61. Sinân Paşa-i Tavâşi : Hâdım Sinân Paşa. Askerî-mülki idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbeği oldu (son Şam ?). Ölm. 957/1550. (*SiOs.* III, 106)

62. Yanbolı : Osmanlı ülkesinin Avrupa kesimindeki Rumeli eyâleti'nin Paşa sancağı'nda, Edirne'nin kuzeyinde ve Tunca suyu üzerinde bulunan bir kasaba idi. Bugün Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ndedir (Yanbolı).

63. Hayreddin Paşa-i Gâzî : "Barbaros" Hayreddin Hızır Paşa. Denizcidir. Yâkub'un oğludur. Kapudanıderyâ oldu (1534-1546). Ölm. 953/1546, İstanbul. (*SiOs.* II, 315 ; *Danış.* II, 437/nr. 26 ve endeks; E. Z. Karal: "Barbaros Hayreddin Paşa". İslâm ans.)

64. Şehzâde Sultân Bâyezîd : Sultan Kanûnî Süleymân Han'ın oğludur. Ölm. 969/1562, Kazvin. Bk. nr. 152. (*SiOs.* I, 25; *Danış.* II, endeks)

65. Hazret-i Paşa : Burada Veziriâzam Rüstem Paşa kastedilmiş olmalıdır.

66. Şeyh Ferhâd : Kimliği bulunamadı.

67. Nasûh Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

68. Mûsâ Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

69. Kasım Beg : Kimliği bulunamadı.

70. Kâtib-i Bevvâbîn : (Kapucular kâtibi) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümünde Kapucular dâiresinde, Kethuda-i Bevvâbîn (bk. nr. 50) emrindeki kalemin âmiri idi. (Uçarşılı : *Saray.* 392 vd.)

71. Kâtib[-i cev] : (Arpa emîni) kâtibi Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Arpa-eminliği dâiresinin kâtibi idi. Krş. Emîn-i cev, nr. 46 (Uçarşılı: *Saray.* 387)

72. Receb Çelebi : Kimliği bulunamadı.

73. Re'is-i küttâbân-ı Divân-ı 'âlî : (Reisü'l-küttâb) Merkez teşkilâtının Divân-ı hümayûn kesiminde bulunan çeşitli kalemlerin âmiri idi. Birinci sınıf Hâcegândan olup, Menâsıb-ı sitte'den biridir. (Uçarşılı: *Merkez*. 39 vd. ve endeks; Uçarşılı: *Saray*. endeks; *Pakalm*. III, 25 a; Halil İnalçık : “*Reis-ül-küttâb*” İslâm ans.)

74. Çivi-zâde : Çivi-zâde Muhyeddin Mehmed Efendi. İlmiyedendir. Men-teşeli Çivi İlyâs Efendi'nin oğludur (krş. nr. 58). Şeyhülislâm oldu (1539-1542). Ölm. 954/1547, İstanbul. (*Şakayık*. 446-448; *SiOs*. IV, 344-345; *Danış*. II, 431-432/nr. 12, 434, 445; M.C. Baysun: “*Çivi-zâde*” İslâm ans.)

75. Monlây-ı Rûm : Burada, Rumeli kadıaskeri anlamında kullanılmıştır.

76. Elkas : Elkas Mirzâ. Safevî hükümdarı Şâh I. Tahmâsb'ın Osmanlı devleti'ne sığınan küçük kardeşidir. Ölm. 987/1579, Alamut. (Cl. Huart : “*Elkas Mirza*”. İslâm ans.; *Danış*. II, endeks)

77. Şehzâde Sultan Mehmed câmi'i: İstanbul'da Şehzâdebaşı semtinde aynı adı taşıyan külliyesidir (câmi, medrese, mekteb, imâret, tâbhâne ve türbe). Sultan Kanûnî Süleyman Han tarafından genç ölen oğlu adına yaptırıldı. Mimar-bâşi Koca Sinân Ağa'nın eseri olup, 951/1544 yılında başlandı ve 955 Receb /1548 Ağustos'unda tamamlandı. (*EvÇe*. I, 162-164; *AyHü*. I, 15-16; *Hammer*. V, 254; *Danış*. II, 245-246, 258; *TÖz*. I, 137-141)

78. Şeyh Şücâ' Halife, “Divâne Şücâ” : Kimliği tesbit edilemedi.

79. Yahyâ Çelebi Efendi: Kimliği bulunamadı.

80. Emîn-i Defter : (Defter emîni, Defter-hâne emîni) Merkez teşkilâtının Divân-ı hümayûn kesimindeki Defter-hâne dâiresinin âmiri idi. Birinci sınıf Hâcegândan olup, Menâsıb-ı sitte'den biridir. Saray'da Kubbe-altı yanında bulunan Defter-hâne'de devletin arazi ile ilgili bütün işlemleri yapılır ve kayıtları bulunur idi. (Uçarşılı: *Merkez*. 95 vd; Uçarşılı: *Saray*. 206, 207, 376; *Pakalm*. I, 418 b)

81. Şerife-zâde Mehmed Çelebi : Maliyecidir. Baş Defterdâr (1556-1557) ve sonra Avlonya sancak-begi oldu (bk. Metin, nr. 114). Hakkında bilgi yoktur.

82. Emîn-i şeh'r : (Şehr-emîni) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Şehre-minliği dâiresinin âmiri idi. Hâcegândandır. Saray'ın, devletin ve bunlara bağlı bütün yapıların bakımına, onarımına, bazı ek sarayların da alım işlerine bakardı. (Uçarşılı: *Saray*. 375-378; *Pakalm*. III, 322 b)

83. Hasan Çelebi : Kimliği bulunamadı.

84. Sinân Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

85. Emîn-i İskele: Bu ünvan kesinlikle anlaşılamadı. Belediye teşkilâtında, İstanbul şehrinin kıyılarında bulunan iskeleler üzerinde vazifeli bir memur olmalıdır.

86. Hâfız 'Acem Efendi : Hâfızeddin Mehemmed Çelebi. Müderrisdir. Berda'alı Ahmed Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi oldu. Ölm. 958/1551, İstanbul. (*Şakayık*. 449-451; *SiOs*. II, 97)

87. Dilsiz-zâde : Kimliği bulunamadı.

88. Kara Hâce : Kimliği tesbit edilemedi. Krş. nr. 7.

89. Nahıl-bend Hasan mahallesi : İstanbul'da Sultanahmet semtinde, At meydanı yakınında eski bir mahalledir. Krş. Nakıl-bend mescidi, nr. 213. (*AyHü*. I, 213)

90. Nahıl-bend Hasan : Hâcı Hasan Ağa. Devlet memurudur. Veziriâzam İbrahim Paşa (ölm. 905/1499)'ya silâhdârlık yaptı. Ölm. ?, İstanbul. (*AyHü*. I, 213 ; *SiOs*. II, 120)

91. Yeşilce Mehemmed Beg : "Küçük Nişancı" Ramazan-zâde Yeşilce Mehemmed Çelebi. Devlet memurudur. Merzifonlu Ramazan Efendi'nin oğludur. Baş Defterdâr ve nişancı oldu. Ölm. 979/1571. (*Atâyî*. I, 155; *SiOs*. IV, 120; *Danış*. II, 444/nr. 27; 452/nr. 22, 453/nr. 23 ; Ş. Turan : "Ramazan-zâde". İslâm ans.)

92. Bu kayıтта bir karıştırma veya yanlış tesbit vardır. Çivi-zâde Abdî Çelebi'nin ölümü doğru (bk. nr. 58), fakat Yeşilce Mehemmed Beg'inki yanlıştır (bk. nr. 91). O halde ikincisinin bir vazifeye tayin edildiği kayıt edilecekti. Bu vazife Defter Eminliği (bk. Ş. Turan: "Ramazan-zâde" İslâm ans.) veya daha büyük bir ihtimalle Baş Defterdarlık olmalıdır.

93. Ca'fer Beg : Saray memuru ve askerdir. Enderûn'da yetişti. Toparabacıları-başı oldu. Ölm. 965/1558. (*SiOs*. II, 69)

94. Mehter-i Enderûnî : Saray teşkilâtında bulunan iki çeşit Mehter (Çalıcı ve Çadır)'den hangisi olduğu açıklıkla belli değildir.

95. Mehemmed Paşa: Sokollu Mehemmed Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1565-1579). Ölm. 987/1579, İstanbul. (*SiOs*. IV, 122-123; *Danış*. II, 428-429/nr. 42 ve endeks; M. T. Gökbilgin : "Mehmed Paşa, Sokullu". İslâm ans.)

96. Husrev Çelebi : Saray memurudur. Arpa emîni oldu. Ölm. ? . (*SiOs*. II, 272-273).

97. Kerim Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi. Bk. nr. 111.

98. Emîn-i Galata : Belediye teşkilâtında, İstanbul'un Haliç ötesi büyük semtinin yapıları ile vazifeli bir memuriyet olmalıdır. Krş. Emîn-i şehir, nr. 82 (Krş. *Pakalın*. I, 525 b).

99. Şehzâde Sultân Mustafâ : Sultan Kanunî Süleyman Han'ın oğludur. Ölm. 960/1553, Ereğli (Konya). (*SiOs*. I, 79; *Danış*. II, endeks)

100. Târih : Ebced hesabı ile düşürülmüş olan bu tarihin, devrin ünlü şâiri Taşlıcalı Yahya Beg'in (ölm. 983/1576 ?) olduğu söylenir. Hesabı tam olarak 960/1553 yılını verir. (*Türkçe yazma divanlar kataloğu*. I. İstanbul 1947. 169; *Danış*. II, 286; Dr. Ş. Turan : *Kanuni'nin oğlu Şehzâde Bayezid vak'ası*. Ankara 1961. 34).

101. Pertev Ağa : Pertev Mehemed Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. İkinci vezîr oldu. Ölm. 982/1574, İstanbul. (*SiOs*. II, 37-38; *Danış*. II, endeks; Ş. Turan: "*Pertev Paşa*". İslâm ans.)

102. Ferhâd Ağa: Ferhâd Paşa. Devlet adamıdır. Mustafa Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişti. Üçüncü vezîr oldu. Ölm. 982/1575, İstanbul. (*SiOs*. IV, 16; *Danış*. II, 322, 342, 349, 372)

103. Ser-Bevvâbîn : (Kapuci-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki, Bâb-ı hümayûn (Dergâh-ı âlf, Orta kapı)'a bakan Kapucular dâiresinin birinci âmiri olup, Kethuda-i Bevvâbîn (bk. nr. 50) emrinde idi. (Uçarşılı: *Saray*. 396-407; *Pakalın*. II, 167 b)

104. Silâhdârân-ı Enderûnî : (Silâhdâr Ağa) Saray teşkilâtının Enderûn bölümündeki Hâs-oda ağalarının ikincisi idi. Ona bağlı bir hizmet halkı da bulunup, hükümdarın silâhlarını taşır, muhafaza eder ve yakın hizmetini görürlerdi. (Uçarşılı : *Saray*. 342-348; *Pakalın*. III, 221 b)

105. Hayder Paşa : Askerî-mülkî idare adamıdır. Dulkadirîliler soyundandır. Beglerbegilik yaptı (son Maraş). Ölm. 968/1561 ? (*SiOs*. II, 260)

106. İskender Ağa : İskender Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Vezîr oldu. Ölm. 979/1571, Magosa. (*SiOs*. I, 346; *Danış*. II, 342, 362, 371)

107. Ser-Bâzdârân : (Doğancı-başı) Saray teşkilâtının Enderûn bölümündeki beşinci odanın âmiri idi. Bunlar, Saray avcılarında olup, Doğan/Bâz denilen av kuşunu terbiye eder, besler ve hükümdar yanında ava giderlerdi. (Uçarşılı : *Saray*. 308, 311, 421; *Pakalın*. I, 470 a).

108. Ahmed Paşa : Kara Ahmed Paşa . Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1553-1555). Ölm. 962/1555, İstanbul. (*SiOs*. I, 198-199; *Danış*. II, 427-428/nr. 39 ve endeks; M.C. Baysun : "*Ahmed Paşa*". İslâm ans.)

109. İbrâhim Paşa-i Tavâşî : Hâdım İbrâhim Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. İkinci vezir oldu. Ölm. 970/1563, İstanbul. (*SiOs*. I, 94-95)

110. Mustafâ Paşa : Kızılahmedlü. Devlet adamıdır. İsfendiyâr-oğulları soyundandır. Beşinci vezîr oldu. Ölm. 976/1569, Mekke. (*SiOs*. IV, 375; *Danış*. II, endeks)

111. 'Abdülkerim Çelebi : Bk. Kerim Çelebi, nr. 97.

112. Rûz-nâmçe-i sâni : (Küçük Rûz-nâmçeci) Maliye teşkilâtının Hazine-i âmire dâiresinde, mukataat, mevkufat, cizye gelirlerini kayıt ve Saray'ın Bîrûn

hizmetlilerinin maaş işleri ile meşgul kalemin âmırı ve Büyük Rûz-namçeci'nin yardımcısı idi. (Uçarşılı: *Merkez*. 338-339; *Pakalın*. I, 140 b; III, 62 a)

113. Ahmed [Çelebi] : Kimliği bulunamadı. Bk. Metin, nr. 165, 195 ?

114. Mehemed Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

115. Ahmed Aga : Togancı Ahmed Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. İsfendiyar-oğulları'ndandır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Konya). Ölm. 996/1588, İstanbul. (*SiOs*. I, 204).

116. Ser-Çakırcıyân : (Çakırcı-başı) Bk. Mîr-i Sakr, nr. 37.

117. Mustafâ Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

118. Ser-Zevvâkin: (Çaşnigir-başı). Bk. Ser-Çaşnigirân, nr. 18. Krş. Çaşnigir, nr. 52.

119. 'Ali Aga : Müezzîn-zâde Ali Paşa. Denizcidir. Enderûn'da yetişti. Kapudanıderyâ oldu (1568-1571). Ölm. 979/1571, İnebahtı. (*SiOs*. III, 500; *Danış*. II, 439/nr. 30 ve endeks)

120. Mîr-Sıkare: Sıkare kelimesi, sakr'ın çoğulu olmalıdır. (*Redhouse*. 1180, 1181). Bk. Mîr-i Sakr, nr. 37.

121. Dukagîn-zâde : Dukagîn-zâde Mehemed Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Dukagîn-zâdeler'den Ahmed Paşa'nın oğludur. Beglerbegilik yaptı (son Mısır). Ölm. 964/1556, İstanbul. (*SiOs*. IV, 114; *Danış*. II, 233, 272)

122. Surh-ser : Türkçesi "Kızıl-baş"dır. Osmanlı kaynaklarında, devletin doğu komşusu Safevî şâhlığı anlamında kullanılmıştır. Bu kayıta bildirilen elçi, Safevî elçileri cedvelinde yoktur. (F.R. Unat : *Osmanlı sefirleri ve sefaretnameleri*. Ankara 1968, 243)

123. 'Abdurrahman Çelebi : İlmiyedendir. Amasyalı Seydi Alı Efendi'nin oğludur. İki defa Rumeli kadiaskeri oldu (1551-1557, 1573-1575). Ölm. 983/1575, İstanbul. (*Atâyf*. I, 230-232 ; *SiOs*. III, 312)

124. Ca'fer Çelebi : İlmiyedendir. Abdünnebî Efendi'nin oğludur. Anadolu kadiaskeri oldu (1551-1557). Ölm. 978/1570, İstanbul. (*Atâyf*. I, 136-137; *SiOs*. II, 70)

125. Hâmid Çelebi : "Çivi-zâde damadı" Hâmid Mahmûd Efendi. İlmiyedendir. Kadı Mehemed Efendi'nin oğludur. Şeyhülislâm oldu (1574-1577). Ölm. 985/1577, İstanbul. (*Atâyf*. I, 242-243; *SiOs*. II, 104; *Danış*. II, 434/nr. 16)

126. 'Abdülkerîm-zâde : Abdülkerîm-zâde Mehemed Efendi. İlmiyedendir. Abdülkerîm-zâdeler'den Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. Anadolu kadiaskeri oldu (1557-1563). Ölm. 975/1568, İstanbul. (*Atâyf*. I, 114-117; *SiOs*. IV, 118)

127. Kara Çelebi : "Kara Çelebi" Muhyeddin Mehemed Efendi. Hukukçudur. Kadı Kara Husâmeddin'in oğludur. Kadılık yaptı (son İstanbul). Ölm. 965/1558, İstanbul. (*Şakayık*. 495-496; *SiOs*. IV, 345-346)

128. Avlonya : Osmanlı ülkesinin Avrupa kesimindeki Rumeli eyâleti'ne bağlı bir sancak ve onun merkezi idi. Bugün Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nin Berat ilinde, Adriyatik denizi kıyısında bir liman ve şehirdir (Vlone). (Barkan: *Bütçe*. 301, 303; Gökbilgin: *Rumeli*. 252, 257, 274/not 106)

129. Mehmed Çelebi-i Tevki'i : Eğriabdi-zâde Mehmed Beg. Maliyeci ve nişancıdır. Eğri Abdullah Efendi'nin oğludur. Baş Defterdâr oldu(1557-1562). Ölm. 974/1566, Peçuy. (*Atâyi*. I, 58-59; *SiOs*. IV, 117; *Danış*. II, 446/nr. 36, 342, 452/nr. 21, 453/nr. 25)

130. Sarrâc-hâne : İstanbul'da aynı adı taşıyan semtte, at takımları ve araba koşumları vb. yapan büyük bir imâlat külliyesi idi. Sultan Fâtiḥ Mehmed Han tarafından kuruldu ve 1475 yılında tamamlandı. (M. Çağatay Uluçay: "*İstanbul Saraçhanesi ve saraçlarına dair bir araştırma*". Tarih Dergisi, III/5-6 (Eylül 1951-Mart 1952). 147-164 ; *EvÇe*. I, 596-597; *AyHü*. I, 124; *Pakalın*. III, 125-126).

131. Derviş Çelebi bin Nasûh Beg : Kimliği bulunamadı.

132. Hâcî Sinân : Kimliği tesbit edilemedi.

133. Sultân Süleyman Han câmi'i : İstanbul'da Süleymaniye semtinde ve aynı adlı mahalledeki büyük külliye'dir (câmi, dârülhadis, dört medrese, dârüş-şifâ, iki türbe, imâret, tâbhâne, tıb medresesi, mekteb, hammâm, mülâzımlar medresesi, kervansaray, çarşı). Sultan Kanûnî Süleyman Han tarafından Mimarbaşı Koca Sinan Aga'ya, 13 Haziran 1550 -Eylül 1557 arasında inşa ettirildi. (*EvÇe*. I, 149-162; *AyHü*. I, 16 18; *Danış*. II, 262-263, 306-308; *TÖz*. I, 131 vd.; M.T. Gökbilgin : "*Süleyman, I.*" İslâm ans.)

134. Târiḥ : Şâiri tesbit edilemeyen bu tarih, Remel bahrinin "fâilâtün, fâilâtün, fâilün" ölçüsündedir. Ebcedle hesabı tam olarak 964/1557 yılını verir. (Krş. *EvÇe*. I, 149-162)

135. Ca'fer Aga : Saray memurudur. Enderûn'da yetişti. Dârüssaâde ağası oldu. Ölm. 964/1557, İstanbul. (*SiOs*. II, 69)

136. Ahmed Aga : "Semîn Ağa", Semüz Ahmed Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Vezirîazam oldu (1579-1580). Ölm. 988/1580, İstanbul. (*SiOs*. I, 202; IV, 772; *Danış*. II, 342, 368, 372, 378, 399, 416 ve III. endeks)

137. Çârşûy-ı Zergerân : Edirne'deki Kuyumcular çarşısı idi.

138. Ca'fer Aga : Ordu zâbitidir. Toparabacı-başı (bk. nr. 39) oldu. Ölm. 965/1558, İstanbul. (*SiOs*. II, 69)

139. 'Ali Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

140. Su-başı : Belediye teşkilâtında, şehrin emniyet işleri ile vazifeli dâirenin âmiri idi. Aslen Yeniçeri ocağındandır. (Uçarşılı : *Merkez*. 141, 142/not 3; *Pakalın*. III, 259)

141. Aga-i Yeniçeriyân-ı Şâm : Ordu teşkilâtının Kapu-kulu kesimindeki Yeniçeri sınıfından bir taşra bölüğünün kumandanı idi. Bu bölük, Osmanlı ülkesinin Asya kesimindeki Şâm eyâleti'nin merkezi olan şehrin kale muhâfazasında bulunurdu.

142. Mehemmed Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

143. Mi'mâr-zâde : Mi'mâr-zâde Mustafâ Efendi. Hukukçudur. Mi'mâr-zâde-ler'den Muhyeddin Mehemmed Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Medine). Ölm. 971/1564, Kahire. (*Atâyî*. I, 39-42; *SiOs*. IV, 374)

144. Bu olay için bk. *Atâyî*. I, 40.

145. Dervîş Çelebi : Defterdârlığa tayin edilen bu şahıs tesbit edilemedi. Krş. Dervîş Çelebi, nr. 177 .

146. Sinân : Kimliği tesbit edilemedi.

147. Ahmed Çelebi, "Mûytâb" : Mûytâb-zâde Ahmed Paşa. Maliyeci ve askerî-mülkî idare adamıdır. Baş Defterdâr ve sonra beglerbegi (son Diyârberkir) oldu. Ölm. 990/1582'den sonra. (*SiOs*. I, 203; *Danış*. II, 445/nr. 35)

148. Kâtib-i Yeniçeriyân : (Yeniçeri kâtibi) Ordu teşkilâtının Kapu-kulu bölümündeki Yeniçeri ocağı halkının kütük kayıtlarını tutan kalemin âmiri idi. (Uçarşılı: *Kapukulu*. I, endeks; *Pakalm*. III, 629 b)

149. Sinân Beg : Kimliği bulunamadı.

150. Kâtib-i Fodula : (Fodula kâtibi) Ordu teşkilâtının Kapu-kulu bölümündeki Yeniçeri ocağına bağlı Sekban Fırını'nın, gelir-gider yazılan defterlerini tutan kâtibi idi. (Uçarşılı: *Kapukulu*. I, 260 vd.; *Pakalm*. I, 634).

151. Gerdek : Ferhâd Paşa, Sultân Kanûnî Süleyman Han'ın oğlu Şehzâde Mehemmed (ölm. 1543)'in kızı Hümâ-şâh Sultân ile evlendirilmiştir. (*AyHü*. I, 15; *SiOs*. I, 87-88)

152. Sefer-i Şehzâde Sultân Bâyezîd : Bu olay için bk. Dr. Şerafettin Turan : *Kanunî'nin oğlu Şehzâde Bayezid vak'ası*. Ankara 1961.

153. Hasan Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

154. Kethudâ-i İstabl-i 'âmire : (Kethudâ-i Hâs, Hâs ahur kethudâsı, Hâs kethudâsı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin, Büyük Mîr-ahur'a bağlı üçüncü âmiri idi. (Uçarşılı: *Saray*. 205, 208, 488 vd, 507; *Pakalm*. I, 751 b, 752 a, 755 b)

155. İskender Beg : Kimliği bulunamadı.

156. Kethudâ-i Hâs : Bk. Kethudâ-i İstabl-ı âmire, nr. 154.

157. Pîrî Beg : Kimliği tesbit edilemedi. Bk. Metin, nr. 156.

158. Rahtvân-ı Hâs : (Rahtvân-ı evvel) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresi'nin Sarrâçlar ocağı (nr. 8)'nda, hükümdar'a ait binek takımına (raht) bakan birinci bölüğün âmiri idi. (Uçarşılı : *Saray.* 493; *Pakalın.* III, 7 a)

159. Nasûh Beg : Kimliği bulunamadı. Krş. Metin, nr. 240.

160. Rahtvân-ı Bârgîr : (Rahtvân-ı sâni) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin Sarrâçlar ocağı (nr. 8)'nda, hükümdarınkiler dışında kalan binek takımlarına bakan ikinci bölüğün âmiri idi. (Uçarşılı: *Saray.* 493, 494)

161. Hüseyin Beg : Kimliği bulunamadı. Bk. Metin, nr. 189.

162. Licâmî : "Licâm = dizgin, oyan (Ş. Sâmi : *Kamûs-i Türki*)" demek olduğuna göre, Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin Sarrâçlar ocağında, bu tür işler ile meşgul bir kısım âmiri olmalıdır.

163. Şücâ' Beg : Kimliği bulunamadı.

164. Ser-Oda : (Oda-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin Sarrâçlar ocağı (nr. 8)'nda, oda-başılık vazifesidir. En alt derece idi. (Uçarşılı: *Saray.* 507, 508; *Pakalın.* II, 716 a ?)

165. Kürsîdâr : (İskemleci-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresine bağlı Sarrâçlar ocağında, ata binerken basılan kürsi (biniş iskemlesi) ile vazifeli memur idi. (Uçarşılı: *Saray.* 492-494, 507, 508; *Pakalın.* II, 344 b, 345 a)

166. Hüseyin Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

167. Üsküfî : Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki İstabl-ı âmire dâiresinin Sarrâçlar ocağı'nda bir vazife olmalıdır.

168. 'Osmân Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

169. Çukadâr-ı Enderûnî : (Çuhâdâr) Saray teşkilâtının Enderûn bölümündeki Hâs-oda ağalarının üçüncüsü ve ona bağlı bir hizmet dâiresi idi. Bunlar, hükümdarın giyimine bakar ve hizmetinde bulunurlardı. (Uçarşılı: *Saray.* 348-350; *Pakalın.* I, 384 a, 385 a)

170. İlçi : Bu kayıтта bildirilen elçi, Safevî elçileri cedvelinde yoktur. Krş. nr. 122. (Bk. F.R.Unat : *aynı eser.* 243)

171. Kethudâ-i Bârgîr : (Kethudâ-i Kûçek) Krş. Kethudâ-i İstabl-ı âmire, nr. 154.

172. Nevrûz : Eski Türk takvimi'nde yılbaşı olup, milât takviminde 22 Mart günüdür. (Köprülü-zâde M.Fuad : "*Nevrûz'a âid*". Hayat, I/18 (31 Mart 1927). 342-343; Uçarşılı : *Saray.* 75-77, 366, 371, 507; *Pakalın.* II, 686 vd; R. Levy : "*Nevrûz*", İslâm ans.)

173. Taşköpri-zâde : İsmâmeddin Ahmed Efendi. Hukukçu ve bilgindir. Mustafâ Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son İstanbul). Ölm. 968/1561, İstanbul. (*Şakayık*. 524-526; *Atâyî*. I, 8-11; *SiOs*. III, 471)

174. Bu kayıt yanlıştır. Tarihi 9 Temmuz 1561, Çarşamba olacaktır. Krş. Metin, nr. 160.

175. 'Ali Paşa : Semîn/Semüz/Kalın Ali Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1561-1565). Ölm. 972/1565, İstanbul. (*SiOs*. III, 499; *Danış*. II, 428/nr. 41 ve endeks; T. Gökbilgin: "Ali Paşa, Semiz". İslâm ans.)

176. Hasan Ağa : Hasan Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Rumeli). Ölm. 971/1564, İstanbul. (*SiOs*. II, 120-121, bu şahsı 121-122'deki Hasan Paşa ile karıştırmıştır)

177. Derviş Çelebi : Babanakkaş-zâde Derviş Çelebi. Maliyecidir. Şeyh Baba Nakkaş'ın oğludur. Baş Defterdârlık yaptı (1569-1574). Ölm. 981/1573-74, İstanbul. (*SiOs*. II, 328; *Danış*. II, 446/nr. 37, 447/nr. 40).

178. 'Abdurrahman Çelebi: Defterdâr-zâde Abdurrahman Çelebi. Maliyecidir. Defterdâr-zâdeler'den Mustafâ Efendi'nin oğludur. Anadolu defterdârı oldu. Ölm. ? . (*SiOs*. III, 312)

179. Defterdâr-ı sâlis : (Şikk-ı sâlis defterdârı) Maliye teşkilâtının Hazîne-i âmire dâiresinde, Tuna boyu hâsırlarının mali işlerine bakan kısmın âmiri idi. (Uçarşılı: *Merkez*. 329; *Pakalın*. I, 414; İ.H. Uzunçarşılı: "Defterdar". İslâm ans.)

180. Hasan Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

181. Defterdâr-ı Tımarhâ-i Rûm-ili : Merkez teşkilâtının Divân-ı hümâyûn kesimindeki Defter-hâne dairesine bağlı Rumeli tımarlarına bakan kısmın âmiri idi. (Uçarşılı: *Merkez*. 98, 103, 330-331)

182. Habbâz-zâde Mehemed Çelebi : Kimliği bulunamadı.

183. Hasan Beg : Hukukçudur. Aslen Alman olup, bir kadı'nın kölesi idi. Kadılık yaptı (son İstanbul). Ölm. 984/1576, İstanbul. (*Atâyî*. I, 239-240; *SiOs*. II, 122).

184. 'Arab-zâde : Arab-zâde Mehemed Kudsi Efendi. Hukukçudur. Antakyalı "Vâız-ı Arab" Mehemed Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Mısır). Ölm. 969/1561, Akdeniz. (*Atâyî*. I, 26-28; *SiOs*. IV, 111)

185. Hudâvendgâr [medresesi] : Süleymâniye külliyesi (bk. nr. 133)'ndeki dört medreseden ikincisidir.

186. Gerdek: Semîn Ahmed Paşa, Sultan Kanûnî Süleyman Han'ın kızı Mihrimâh Sultan'ın kızı Âişe Hanım Sultan (ölm. 1003/1595) ile evlendirilmiştir. (*SiOs*. I, 49)

187. Surûrî Efendi : Musliheddin Mustafâ Surûrî Efendi. Müderris ve bilgindir. Gelibolulu Hoca Şa'bân Efendi'nin oğludur. Şehzâde hocası oldu. Ölm. 969/1562, İstanbul. (*Atâyî*. I, 23-25; *AyHü.* II, 4-5; *SiOs.* III, 12; Ö.F. Akün : “*Sürûrî*”. İslâm ans.)

188. İbrâhim Çelebi : Maliyecidir. Baş defterdâr oldu (1562-15 ?). Ölm.?. (*SiOs.* I, 95; *Danış.* II, 445/nr. 29 !)

189. Defterdâr-ı sâni : (Şikk-ı sâni defterdârı) Maliye teşkilâtının Hazine-i âmire dâiresinde, Rumeli ve Anadolu'nun sadece yalıları ile İstanbul'daki mukataaların mali işlerine bakan kısmın âmiri idi. Krş. nr. 179. (Uçarşılı: *Merkez.* 327-328; *Pakalm.* I, 414 b)

190. Murâd Çelebi : Maliyecidir. Kilidbahirlidir. Baş Defterdâr (1565-1566) ve nişancı oldu. Ölm. 981/1573. (*SiOs.* IV, 355; *Danış.* II, 446/nr. 38 !)

191. Ahmed Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

192. Behrûz Aga : Saray memurudur. Enderûn'da yetişti. Orada Oda-başı oldu. Ölm. 969/1562, İstanbul. (*AyHü.* I, 30; *SiOs.* II, 34; *TÖz.* I, 112)

193. Gerdek : Sokollu Mehemed Paşa, Sultan Kanûnî Süleyman Han'ın oğlu Şehzâde Selim'in büyük kızı Esmâ-han Sultan (ölm. 993/1585) ile evlendirilmiştir. (*Hammer.* VI, 100; *SiOs.* I, 19; *Danış.* II, 336, 415, 422, 428)

194. Gerdek: Piyâle Mehemed Paşa, Sultan Kanûnî Süleyman Han'ın oğlu Şehzâde Selim'in kızı Gevherimülûk Sultan ile evlendirilmiştir. (*SiOs.* I, 65; *Danış.* II, 321, 415, 422) .

195. Piyâle Paşa : Piyâle Mehemed Paşa. Denizcidir. Enderûn'da yetişti. Kapudanıderyâ (1554-1568) ve ikinci vezir oldu. Ölm. 985/1578, İstanbul. (*SiOs.* II, 41-42; *Danış.* II, 438/nr. 29 ve endeks; Ş. Turan : “*Piyâle Paşa*”. İslâm ans.)

196. Gerdek : Hasan Paşa, Sultan Kanûnî Süleymân Han'ın oğlu Şehzâde Selim'in küçük kızı Şâh Sultan (ölm. 988/1580) ile evlendirilmiştir. Krş. nr. 257. (*AyHü.* I, 253; *SiOs.* I, 45; *Danış.* II, 378, 422)

197. Mîr-i Voynuk: (Voynuk begi) Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki Hâssa Voynuklar sınıfının âmiri idi. Bunlar, daha çok hıristiyan Bulgarlar'dan toplanmış hizmetliler olup, Saray'ın ahır ve çayır işlerinde çalışırlardı. (Uçarşılı: *Saray.* 501-505; *Pakalm.* III, 595 b)

198. İskender Beg, Bigûş : Kimliği tesbit edilemedi.

199. Mustafâ Beg, “Küçük Usta”: Kimliği tesbit edilemedi.

200. Şâh-ali Çelebi Efendi : Kimliği tesbit edilemedi.

201. Turak Çelebi : Nihânî Turak Çelebi. Devlet memuru, silâhşor ve musikicidir. Azerbaycanlı bir soydandır. Şehzâde Selim'e defterdâr oldu. Ölm. 970/1562, İstanbul. (*SiOs.* III, 253; Âşık Çelebi : *Meşâirü's-süerâ.* “Nihânî ” mad.)

202. Şehzâde Sultân Selîm : Sultan Kanûnî Süleymân Han'ın oğlu ve 11. Osmanlı hükümdarıdır (1566-1574). (*SiOs.* I, 39-40; *Danış.* II, endeks; Ş. Turan: “*Selim, II.*” . İslâm ans.).

203. Kethudâ-i Emîn-i Anbâr-ı ‘âmile-i cev : Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Arpa-eminliği dâiresinin kethudâsı idi. Bk. Emîn-i cev, nr. 46.

204. Mehemed Çelebi : Bu kayıttaki Mehemed Çelebi'nin öldüğü şekilde verilen bilgi yanlışdır. Gösterilen tarihte, Şehzâde medresesi müderrisi iken ölen Ahmed Çelebi'dir. Müderristir. Şeyhülislâm Ebûssuûd Efendi'nin (bk. nr. 205) oğludur. Müderrislik yaptı (son Şehzâde medresesi). Ölm. 970/1563, İstanbul, (*Atâyi.* I, 42-43; *SiOs.* I, 169)

205. Ebû's-Suûd Efendi : “Hoca Çelebi” Ebûssuûd Mehemed el-İmâdî. İlmiyedendir. İskilipli Yavısı Mehemed Efendi'nin oğludur. Şeyhülislâm oldu (1545-1574). Ölm. 982/1574, İstanbul. (*Atâyi.* I, 183-186; *SiOs.* I, 169-170; *Danış.* II, 433/nr. 15 ve endeks; M.C. Baysun: “*Ebûssuûd Efendi*”. İslâm ans.; *Atsız: İstanbul kütüphanelerine göre Ebussuud bibliyografyası.* İstanbul 1967)

206. Mehemed Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

207. Na'mî Çelebi : Devlet memurudur. Reîsülküttâb oldu (1563). Ölm. 970/1563, İstanbul. (*SiOs.* IV, 575, burada Na'mî Çelebi deniyor)

208. Tezkire : Merkez teşkilâtının Divân-ı hümâyûn kesimindeki veziriazamlık kaleminin âmiri idi. Hâcegândandır. Reîsülküttâb'ın maiyetinde idi. (Uçarşılı: *Merkez.* endeks; *Pakalın.* III, 491)

209. Mustafâ Çelebi : Kimliği bulunamadı.

210. Kâtib-i küçek-i Matbah-ı ‘âmile : Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı âmile dairesinde, masraf defterlerini tutan “küçük masraf kâtibi” idi. Matbah emîni (bk. nr. 13) maiyetindedir. (Uçarşılı: *Saray.* 379; *Pakalın.* II 416 vd)

211. Ferhâd Aga : Ferhâd Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1591-1592, 1595). Ölm. 1004/1595, İstanbul. (*SiOs.* IV, 17; *Danış.* III, endeks)

212. Oglan Memi : Devlet memurudur. Reîsülküttâblık ve defterdârlık yaptı. Ölm. ?, İstanbul. (*SiOs.* IV, 514)

213. Mescid-i Nakıl-bend : İstanbul'da Sultanahmet semtinde aynı adlı mahallededir. Bânisi, Veziriâzam İbrahim Paşa (ölm. 905/1499)'nın silâhdarı Nahl-bend Hâci Hasan Aga'dır. Krş. nr. 90. (*EvÇe.* I, 309; *AyHü.* I, 213; *TÖz.* I, 109, yanlış bilgi)

214. Şihâbî/Sincâbî-i ‘Acem : Kimliği bulunamadı.

215. Kara Mustafâ Paşa : Kara Mustafâ Şâhin Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Mısır). Ölm. 974/1566'dan sonra. (*SiOs.* IV, 374-375; *Danış.* II, 373, 394)

216. 'Ali Paşa: Sofî Ali Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Bağdad). Ölm. 979/1571. (*SiOs.* III, 500; *Danış.* II, 312, 350, 368)

217. Husrev Paşa : Köse Husrev Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Enderûn'da yetişti. Beglerbegilik yaptı (son Van). Ölm. 995/1587. (*SiOs.* II, 273; *Danış.* III, 14, 21, 36, 53, 104).

218. Lala Mustafâ Paşa : Lala Kara Mustafâ Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. İkinci vezir oldu. Ölm. 988/1580, İstanbul. (*SiOs.* IV, 377; B. Kütükoğlu: "*Mustafa Paşa, Lala Kara*". İslâm ans. ; Doç. Dr. Ş. Turan: "*Lala Mustafa Paşa hakkında notlar ve vesikalar*". Belleten, XXII/88 (Ekim 1958). 551-593)

219. Pervîz Efendi: İlmiyedendir. Nişancı Abdî Beg'in kölesi idi. Anadolu kadıaskeri oldu (1563-1566). Ölm. 987/1579, Mekke. (*Atâyi.* I, 253-255; *SiOs.* II, 40)

220. Kadı-zâde Efendi: Kadı-zâde Şemseddin Ahmed Çelebi. İlmiyedendir. Kadı Bedreddin Mahmûd Efendi'nin oğludur. Şeyhülislâm oldu (1577-1580). Ölm. 988/1580, İstanbul. (*Atâyf.* I, 259-261; *SiOs.* III, 164-165; *Danış.* II, 362, 369; III, 3, 49, 202, 523)

221. Muhtesib çârdâkı : İstanbul'da Eminönü ile Yemiş semtleri arasında bulunan bir "çardak" (iç gümrük, hal) idi. Sultan Fâtih Mehemed Han tarafından kurulmuştu. İstanbul dışından gelen bütün mal, erzak vb. buradan şehre verilirdi. İhtisab ağası'nın kontrolü altında idi. (Uçarşılı: *Merkez.* 142/not 2)

222. Rüstem Paşa : Kimliği tesbit edilemedi. Kış. *Danış.* II, 270.

223. Bâkî Çelebi : Fenârî-zâde Abdülbaki Efendi. Hukukçudur. Fenârî-zâdeler'den Mehemed-şâh Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Galata). Ölm. 971/1563, İstanbul. (*Atâyi.* I, 35; *SiOs.* III, 294)

224. Mahmûd Aga : Saray memurudur. Ahmed Paşa'nın oğludur. Atmacacı-başı oldu. Ölm. 971/1564, İstanbul. (*SiOs.* IV, 311)

225. Ser-Atmacacıyân : (Atmacacı-başı) Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki Saray avcıları'ndan üçüncü bölük olan Atmacacılar'ın âmiri idi. Bunlar. atmaca denilen av kuşlarına bakar, terbiye eder ve hükümdar yanında ava giderlerdi. (Uçarşılı: *Saray.* 420 vd.; *Pakalın.* I, 111)

226. Ahmed Paşa : Kimliği tesbit edilemedi.

227. Fudayl Efendi : Cemâlî-zâde Fudayl Efendi. Hukukçudur. Zenbilli Ali Cemâlî Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Mekke). Ölm. 991/1583, İstanbul. (*Atâyi.* I, 275-278; *SiOs.* IV, 24)

228. Şâh Çelebi Efendi : Şâh-Mehemed Çelebi Efendi. Hukukçudur. Mevlânâ Celâleddin soyundan Kadı Hurrem Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son İstanbul). Ölm. 978/1570, İstanbul. (*Atâyi.* I, 137-139; *SiOs.* IV, 119)

229. Ahmed Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

230. Nişancı-zâde : Nişancı-zâde Ahmed Efendi. Hukukçudur. Ramazân-zâde Mehemed Beg'in oğludur. Kadılık yaptı (son Mekke). Ölm. 986/1578, Şâm, (*Atâyî*. I, 251-252; *SiOs*. I, 201).

231. 'Ali Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

232. Emîn-i Harc-ı Hâssa-i İstanbul : Saray teşkilâtının Birûn bölümündeki Şehreminliği dâiresine bağlı, harc ve levâzımın hesaplarını tutan kalemin âmiri idi. (Uçarşılı : *Saray*. 378; *Pakalm*. I, 739 a).

233. 'Ali Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

234. Benlü Mehemed Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

235. Mustafâ Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

236. Çatalca : İstanbul'un kuş uçuşu 45 km batısında bulunan bir kasaba olup, çevresi av bölgesi idi. (Uçarşılı: *Saray*. 476; Türk ans. "Çatalca".)

237. Sınân Çelebi, "Şâhçelebi-zâde": Şâhçelebi-zâde Yûsuf Sinân Çelebi. Hukukçudur. Fenârî-zâdeler'den Mehemed-şâh Efendi'nin oğlu ve Abdülbakî Efendi'nin (bk. nr. 223) küçük kardeşidir. Kadılık yaptı (son Eyyüb). Ölm. 971/1564, İstanbul. (*Atâyî*. I, 35-37; *SiOs*. IV, 654)

238. Kadı-i Hâsshâ-i İstanbul : İlmiye teşkilâtında Bilâd-ı selâse kadılık-larından olan Eyyüb kadısıdır (*Pakalm*. I, 771 a)

239. Nakkaş Hayder: Nakkaş, Nigârî Haydar Çelebi. Nakkaş ve denizcidir. Ölm. 984/1576, İstanbul. (*SiOs*. IV, 577; Âşık Çelebi : *Meşâirü's-Şüerâ*. "Nigârî" mad.; Prof. Dr. A. S. Ünver: *Ressâm Nigârî*. Ankara 1946)

240. Şeyh-zâde Efendi: Kimliği kesin olarak çıkarılamadı. 12 cildlik bir tefsîr kaleme almış bulunan Ahmed Efendi olabilir. Vâız ve müfessirdir. Lârendeli Mahmûd Efendi'nin oğludur. Sultan Mehemed câmi'inde hadis ve tefsir okuttu. Ölm. 971/1563-64, Larende. (*Atâyî*. I, 43; *SiOs*. I, 199-200)

241. "İnnâ li'llâhi..." : Hz. Kur'ân'ın II. el-Bakara, nr. 156 âyetinde bulunan bu cümle, "Biz, Allah'a âidiz ve ona dönüçüyoruz" anlamındadır.

242. Lûtfî Paşa : Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1539-1541). Ölm. 971/1564, Dimetoka ?. (*SiOs*. IV, 91; *Daniş*. II, 427/nr. 36 ve endeks; M.T. Gökbilgin : "*Lutfî Paşa*". İslâm ans.)

243. Câmi'-i Rüstem Paşa : İstanbul'da Eminönü ile Tahtakale arasında, Nalburlar yöresinde bulunan fevkanî ve tek câmidir. Veziriâzam Rüstem Paşa tarafından başlatıldı, fakat ölümünden (bk. Metin, nr. 160) sonra tamamlandı. Mimar-başı Koca Sinan Ağa'nın eseridir. (*EvÇe*. I, 311; *AyHü*. I, 115-117; *TÖz*. I, 116-117, yanlış bilgi)

244. İlyâs Beg : Kimliği tesbit edilemedi.

245. Beg-zâde Ahmed Çelebi : Kimliği tesbit edilemedi.

246. Mustafâ Ağa : Kimliği tesbit edilemedi.

247. Cemâ'at-i Zevvâkîn : Çarşınıgîrler cemaati, Bk. nr. 52.

248. Aga-i Cebeciyân : (Cebeci-başı) Ordu teşkilâtının Kapu-kulu kesiminde yaya bir ocağın kumandanı idi. Bu ocak, Kapu-kulu ocakları için savaş âlet ve eşyalarını imal, temin, muhafaza ve tamir ile vazifelidir. (Uçarşılı: *Kapukulu*. II, 9-10; *Pakalın*. I, 262)

249. Sinân Paşa : Koca Sinân Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Veziriâzam oldu (1580-1582, 1589-1591...). Ölm. 1004/1596, İstanbul. (*SiOs*. III, 109-110; *Danış*. II ve III, endeks; Ş. Turan: "Sinân Paşa, Koca". İslâm ans.)

250. Süleymân Beg : Metin'de Osmân Paşa'nın kardeşi olduğu belirtilen bu şahsın kimliği kesinlikle bulunamadı (Krş. Metin, nr. 256). *SiOs*. III, 64'de birbirine karıştırılan iki Süleymân Beg'den ikincisinin aynı kişi olması çok mümkündür. Enderûn'da yetişti. Beglerbegiliklerde bulundu (son Karaman). Ölm. 974/1566, İstoni-belgrad. (*EvÇe*. I, 169)

251. Rûd-i / Dere-i Harâmî : İstanbul batısındaki Çatalca (bk. nr. 236) doğusunda, Büyük ve Küçük Çekmeceler arasında bir deredir.

252. Mescid-i Mahmûd Aga : İstanbul'da Fener semtinde ve Fener kapısı yakınındaki aynı adlı mahallede idi. Tek yapı olup, önce Abdî Su-başı tarafından yaptırıldı, sonra harap olunca Saray agası Mahmûd Aga yeniden inşa ettirdi. Şimdi yıkılıp gitmiştir. (*AyHü*. I, 205; *TÖz*. I, 98)

253. Mahmûd Aga : Saray memurudur. Enderûn'da yetişti. Saray agası oldu ve Su yolu eminliği yaptı. Ölm. ?. (*AyHü*. I, 205; *SiOs*. IV, 311)

254. Aga-i Serây-ı 'âmire: (Saray agası) Saray teşkilâtının Enderûn bölümünde, Bâbüssaâde ağası emrindeki Ak-agalar'dan idi. Saray'ın korunması ve bakımı ile vazifelidir. (Uçarşılı: *Saray*. 356; *Pakalın*. III, 126-127).

255. Bezâstân : İstanbul'da Sultanbayazid semti yakınındaki Kapalı çarşı'nın bir bölümüdür. Bizans çağı yapısıdır. (*EvÇe*. I, 617; *Pakalın*. I, 187 vd; Osman Ergin: "Bedestân". İslâm ans.)

256. Zâl Paşa : Zâl Mahmûd Paşa. Devlet adamıdır. Enderûn'da yetişti. Vezir oldu. Ölm. 988/1580, İstanbul. (*SiOs*. II, 426; *Danış*. II, endeks)

257. Şehzâde Sultân Selim'ün kızı : Zâl Mahmûd Paşa ile evlendirilen sultân, Hasan Paşa'dan dul kalan Şâh Sultan'tır. Bk. nr. 196.

258. Gilmân-ı Enderûnî : Saray teşkilâtının Enderûn bölümündeki çeşitli odaların hizmetlerinde kullanılan ve "iç-oğlanları" da denilen genç erkekler idi. (Uçarşılı : *Saray*. 300-308; *Pakalın*. I, 665 a). Buradaki kayıтта belirtilen "çıkma" için bk. Uçarşılı: *Saray*. 336-339; *Pakalın*. I, 362.

259. Mehemmed Aga : Kimliği bulunamadı.

260. Mustafâ Aga : Kimliği bulunamadı.

261. Mahmûd Paşa : Askerî-mülkî idare adamıdır. Mehemmed Paşa'nın kölesi idi. Beglerbegilik yaptı (son Mısır). Ölm. 975/1568 Kahire. (*SiOs.* IV. 312-313)

262. Rıdvân Paşa : Askerî-mülkî idare adamıdır. Kara Mustafa Paşa (bk.nr. 215)'nin oğludur. Beglerbegilik yaptı (son Anadolu). Ölm. 993/1585. (*SiOs.* II, 401-402; *Danış.* II, 373, 394)

263. Ser-Mâkiyân : Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı âmire dâiresinde, Kilercibaşılığa bağlı Tavukçular esnafının âmiri idi. (Uçarşılı: *Saray.* 381, 460)

264. Süleymân Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

265. Arslan Beg : Arslan Paşa. Askerî mülkî idare adamıdır. Yahyapaşa-zâde Mehemmed Paşa'nın oğludur. Beglerbegilik yaptı (son Budin). Ölm. 974/1566. (*SiOs.* I, 318-319; *Danış.* II, endeks)

266. Semendire : Osmanlı ülkesinin Avrupa kesimindeki Rumeli eyaleti'ne bağlı bir sancak ve onun merkezi olan kale idi. Bugün Yugoslavya Birleşik Sosyalist Cumhuriyeti'nin Sırbistan bölgesinde, Belgrad'ın 48 km güneydoğusunda ve Tuna ırmağı kıyısında bir şehirdir (Smederevo). (Barkan: *Bütçe.* 301, 303; Gökbilgin : *Rumeli.* 252, 257, 273/not 101)

267. Mahmûd Paşa : Kimliği tesbit edilemedi

268. Dülger-zâde : Dülger-zâde Mehemmed Efendi. Hukukçudur. Dülger-zâdeler'den Mehemmed Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Bağdad). Ölm. 977/1569, İstanbul. (*Atâyi.* I, 125-126; *SiOs.* IV, 119)

269. Mehemmed Paşa: Güzelce Mehemmed Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Beglerbegilik yaptı (son Konya). Ölm. ?. (*SiOs.* IV, 122)

270. Ferruh Paşa : Kimliği tesbit edilemedi.

271. Lahsa : Osmanlı ülkesinin Asya kesiminde, Arap yarımadası'nın Basra körfezi kıyısı boyunda bir eyâlet ve onun merkezi idi. Bugün Küveyt ile Suudi Arabistan'ın doğu kesimi buraya hakimdir (el-Ahsâ). (B. Darkot: "*Ahsâ*". İslâm ans.).

272. Mehemmed Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

273. Aga-i Sipâhiyân : Ordu teşkilâtının Kapu-kulu kesiminde, yukarı bölüklerden birincisinin kumandanı idi. Bu atlı bölük, barış ve savaş günlerinde hükümdarın sağ yöresinde bulunan muhafız bölüğüdür. (Uçarşılı: *Kapukulu.* II, 146-148, 172 vd; *Pakalın.* III, 230)

274. Mehemmed Aga : Kimliği bulunamadı.

275. Mahmûd Çelebi : Saray memurudur. Enderûn'da yetişti. Matbah emîni oldu. Ölm. ? . (SiOs. IV, 313)

276. Ser-Bâzâr : (Pazar-başı) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı Âmire dâiresinde, Saray mutfağının ihtiyacı olan zahireyi tedarik eden bir memur idi. (Uçarşılı : Saray. 380)

277. İskender Paşay-ı Çerkes : Askerî-mülkî idare adamıdır. Husrev Paşa'nın kölesi idi. Beglerbegilik yaptı (son Mısır). Ölm. 979/1571-72, İstanbul. (SiOs. I, 346-347; Daniş. II, 258, 260, 264-267, 278)

278. Âmid : Osmanlı ülkesinin Asya kesimindeki Diyârbekr eyâleti'nin merkezi olan şehir idi. Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin Diyârbekir ilinin merkezidir. (B. Darkot-M.H.Yınanç: "Diyârbekir". İslâm ans; Barkan: Bütçe. 306; N. Göyünç: "Diyârbekir beylerbeyliği'nin uk idârî taksimatı". Tarih Dergisi, 23. sayı (Mart 1969). 23-34.)

279. Behrâm Paşa : Halhallı Behrâm Paşa. Askerî-mülkî idare adamıdır. Beglerbegilik yaptı (son Yemen). Ölm. 980/1572'den sonra. (SiOs. II, 32)

280. Bu kayıтта yıl sayısı yanlışdır. Krş. Metin, nr. 296.

281. Mustafâ Aga : Saray memurudur. Çavuş-başı oldu. Ölm. 973/1565, İstanbul. (SiOs. IV, 375)

282. Burunsız Mustafâ Çavuş : Kimliği tesbit edilemedi.

283. Rıdvân Çelebi: Kimliği bulunamadı.

284. Celâl-zâde: Celâl-zâde Sâlih Çelebi. Hukukçudur. Tosyalı Kadı Celâl Efendi'nin oğlu ve Koca Nişancı Mustafâ Çelebi'nin kardeşidir. Kadılık yaptı (son Mısır). Ölm. 973 Rebi. I. /1565, İstanbul. (Arâyi. I, 47-49; SiOs. III, 200 ; M.T. Gökbilgin : "Celâl-zâde (2)". İslâm ans.)

285. Bu kayıтта ay adı yanlışdır. Krş. Metin, nr. 298.

286. Bu kayıt da yanlışdır. Krş. Metin, nr. 298.

287. Bu kayıтта tarih yanlışdır. Krş. Metin, nr. 299.

288. Güle : Osmanlı ülkesinin Avrupa kesimindeki Budun eyâleti'nde bir sancak ve onun merkezi olan kale idi. Bugün Macaristan Halk Cumhuriyeti'nde Békés ilinde ve Békéscsaba şehri yakınındadır (Gyula).

289. Hasan Paşa: Denizcidir. Barbaros Hayreddin Hızır Paşa (bk. nr. 63)'nın oğludur. Beglerbegilik yaptı (son Tunus). Ölm. 1000/1591. (SiOs. II, 124; Daniş. II, 337, 404, 405, 408, 409 ; G. Yver: "Hasan Paşa". İslâm ans.)

290. Mehemed Beg : Kimliği tesbit edilemedi. Bk. Daniş. II, 407, 408.

291. Sâlih Paşa : Denizcidir. Kazdağlıdır. Beglerbegilik yaptı (son Cezâyir). Ölm. ? . (SiOs. III, 200)

292. Gazanfer Aga : Kimliği tesbit edilemedi.

293. Mahmûd Aga : Kimliği bulunamadı.

294. Ser-Tabbâhîn-i Hâssa: (Aşçı-bası) Saray teşkilâtının Bîrûn bölümündeki Matbah-ı âmire dâiresinde, hükümdarın yemeklerini pişirmekle vazifeli aşçıların başı idi. Bk. Tabbâhîn, nr. 43. (Uçarşılı: *Saray*. 380, 458-459; *Pakalın*. III, 369 a)

295. Mehemmed Usta, “Koş-temir?”: Kimliği bulunamadı.

296. Hasan Beg, Rûşenî : Kimliği tesbit edilemedi.

297. ‘Ali Çelebi, Balık-zâde: Maliyecidir. İkinci Defterdâr oldu. Ölm. ?. (*SiOs*. III, 501-502; *Daniş*. II, 362)

298. Lâle-‘izâr Mehemmed Çelebi : Lâlezâr veya La’li-zâde. Maliyecidir. Yeniçeri Balı Çavuş’un oğludur. Baş Defterdâr oldu (1573-1575). Ölm. 991/1583, İstanbul. (*SiOs*. IV, 122; *Daniş*. II, 447 / nr. 41)

299. Sultân Mehemmed : Şehzâde Sultân Murâd’ın oğlu ve Osmanlı devleti’nin 13. hükümdarıdır (1595-1603). (*SiOs*. I, 69; *Daniş*. III, endeks; M.T. Gökbilgin: “*Mehmed, III*”. İslâm ans.)

300. Şehzâde Sultân Murâd: Sultan Sarı Selîm Han (bk. nr. 202)’ın oğlu ve Osmanlı devleti’nin 12. hükümdarıdır (1574-1595). (*SiOs*. I, 76-77; B. Kütükoğlu: “*Murad, III*”. İslâm ans. ; *Daniş*. III, endeks)

301. Mu’allim-zâde : Mu’allim-zâde Ahmed Çelebi. İlmiyedendir. Bursalı Zeynî şeyhi Musliheddin Efendi’nin oğludur. Rumeli kadıaskeri oldu (1567-1571) Ölm. 980/1572, İstanbul. (*Atâyi*. I, 173-174; *SiOs*. I, 201; *Daniş*. II, 369)

302. Molla Çelebi: “Hubbî mollası” Mehemmed Vusûlî Efendi. Hukukçudur. Kapucıbaşı Abdullah Aga’nın oğludur. Kadılık yaptı (son İstanbul). Ölm. 998/1590, İstanbul. (*Atâyi*. I, 311-312; *SiOs*. IV, 127-128; *Daniş*. II, 369)

303. Hınâli-zâde ‘Ali Çelebi : Kınalı-zâde Ali Efendi. İlmiyedendir. Emrullah Efendi’nin oğludur. Anadolu kadıaskeri oldu (1571-1572). Ölm. 979/1572, Edirne. (*Atâyi*. I, 164-168; *SiOs*. III, 501; A. Adnân-Adıvar: “*Kınalı-zâde*”. İslâm ans.)

304. Şeyhî Çelebi : Müeyyed-zâde Abdülkadir Şeyhî Efendi. İlmiyedendir. Müeyyed-zâdeler’den Abdürrahîm Efendi’nin oğludur. Şeyhülislâm oldu (1587-1589). Ölm. 1002/1594, İstanbul. (*Atâyi*. I, 327; *SiOs*. III, 345; *Daniş*. III, 524-525/nr. 20)

305. Ma’lûl-zâde: Ma’lûlemîr-zâde Mehemmed Efendi. İlmiyedendir. Ma’lûl-emîr Mehemmed Efendi’nin oğludur. Şeyhülislâm oldu (1580-1582). Ölm. 993/1585, İstanbul. (*Atâyi*. I, 281-282; *SiOs*. IV, 125; *Daniş*. III, 524/nr. 18)

306. Ahr-zâde : Ahr-zâde Mehemmed Efendi. İlmiyedendir. Kadı Nurullah Efendi’nin oğludur. Anadolu kadıaskeri oldu (1572-1573). Ölm. 989/1581, İstanbul. (*Atâyi*. I, 264-265; *SiOs*. IV, 123; *Daniş*. III, 530)

307. Medrese-i Şehzâde Sultân Mehmed: İstanbul'da aynı adlı külliye (bk. nr. 77) bulunan medresedir. (EvÇe. I, 315)

308. Ümmiveled-zâde : Ümmiveled-zâde Ali Efendi. Hukukçudur. Abdülazîz Efendi'nin oğludur. Kadılık yaptı (son Haleb). Ölm. 980/1573, Haleb. (Arâyf. I, 177-178; SiOs. III, 501)

309. Medrese-i Semâniye : İstanbul'da Fatih semtindeki Fatih külliyesi'nde bulunan sekiz medreseden biridir. Bu külliye Sultan Fâtih Mehmed Han tarafından yaptırılmıştır. (EvÇe. I, 314; AyHü. I, 8-11)

310. Molla 'İbâd : Kimliği tesbit edilemedi.

311. Medrese-i... Ebî Eyyüb-i Enşârî : İstanbul'da Eyyüb semtindeki aynı adlı külliye'de bulunan medrese idi. Sultan Fâtih Mehmed Han tarafından yaptırılmıştı. XIX. yüzyılın başlarında yıktırılmıştır. (AyHü. I, 243 vd)

312. Veled-i Müftî-zâde : Şeyhülislâm Ebüssuûd Efendi'nin (bk. nr. 205) hayatta bulunan Mustafa ve Mahmûd adlı iki oğlundan biri olacaktır. Hangisi olduğu tesbit edilemedi.

313. Medrese-i Mahmûd Paşa : İstanbul'da Haliç'in sol kıyısındaki Defterdâr semtinde ve aynı adlı mahallede bulunan Zâl Mahmûd Paşa külliyesi (câmi, iki medrese, türbe ve çeşme)'ndedir. Vezîr Zâl Mahmûd Paşa (bk. nr. 256) tarafından yaptırılmıştır. (AyHü. I, 253-256)

314. Veled-i Müftî-zâde: Bk. nr. 312.

315. Târih : Bir çeşme için manzûm tarih olarak kullanılmış olan bu âyet, Hz. Kur'ân CVIII. el-Kevser, nr. 1'dedir. "Kevser'i sana gerçekten verdik" anlamına gelir.

316. Târih: Remel bahrinin "fâilâtün, fâilâtün, fâilün" ölçüsü ile kaleme alınmış bulunan bu tarih manzûmesi Kızılâhmetli Şemsî Ahmed Paşa (ölm. 1580) nındır (bk. nr. 318). Son mısra'nın ebced ile hesabı 988 yılını verir, altında ise 984 yazılıdır. Halbuki Sultan III. Murâd Han'ın tahta çıkışı 982 yılındadır. Tarih mısra'ındaki "olsun" kelimesi vav'sız yazılırsa, tarih tam olarak 982/1574 çıkar.

317. Târih: Sokollu Mehmed Paşa'nın Divân'da bir suikasta kurban gidişi üzerine düşürülmüş bulunan bu tarih, ebced ile hesabında tam 987/1579 yılını verir. Arapça cümle "Muhammed gerçekten şehîd olarak öldü" anlamındadır. (Danış. III, 46 vd.)

318. Şems Paşa: Kızılâhmetli Şemsî Ahmed Paşa. Devlet adamıdır. İsfendiyâr-oğulları'ndan Mirzâ Paşa'nın oğludur. Vezir oldu. Ölm. 988/1580, İstanbul. (SiOs. III, 170; Türkçe yazma divanlar kataloğu. I, 166 / nr. 70; Danış. II, endeks)

319. Târih: Bu cümle bir tarih manzumesinin tarih mısraı olabilir. Metni tam olarak elimizde bulunmadığı için, vezni ve şâiri tesbit edilemedi. Ebced ile hesabı 988/1580 yılını veriyor.

320. Bu son kayıt kesik-kesik ve anlamsız bir şekildedir.

IV EKLER

Bu çalışma ile tarih araştırmacılarının istifadesine sunulan yeni kaynak, «Tarih kayıtları derlemesi»nin başta gelen değerinin, pek çok tayin, azil ve ölümleri tesbit etmesi olduğu Giriş'te belirtilmişti. Çoğunluğu Saray ve Merkez teşkilâtlarındaki vazifelilere âit bulunan bu tür kayıtlar, gerçekten çeşitli devlet müesseselerinde hizmet görmüş memur cedvellerinin tesbitinde veya eldekilerinin düzeltilmesinde büyük yardımcı olmaktadır. Bir deneme olarak, Derleme'deki tarih kayıtları (kısaltması: *TaKa*) esas alınmak, diğer kaynak ve araştırmalardan da faydalanmak suretiyle Sultan Kanunî Süleyman Han çağı (1520-1566)'ndaki başta gelen dokuz müessesenin vazifeliler cedveli hazırlanmıştır. Başta Veziri-âzamlık olmak üzere, İlimiye, Ordu ve Merkez teşkilâtlarına âit olan cedveller, bu bölümde, çalışmaya bir ek olmak üzere verildi.

A. VEZİRİÂZAMLAR

Bibl. : *TaKa*, nr. 3, (86), 95, 96, 160, 161, 275, 276, 328; *Atâyf.* I, 102; *Evçe.* I, 165-166; Şem'i: *EsTe.* 91-92; Osman-zâde Ahmed Tâib Efendi: *Hadikatü'l-vüzerâ.* İstanbul 1271; *Danış.* II, 425-429/nr. 33-42.

1. Pirî Mehemed Paşa el-Cemâlî, Karamanî

Tayin: 13 Muharrem 924/25 Ocak 1518, Pazartesi; Ayrılma: 13 Şaban 929/27 Haziran 1523, Cumartesi (tekaüt oldu)

2. Makbûl/Maktûl İbrahim Paşa

Tayin : (Hasodabaşılıktan) 13 Şaban 929/27 Haziran 1523, Cumartesi; Ayrılma: 21/22 Ramazan 942 / 14-15 Mart 1536, Salı-Çarşamba (idam edildi).

3. Ayas Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) 22 Ramazan 942 / 15 Mart 1536, Çarşamba; Ayrılma: 25 Safer 946 / 12 Temmuz 1539, Cumartesi (öldü).

4. Lûtfî Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) 26 Safer 946 / 13 Temmuz 1539, Pazar; Ayrılma: Muharrem 948 / Nisan 1541 (azil)

5. Hâdım Süleyman Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) Muharrem 948 / Nisan 1541; Ayrılma: 25 Ramazan 951 / 10 Aralık 1544, Çarşamba (azil)

6. Rüstem Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) 25 Ramazan 951 / 10 Aralık 1544, Çarşamba;
Ayrılma : 27 Şevvâl 960 / 6 Ekim 1553, Cuma (azil).

7. Kara Ahmed Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) 27 Şevvâl 960 / 6 Ekim 1553, Cuma; Ay-
rılma: 14 Zilka'de 962 / 30 Eylül 1555, Pazartesi (idam edildi).

8. Rüstem Paşa (ikinci defa)

Tayin : 14 Zilka'de 962 / 30 Eylül 1555, Pazartesi; Ayrılma: 25 Şevvâl
968 / 9 Temmuz 1561, Çarşamba (öldü).

9. Semiz, Kalın Ali Paşa

Tayin : 26 Şevvâl 968 / 10 Temmuz 1561, Perşembe; Ayrılma: 29
Zilka'de 972 / 28 Haziran 1565, Perşembe (öldü).

10. Sokollu Tavil Mehemed Paşa

Tayin : (İkinci vezirlikten) 30 Zilka'de 972 / 29 Haziran 1565, Cuma;
Ayrılma : 21 Şabân 987 / 13 Ekim 1579, Salı ? (suikaste kurban oldu)

B. İLMİYE TEŞKİLÂTI

a. ŞEYHÜLİSLÂMLAR

Bibl. : *Atâyî*. I, 103; Müstakîm-zâde Sa'deddin Süleyman Efendi:
Davhatü'l-meşâyih (elyazma); Şem'î : *EsTe*. 112-113; *SiOs*.
IV. 764; *Danış*. II, 430-433/nr. 9-15.

1. Zenbilli Alâeddin Ali el-Cemâlî Efendi

Tayin : Şabân 908 / Şubat 1503; Ayrılma : 933 / 1525-26 (öldü)

2. Kemâlpaşa-zâde Şemseddin Ahmed Efendi.

Tayin : (Sultanbayezid müderrisliğinden) 932 / 1525-26; Ayrılma: 2
Şevvâl 940 / 16 Nisan 1534, Perşembe (öldü).

3. Sa'dullah Sa'dî Efendi

Tayin : (Sahn müderrisliğinden) 3 Şevvâl 940 / 17 Nisan 1534, Cu-
ma; Ayrılma: 2 Şevvâl 945/ 21 Şubat 1539, Cuma (öldü)

4. Çivi-zâde Muhyeddin Mehemed Efendi

Tayin : (Anadolu kadıaskerliğinden) 2 Şevvâl 945 / 21 Şubat 1539,
Cuma; Ayrılma : Receb 949 / Ekim-Kasım 1542 (azil).

5. Abdülkadir Kadri el-Hamîdî Çelebi

Tayin : Receb 949 / Ekim-Kasım 1542; Ayrılma : Şevvâl 949 / Ocak
1543 (istifa etti).

6. Fenârî-zâde Muhyeddin Efendi

Tayin : (Rumeli kadıaskerliğinden) Şevvâl 949 / Ocak 1543; Ayrılma: Şabân 952 / Ekim 1545 (istifâ etti).

7. Ebûssuûd Mehemed Efendi

Tayin : (Rumeli kadıaskerliğinden) Şaban 952 / Ekim 1545; Ayrılma: 4 Cumâdâ I. 982 / 22 Ağustos 1574, Pazar (öldü)

b. RUMELİ KADIASKERLERİ

Bibl. : *TaKa*, nr. 63, 109, 111; *Atâyf.* I, 103; Şem'î: *EsTe.* 166.

1. Fenârî-zâde Muhyeddin Mehemed-şâh Efendi

Tayin: (Anadolu kadıaskerliğinden) 925 / 1519; Ayrılma: 929 / 1522-23 (öldü).

2. Abdülvâsi' Efendi

Tayin : (Anadolu kadıaskerliğinden) 929 / 1523; Ayrılma : 929 / 1523 (azil ve tekaüt).

3. Fenârî-zâde Muhyeddin Efendi

Tayin : (Anadolu kadıaskerliğinden) 929 / 1523; Ayrılma: Rebi I. 944 / Ağustos 1537 (azil)

4. Ebûssuûd Mehemed Efendi

Tayin : (İstanbul kadılığından) Rebi I. 944 / Ağustos 1537; Ayrılma: Şabân 952 / Ekim 1545 (Şeyhülislâmlığa nakil).

5. Çivi-zâde Muhyeddin Mehemed Efendi

Tayin : (Semâniye-Çınarlı müderrisliğinden) Şabân 952 / Ekim 1545; Ayrılma: 4 Şabân 954 / 19 Eylül 1547, Pazartesi (öldü).

6. Bostan Mustafâ Efendi

Tayin : (Anadolu kadıaskerliğinden) Şabân 954 / Eylül 1547; Ayrılma: Şevvâl 958 / Ekim 1551 (azil).

7. Abdurrahman Efendi

Tayin : (Edirne kadılığından) Şevvâl 958 / Ekim 1551; Ayrılma: 19 Şevvâl 964 / 15 Ağustos 1557, Pazar (azil)

8. Konyalı Hâmid Mahmûd Efendi.

Tayin : (İstanbul kadılığından) 20 Şevvâl 964 / 16 Ağustos 1557, Pazartesi; Ayrılma : Rebi II. 974 / Kasım 1566 (azil).

c. ANADOLU KADIASKERLERİ

Bibl. : *TaKa*, nr. 110, 112, 216, 217, 314; *Atâyf.* I, 103; Şem'î: *EsTa.* 179

1. «Mirim Çelebi», Mehemed Çelebi

Tayin : (İstanbul kadılığından) 925 / 1519; Ayrılma : 927 / 1521 (azil).

2. Abdülvâsi' Efendi

Tayin : (İstanbul kadılığından) 927 / 1521; Ayrılma: 929 / 1522 - 23 (azil).

3. Fenârî-zâde Muhyeddin Efendi

Tayin : (İstanbul kadılığından) 929 / 1522-23; Ayrılma : 929 / 1523 (Rumeli kadıaskerliğine nakil)

4. Abdülkadir Kadri el-Hamîdî Çelebi

Tayin : (İstanbul kadılığından) 929 / 1523; Ayrılma: 944 / 1537-38 (azil).

5. Çivi-zâde Muhyeddin Mehemed Efendi

Tayin : (Mısır kadılığından) 944 / 1537-38; Ayrılma: 2 Şevvâl 945 / 21 Şubat 1539, Cuma (Şeyhülislâmlığa nakil).

6. «Mirim kösesi», Mehemed Efendi

Tayin: Şevvâl 945 / Şubat 1539; Ayrılma: 954 / 1547 (azil).

7. Ma'lûlemîr Mehemed Efendi

Tayin: (Mısır kadılığından) 954 / 1547; Ayrılma: Şabân 954 / Eylül 1547 (azil ve tekaüd).

8. Bostan Mustafâ Efendi

Tayin: (İstanbul kadılığından) Şabân 954 / Eylül 1547; Ayrılma: Şabân 954 / Eylül 1547 (Rumeli kadıaskerliğine nakil) (on gün süre).

9. Muhaşşi Sinâneddin Yûsuf Efendi

Tayin: (İstanbul kadılığından) Şabân 954 / Eylül 1547; Ayrılma: Şevvâl 958 / Ekim 1551 (azil).

10. Ca'fer Efendi

Tayin : (Şâm kadılığından) Şevvâl 958 / Ekim 1551; Ayrılma: 19 Şevvâl 964 / 15 Ağustos 1557, Pazar (azil).

11. Abdülkerîm-zâde Mehemed Efendi

Tayin : 20 Şevvâl 964 / 16 Ağustos 1557, Pazartesi; Ayrılma: 22 Rebi I. 971 / 9 Kasım 1563, Salı (azil).

12. Pervîz Efendi

Tayin : (İstanbul kadılığından) 22 Rebi I. 971 / 9 Kasım 1563, Salı; Ayrılma: Rebi II. 974 / Kasım 1566 (azil).

d. İSTANBUL KADILARI

Bibl. : *TaKa*, nr. 1, 30, 113, 217, 218; *Atâyî*. I, 103; *Şem'î*: *EsTe*. 191-192.

1. «Sarı Gürez», Nûreddin Efendi
Tayin : (Semâniye müderrisliğinden) 926 / 1520; Ayrılma: 927 / 1521 (azil).
2. Abdülvâsi' Efendi
Tayin : (Bursa kadılığından) 927 / 1521; Ayrılma : 927 / 1521 (Anadolu kadıaskerliğine nakil) (iki gün süre)
3. Fenârî-zâde Muhyeddin Çelebi
Tayin : (Edirne kadılığından) 927 / 1521; Ayrılma: 929 / 1522-23 (Anadolu kadıaskerliğine nakil).
4. Abdülkadir Kadrî el-Hamîdî Çelebi
Tayin : (Bursa kadılığından) 929 / 1522-23; Ayrılma: 929 / 1523 (Anadolu kadıaskerliğine nakil).
5. Sa'dullah Sa'dî Çelebi
Tayin : 929 / 1523; Ayrılma : 940 / 1533 (azil).
6. Ebûssuûd Mehemmed Efendi
Tayin : (Bursa kadılığından) Rebi II. 940 / Ekim-Kasım 1533; Ayrılma: Rebi I. 944 / Ağustos 1537 (Rumeli kadıaskerliğine nakil).
7. «Mirim kösesi», Mehemmed Efendi
Tayin : Rebi I. 944 / Ağustos 1537; Ayrılma: Şevvâl 945 / Şubat 1539 (Anadolu kadıaskerliğine nakil).
8. Sâmisûnî-zâde Şemseddin Ahmed Çelebi
Tayin : (Edirne kadılığından) 23 Şevvâl 945 / 14 Mart 1539, Cuma; Ayrılma: Rebi I. 949 / Haziran 1542 (azil).
9. Karasılı Hüsâmeddin Hasan Çelebi
Tayin : (Edirne kadılığından) 16 Rebi I. 949 / 30 Haziran 1542, Cuma; Ayrılma : Şabân 952 / Ekim 1545 (azil).
10. Bostan Mustafâ Efendi
Tayin: (Edirne kadılığından) Şabân 952 / Ekim 1545; Ayrılma: Şabân 954 / Eylül 1547 (Anadolu kadıaskerliğine nakil).
11. Muhaşşî Sinâneddin Yûsuf Efendi
Tayin : (Edirne kadılığından) Şabân 954 / Eylül 1547; Ayrılma: Şabân 954 / Eylül 1547 (Anadolu kadıaskerliğine nakil) (on gün süre).
12. «Saçlı Emîr», Muhyeddin Mehemmed Efendi.
Tayin : (Şâm kadılığından) Şabân 954 / Eylül 1547; Ayrılma: Şevvâl 958 / Ekim 1551 (azil).

13. Taşköpri-zâde İsâmeddin Ahmed Efendi
Tayin : 17 Şevvâl 958 / 18 Ekim 1551, Pazar; Ayrılma: 17 Rebi I. 961 / 20 Şubat 1553, Salı (azil).
14. Musliheddin Mustafâ Niksârî Efendi
Tayin : (Edirne kadılığından) Zilhicce 961 / Kasım 1554; Ayrılma: Safer 963 / Aralık 1555 (azil).
15. Konyalı Hâmid Mahmûd Efendi
Tayin : (Bursa kadılığından) Safer 963 / Aralık 1555; Ayrılma: 20 Şevvâl 964 / 16 Ağustos 1557, Pazartesi (Rumeli kadıaskerliğine nakil).
16. «Kara Çelebi», Muhyeddin Mehemed Efendi
Tayin : (Edirne kadılığından) 20 Şevvâl 964 / 16 Ağustos 1557, Pazartesi; Ayrılma: Rebi II. 965 / Ocak-Şubat 1558 (öldü).
17. Mi'mâr-zâde Mustafâ Efendi
Tayin : (Edirne kadılığından) Rebi II. 965 / Ocak - Şubat 1558; Ayrılma: Şaban 968 / Nisan-Mayıs 1561 (azil)
18. Pervîz Efendi
Tayin : (Edirne kadılığından) Şabân 968 / Nisan-Mayıs 1561; Ayrılma : 22 Rebi I. 971 / 9 Kasım 1563, Salı (Anadolu kadıaskerliğine nakil).
19. Kadı-zâde Ahmed Efendi
Tayin : (Haleb kadılığından) 22 Rebi I. 971 / 9 Kasım 1563, Salı; Ayrılma: Rebi II. 974 / Kasım 1566 (Rumeli kadıaskerliğine nakil).

C. O R D U T E Ş K İ L Â T I

a. KAPUDANIDERYÂLAR

Bibl. : *TaKa*, nr. 54; *Atâyî*. I, 105; *EvÇe*. I, 170-171; Şem'i : *EsTa*. 137; *SiOs*. IV, 785; Kâtib Çelebi : *Tuhfetü'l-kibâr*. İstanbul 1329; Mehmed Hafîd : *Sefinetü'l-vüzerâ*. nşr. İ. Parmaksızoğlu, İstanbul 1952; M. İzzet : *Harita-i kapudanân-ı deryâ*. İstanbul 1258; *Daniş*. II, 436-438/nr. 21-29.

1. Hûnî Ca'fer Beg
Tayin : 23 Rebi I. 922 / 26 Nisan 1516, Cumartesi; Ayrılma: 926 / 1520 (idam edildi).
2. Palak Mustafâ Paşa
Tayin : 926 / 1520; Ayrılma: 929 / 1522.

3. Bayram Paşa

Tayin : 929 / 1522; Ayrılma : ? .

4. Süleyman Paşa

Tayin : ? ; Ayrılma : 938 / 1531-32.

5. Kemânkeş Ahmed Paşa

Tayin: 938 / 1531-32; Ayrılma : 22 Ramazan 940 / 6 Nisan 1534, Pazartesi (azil).

6. «Barbaros», Hayreddin Hızır Paşa

Tayin : 22 Ramazan 940 / 6 Nisan 1534, Pazartesi; Ayrılma: 5 Cumâdâ I. 953 / 4 Temmuz 1546, Pazar (öldü).

7. Sokollu Tavil Mehemmed Paşa

Tayin : 5 Cumâdâ I. 953 / 4 Temmuz 1546, Pazar; Ayrılma: 957/1550 (Rumeli beglerbegiliğine nakil).

8. «Koca» Sinân Paşa

Tayin : 957 / 1550; Ayrılma : 961 / 1554 (öldü).

9. Piyâle Paşa

Tayin : 961 / 1554; Ayrılma : 975 / 1568 (Üçüncü vezirliğe nakil).

b. YENİÇERİ AĞALARI

Bibl. : *TaKa*, nr. 15, 89, 90, 123, 124, 163, 164, 202, 203; *SiOs*. IV, 772.

1. Balı Ağa

Tayin : 927 / 1521; Ayrılma : 929 / 1523.

2. Şücâ'eddin Ağa

Tayin : 929 / 1523; Ayrılma: 28 Zilhicce 932 / 5 Ekim 1526, Cuma (Beçne'de şehid oldu).

3. Kara Ahmed Ağa

Tayin : (Mîr-alemlikten) 932 / 1526; Ayrılma : 936 / 1529-30 (Rumeli beglerbegiliğine)

4. İsmail Ağa

Tayin: (Mîr-alemlikten) 936/1529-30; Ayrılma: Ramazan 937 / Nisan-Mayıs 1531 (azil).

5. Güzelce Rüstem Ağa

Tayin : Ramazan 937 / Nisan - Mayıs 1531; Ayrılma : 940 / 1533 - 34 (beglerbegiliğe)

6. Ca'fer Ağa

Tayin : (Silâhdarlıktan) 940 / 1533-34; Ayrılma: 941 / 1534-35.

7.

8. Temerrüd Ali Ağa

Tayin : (Büyük Mîr-ahurluktan) 13 Muharrem 948 / 9 Mayıs 1541, Pazartesi; Ayrılma: 947 / 1540-41.

9. Ferhâd Ağa

Tayin : 947 / 1540 - 41; Ayrılma : 953 / 1546-47.

10. Semiz Ali Ağa

Tayin: (Mîr-alemlikten) 953 / 1546-47; Ayrılma : 957 / 1550 (Rumeli beglerbegiliğine)

11. Sinan Ağa

Tayin : 957 / 1550; Ayrılma : ?

12. Pertev Mehemed Ağa

Tayin : (Kapucubaşılıktan)?; Ayrılma: 24 Şevvâl 961 / 22 Eylül 1554, Cumartesi (Rumeli beglerbegiliğine nakil).

13. Ferhâd Ağa

Tayin : (Kapucubaşılıktan) 24 Şevvâl 961 / 22 Eylül 1554, Cumartesi; Ayrılma: 20 Rebi I. 965 / 10 Ocak 1558, Pazartesi (Kastamonu begliğine ?).

14. Semiz Ahmed Ağa

Tayin : (Kapucubaşılıktan) 20 Rebi I. 965 / 10 Ocak 1558, Pazartesi; Ayrılma: 24 Muharrem 969 / 4 Ekim 1561, Cumartesi (Rumeli beglerbegiliğine nakil).

15. Hasan Ağa

Tayin : (Kapucubaşılıktan) 24 Muharrem 969 / 4 Ekim 1561, Cumartesi; Ayrılma: 13 Zilka'de 970 / 4 Temmuz 1563, Pazar (Rumeli beglerbegiliğine).

16. Müezzîn-zâde Ali Ağa

Tayin : (Büyük Mîr-ahurluktan) 13 Zilka'de 970 / 4 Temmuz 1563, Pazar; Ayrılma: 975 / 1568 (Kapudanıderyâlîğa nakil).

D. MERKEZ TEŞKİLÂTI

a. BAŞ DEFTERDARLAR

Bibl. : *TaKa*, nr. 28, 46, 47, 48, 79, 80, 114, 115, 178, 179; *EvÇe*. I, 171; *SiOs*. IV, 812; *Daniş*. II, 442-446/nr. 22-38.

1. Ahmed Çelebi

Tayin : ? ; Ayrılma : 927 / 1521 (azil).

2. Mehemmed Çelebi
Tayin : 927 / 1521; Ayrılma : 931 ? / 1524-25 ? (azil).
3. Abdüsselâm Çelebi
Tayin : 931 / 1524-25; Ayrılma : 932 / 1525-26 (azil).
4. İskender Çelebi
Tayin : 932 / 1525-26; Ayrılma : 16 Rebi II. 941 / 24 Ekim 1534, Cumartesi (azil).
5. Kametî Mustafâ Çelebi
Tayin : Rebi II. 941 / Ekim 1534; Ayrılma : 17 Safer 949 / 2 Haziran 1542, Cuma (öldü).
6. İbrahim Çelebi
Tayin : 17 Safer 949 / 2 Haziran 1542, Cuma; Ayrılma: 951 / 1544 (azil).
7. Nazlı Mahmûd Çelebi
Tayin : 951 / 1544; Ayrılma : 21 Şevvâl 952 / 26 Aralık 1545, Cumartesi (tekaüt oldu).
8. Lûtfî Beg
Tayin : 21 Şevvâl 952 / 26 Aralık 1545, Cumartesi (günü bir kaç saat)
9. Gelibolulu Haydar Çelebi
Tayin : 21 Şevvâl 952 / 26 Aralık 1545, Cumartesi; Ayrılma: 953 / 1546.
10. Sinân Çelebi
Tayin : 953 / 1546 ; Ayrılma : 955 / 1548 (azil).
11. Çivi-zâde Abdî Çelebi
Tayin : 955 / 1548; Ayrılma: 6 Safer 960 / 22 Ocak 1553, Pazar (öldü).
12. Ramazân-zâde Yeşilce Mehemmed Beg (?)
Tayin : 6 Safer 960 / 22 Ocak 1553, Pazar; Ayrılma : ?.
13. Hasan Çelebi
Tayin : 963 / 1555-56; Ayrılma : 964 / 1556-57 (azil).
14. Şerife-zâde Mehemmed Beg
Tayin : 964 / 1556-57; Ayrılma : 26 Zilka'de 964 / 20 Eylül 1557, Pazartesi (Avlonya sancakbegi oldu).
15. Eğriabdî-zâde Mehemmed Çelebi
Tayin : (Nişancılıktan) 26 Zilka'de 964 / 20 Eylül 1557, Pazartesi; Ayrılma: 9 Şabân 969 / 14 Nisan 1562, Salı (tekaüt oldu).

16. İbrahim Çelebi

Tayin : 9 Şabân 969 / 14 Nisan 1562, Salı; Ayrılma : ? .

17. Babanakkaş-zâde Dervîş Çelebi

Tayin : ? ; Ayrılma : 973 / 1565-66.

18. Kilidbahirli Murâd Çelebi

Tayin : 973 / 1565-66; Ayrılma: 974 / 1566-67 (öldü).

b. NIŞANCILAR (TEVKİİLER)

Bibl. : *TaKa*, nr. 115, 116; Ahmed Resmî Efendi: *Halifetü'r-rü'esâ*
İstanbul 1269; *SiOs*. IV, 792; *Daniş*. II, 450-453/nr. 16-25.

1. Abdî Beg

Tayin : ? ; Ayrılma : 926 / 1520 (azil).

2. Amasyalı Mehemed Paşa

Tayin : 926 / 1520; Ayrılma : ? (öldü).

3. Firûz Beg

Tayin : ? ; Ayrılma : ? .

4. Seydî Beg

Tayin : ? ; Ayrılma : 3 Cumâdâ I. 941 / 10 Kasım 1534, Salı (öldü).

5. Çandarlı-zâde İsâ Beg

Tayin : ? ; Ayrılma : ? .

6. «Koca Nişancı», Celâl-zâde Mustafa Beg

Tayin : 28 Cumâdâ I. 941 / 5 Aralık 1534, Cumartesi; Ayrılma: 964/
1557 (istifa etti).

7. Eğriabdî-zâde Mehemed Beg

Tayin : 964 / 1557; Ayrılma : 26 Zilka'de 964 / 20 Eylül 1557. Pazartesi (Baş Defterdâr oldu).

8. «Küçük Nişancı» Ramazân-zâde Yeşilce Mehemed Beg

Tayin : 26 Zilka'de 964 / 20 Eylül 1557, Pazartesi; Ayrılma: 968 / 1561.

9. Şaban Beg

Tayin : 968 / 1561; Ayrılma: 969 / 1561-62.

10. «Küçük Nişancı», Ramazân-zâde Yeşilce Mehemed Beg (ikinci defa)

Tayin : 969 / 1561-62; Ayrılma : Zilhicce 970 / Temmuz-Ağustos 1563.

11. Eğriabdî-zâde Mehemed Beg (ikinci defa)

Tayin : Zilhicce 970 / Temmuz-Ağustos 1563; Ayrılma : 21 Safer
974 / 7 Eylül 1566, Cumartesi (öldü).

BİBLİYOGRAFYA VE KISALTMALAR

Adnân-Adıvar, A.: «*Kınalı-zâde*». İslâm ans.

Ahmed Resmî Efendi : *Halfetü'r-rü'esâ*. İstanbul 1269

Âlî Çelebi, Mustafa: *Künhü'l-ahbâr*. İstanbul Üniv. ktp., TY, nr. 5959

[Altınay,] Ahmed Refik: «*Konya muhârebesinden sonra Şehzâde Sultân Bâyezid'in İran'a firârı*». TOEM, VI/36 (1 Şubat 1331). 705-727.

Altundağ, Ş. - Ş. Turan : «*Rüstem Paşa*». İslâm ans.

Akün, Ömer Faruk: «*Sürûri*». İslâm ans.

Âşık Çelebi : *Meşâ'irü's-şüerâ*. İstanbul Üniv. ktp., TY, nr. 2406

Atâyî=Nev'i-zâde Atâullah Atâyî : *Hadâiku'l-Hakayık fî Tekmileti's-Şakayık*. I-II. İstanbul 1268.

Ateş, A. - A.Tarzî : *Farsça grameri*. 3.bs. İstanbul 1962.

Atsız: *İstanbul kütüphanelerine göre Ebussuud bibliyografyası*. İstanbul 1967.

AyHü=Hâfız Hüseyin el-Ayvansarayî : *Hadikatü'l-Cevâmi'*. ekler ve neşr. Ali Sâtî'. I-II. İstanbul 1281.

Barkan: *Bütçe*=Prof. Ömer Lütfî Barkan: «H.933-934 (M.1527-1528) *malî yılınâ âit bir bütçe örneği*». İktisat Fakültesi Mecmuası, XV/1-4 (Ekim 1953-Temmuz 1954). 251-329.

Baysun, M.C.: «*Ahmed Paşa*». İslâm ans.

Baysun, M.C.: «*Ayas Paşa*». İslâm ans.

Baysun, M.C.: «*Budin*». İslâm ans.

Baysun, M.C.: «*Çivi-zâde*». İslâm ans.

Baysun, M.C.: «*Ebussu'ûd Efendi*». İslâm ans.

Carra de Vaux, B.: «*Hicret*». İslâm ans.

Daniş=İsmail Hamî Danişmend: *İzahlı Osmanlı tarihi kronolojisi*. II-III. İstanbul 1948-1950.

Darkot, B.: «*Ahsâ*». İslâm ans.

Darkot, B. - M. H. Yınanç: «*Diyarbakir*». İslâm ans.

Ergin, Osman: «*Bedestân*». İslâm ans.

«*Eski Saray*». Türk ans.

- EvÇe=Evliyâ Çelebi: *Seyahât-nâme*. I. neşr. A. Cevdet. Dersaâdet 1314.
- Feridûn Beg, Ahmed: *Mecmu'a-i Münşe'atü's-Selâtin*. II. İstanbul 1275.
- Gökbilgin, T.: «*Ali Paşa, Semiz*». İslâm ans.
- Gökbilgin, M.T.: «*Celâl-zâde(2)*». İslâm ans.
- Gökbilgin, M.T.: «*Kanunî Süleyman'ın 1566 Szigetvar seferi, sebepleri ve hazırlıkları*». Tarih Dergisi, XVI / 21 (Mart 1966). 1-14.
- Gökbilgin, M.T.: «*Lutfî Paşa*». İslâm ans.
- Gökbilgin, M.T.: «*Mehmed, III.*». İslâm ans.
- Gökbilgin, M.T.: «*Mehmed Paşa, Sokullu*». İslâm ans.
- Gökbilgin, M.T.: *XV-XVI. asırlarda Edirne ve Paşa livası, Vakıflar-mülkler-mukataalar*. İstanbul 1952.
- Gökbilgin : *Rumeli*= Prof. M. Tayyib Gökbilgin: «*Kanunî Sultân Süleyman devri başlarında Rumeli eyâleti, livâları, şehir ve kasabaları*». Belleten, XX/78 (Nisan 1956). 247-285.
- Gökbilgin, M.T.: «*Rüstem Paşa ve hakkındaki ithamlar*». Tarih Dergisi, VIII/11-12 (Eylül 1955). 11-50.
- Gökbilgin, M.T.: «*Süleyman, I.*». İslâm ans.
- Göyünç, N.: «*Diyarbakir beylerbeyliği'nin ilk idarî taksimatı*». Tarih Dergisi, 23. sayı (Mart 1969). 23-34.
- Göyünç, N.: «*XVI. yüzyılda Ruûs ve önemi*». Tarih Dergisi, XVII/22 (Mart 1967). 17-34.
- Hammer=Hammer-Purgstal, J. von: *Devlet-i Osmaniye tarihi*, V-VI. çevr. M. Atâ. İstanbul 1332.
- Huart, Cl.: «*Elkas Mirza*». İslâm ans.
- İnalçık, Halil: «*Reis-ül-küttâb*». İslâm ans.
- Karaçelebi-zâde Abdülazîz Efendi: *Süleymân-nâme*. Bulak 1248.
- Karal, E.Z.: «*Barbaros Hayreddin Paşa*». İslâm ans.
- Kâtib Çelebi : *Tuhfetü'l-kibâr fî esfâri'l-bihâr*. 2. bs. İstanbul 1329.
- Köprülü-zâde M.Fuad: «*Nevrûz'a âit*». Hayat, I/18 (31 Mart 1927). 342-343.
- Kurtoğlu, Fevzi : *Tarih yılları*. İstanbul 1936.
- Kütükoğlu, B.: «*Murad, III.*». İslâm ans.
- Kütükoğlu, B.: «*Mustafâ Paşa, Lala Kara*». İslâm ans.
- Lambton, Ann K.S.: *Persian grammar*. Cambridge 1963.
- Levy, R.: «*Nevrûz*». İslâm ans.
- Lybyer, A. H.: *The Government of the Ottoman Empire in the Time of Suleiman the Magnificent*. Cambridge (Mass.) 1913.
- M. İzzet : *Harita-i kapudânân-ı deryâ*. İstanbul 1258.

- Mehmed Hafid : *Sefinetü'l-vüzerâ*. nşr. İ. Parmaksızoğlu. İstanbul 1952
M illi Nevşâl, sene 3. İstanbul 1924.
- Müneccim-başı Ahmed Dede: *Sahâyifü'l-ahbâr*. III. İstanbul 1285.
- Müstakîm-zâde Sa'deddin Süleymân Efendi : *Davhatü'l-meşâyih*. Süleymaniye Umumî ktp., Es'adefendi nr. 2265
- Osmân-zâde Ahmed Tâib Efendi : *Hadikatü'l-vüzerâ*. İstanbul 1271.
- Pakalın=Mehmet Zeki Pakalın: *Osmanlı tarih deyimleri ve terimleri sözlüğü*. I-III. İstanbul 1946-1956
- Peçüyi İbrahim Efendi : *Tarih*. I. İstanbul 1281.
- Ramazan-zâde Mehemed Paşa : *Tarih-i Nişancı Mehemed Paşa*. İstanbul 1279.
- Selânîki Mustafâ Efendi: *Tarih*. İstanbul 1281.
- SiOs=Mehmed Süreyyâ: *Sicill-i Osmanî*. I-IV. İstanbul 1308-1311.
- Şakayık=Taşköprü-zâde İsmâeddin Ahmed Efendi: *Şakayiku'n-Nu'maniyye*. çevr. Mehemed Mecdî. İstanbul 1268.
- Şem'î : *EsTe* = Mehmed Şem'î : *İlâveli Esmârü't-Tevârih, ma'a Zeyl*. İstanbul 1295.
- «*Tarih*». İslâm ans.
- Togan, Prof. Dr. A. Z. V.: *Tarihte usul*. İstanbul 1950.
- TÖz=Tahsin Öz: *İstanbul câmileri*. I. Ankara 1962.
- Turan, Dr. Şerafettin: *Kanuni'nin oğlu Şehzâde Bayezid vak'ası*. Ankara 1961.
- Turan, Ş.: «*Lala Mustafa Paşa hakkında notlar ve vesikalar*». Belleten, XXII/88 (Ekim 1958). 551-593.
- Turan, Ş.: «*Pertev Paşa*». İslâm ans.
- Turan, Ş.: «*Piyâle Paşa*». İslâm ans.
- Turan, Ş.: «*Ramazan-zâde*». İslâm ans.
- Turan, Ş.: «*Selim, II*». İslâm ans.
- Turan, Ş.: «*Sinân Paşa, Koca*». İslâm ans.
- Turan, Ş.: «*Şehzâde Bayezid'in babası Kanuni Sultan Süleyman'a gönderdiği mektuplar*». Tarih Vesikaları, I/16 (1955). 118-127.
- Türkçe yazma divanlar kataloğu*. I. İstanbul 1947.
- Türker, Şefik: *Takvim ve tarihi*. Kayseri 1940.
- Uluçay, M. Çağatay: «*İstanbul saraçhanesi ve saraçlarına dair bir araştırma*». Tarih Dergisi, III/5-6 (Eylül 1951-Mart 1952). 147-164.
- Unat, F.R.: *Hicrî tarihleri milâdî tarihe çevirme kılavuzu*. 3. bs. Ankara 1959.
- Unat, F.R.: *Osmanlı sefirleri ve sefaretnameleri*. Ankara 1968.

Uzunçarşılı, İ.H.: «*Defterdâr*». İslâm ans.

Uzunçarşılı, İ.H.: «*İstanbul ve bilâd-ı selâse denilen Eyüb, Galata ve Üsküdar kadlıkları*». İstanbul Enstitüsü Dergisi, III (1957).

Uçarşılı: *Kapukulu* = Ord. Prof. İ.H. Uzunçarşılı: *Osmanlı devleti teşkilâtından Kapukulu ocakları*. I-II. Ankara 1943-1944.

Uçarşılı : *Merkez*=Ord. Prof. İ.H. Uzunçarşılı: *Osmanlı devletinin Merkez ve Bahriye teşkilâtı*. Ankara. 1948.

Uzunçarşılı, Ord. Prof. İ. H. : «*Onaltıncı asır ortalarında yaşamış olan iki büyük şahsiyet, Tosyalı Celâl zâde Mustafa ve Salih Çelebiler*». Belleten, XXII/87 (Temmuz 1958). 391-441.

Uzunçarşılı, Ord. Prof. İ.H.: *Osmanlı tarihi*. II. Ankara 1949.

Uçarşılı: *Saray* = Ord. Prof. İ.H. Uzunçarşılı: *Osmanlı devleti teşkilâtından Saray teşkilâtı*. Ankara 1945.

Ünver, Prof. Dr. A.S.: *Ressam Nigârî*. Ankara 1946

Yver, G.: «*Hasan Paşa*». İslâm ans.

ع الجرم
ع ٢٣٥
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

٩٤٦

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

٩٤٧

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

ع الال
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢
ع ١٧٢

241

۹۶۲ سوال اکبر

دو روز و دو شب در لوانا بود و در آنجا در روز اول شنبه در چهار اقامت اول شد
و در روز دوم در روز اول شنبه در لوانا بود و در آنجا در روز اول شنبه در چهار اقامت اول شد
و در روز دوم در روز اول شنبه در لوانا بود و در آنجا در روز اول شنبه در چهار اقامت اول شد

۹۶۳

۹۶۳ سوال اکبر
عبد الکریم صاحب کاتب و روز
نایب شاه شاه کاتب کاتب
کاتب و لوانا

۹۶۴ سوال اکبر

۹۶۴ سوال اکبر
عبد الکریم صاحب کاتب و روز
نایب شاه شاه کاتب کاتب
کاتب و لوانا

۹۶۵ سوال اکبر
عبد الکریم صاحب کاتب و روز
نایب شاه شاه کاتب کاتب
کاتب و لوانا

۹۶۶ سوال اکبر

۹۶۶ سوال اکبر
عبد الکریم صاحب کاتب و روز
نایب شاه شاه کاتب کاتب
کاتب و لوانا

242

والتاريخ المذكور في سنة ٩٦٥
 في شهر ربيع الثاني من سنة ٩٦٥
 في يوم الاثنين من شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٥ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون
 في سنة ٩٦٥ في شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٥ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون

٩٦٦

في شهر ربيع الثاني من سنة ٩٦٦
 في يوم الاثنين من شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٦ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون

٩٦٧

في شهر ربيع الثاني من سنة ٩٦٧
 في يوم الاثنين من شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٧ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون

٩٦٨

في شهر ربيع الثاني من سنة ٩٦٨
 في يوم الاثنين من شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٨ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون

٩٦٩

في شهر ربيع الثاني من سنة ٩٦٩
 في يوم الاثنين من شهر ربيع الثاني
 من سنة ٩٦٩ في مدينة بغداد
 في دار السلطنة في عهد السلطان
 الملك الناصر محمد بن قلاوون

2

درج انام
۱۳۰۰ تا ۱۳۰۵
مردوم نورلیق قلی و ۱۳۰۵ تا ۱۳۱۰
سیدخان سلیم اول قلی کورد

عالمی
اسکندر
کاسین
رئیس
بادشاه
کاسین
ازین

۹۷
۱۲
کاسین شاه مال قلی
ازین

کاسین شاه مال قلی
ازین

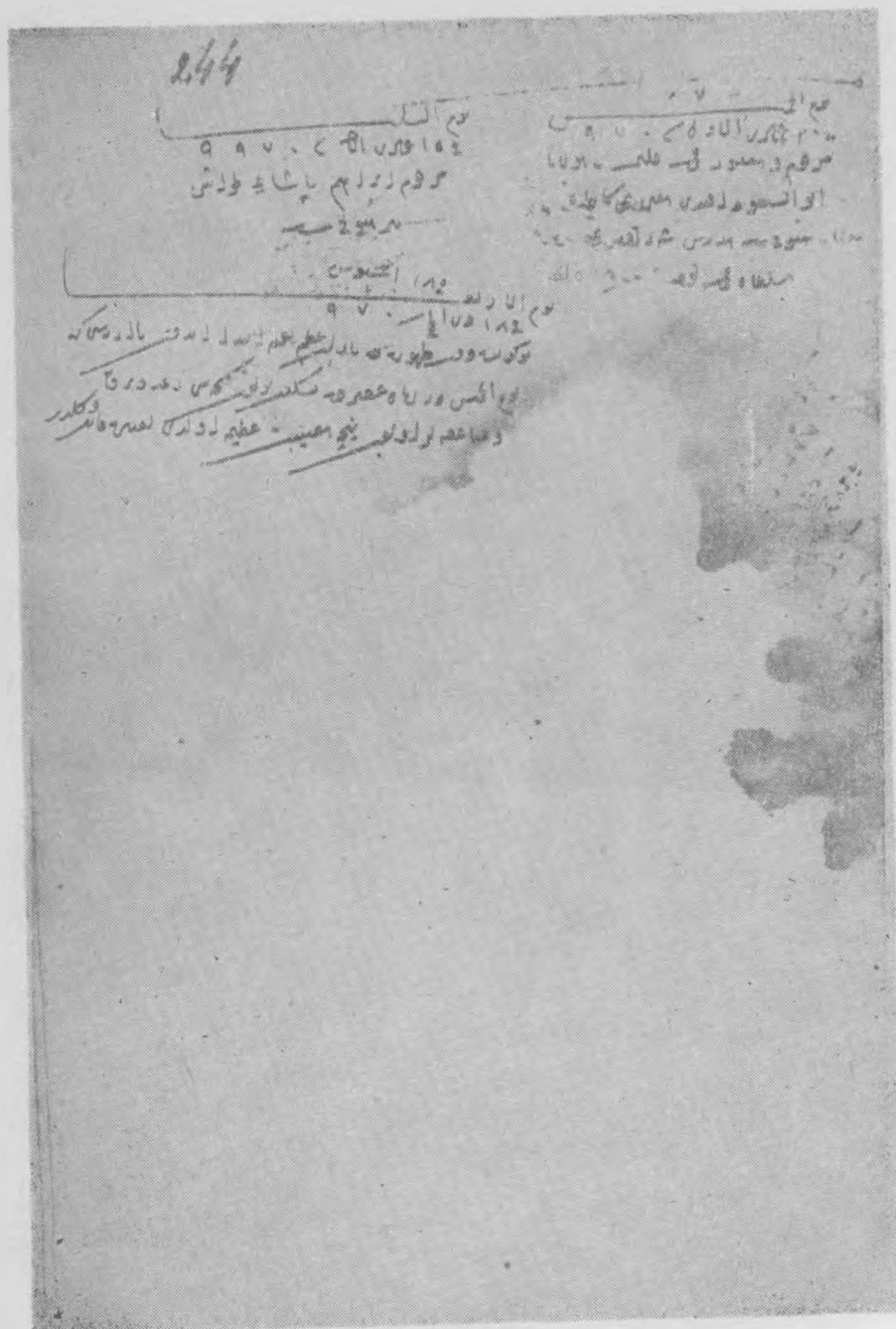
درج انام
۱۳۰۵ تا ۱۳۱۰

کاسین
کاسین
کاسین
کاسین

کاسین
کاسین
کاسین

کاسین
کاسین
کاسین

درج انام
۱۳۱۰ تا ۱۳۱۵
مردوم نورلیق قلی
ازین

٩٧١

2

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

يوم السبت
١٧٢ شهر ربيع الأول سنة
٩٧١ هـ بمصر
عبد الملك بن عبد العزيز
خادم السلطنة في مصر
بمصر

245

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...

۲۰۲ رجب ۹۷۱
 الفان بکر رسولی در کوه سارنگ
 اسکندر بکر رسولی در کوه سارنگ
 معظّم بکر رسولی در کوه سارنگ
 بیکر بکر رسولی در کوه سارنگ

۱۶۲ رجب ۹۷۱
 امین قاری در کوه سارنگ
 اعلیٰ صاحب در کوه سارنگ
 ملا علی صاحب در کوه سارنگ
 ملا محمد صاحب در کوه سارنگ
 ملا حسن صاحب در کوه سارنگ

۱۶۲ رجب ۹۷۱
 صوابات در کوه سارنگ
 لایق در کوه سارنگ
 ملا حسن صاحب در کوه سارنگ
 ملا علی صاحب در کوه سارنگ

۱۶۲ رجب ۹۷۱
 صوابات در کوه سارنگ
 لایق در کوه سارنگ
 ملا حسن صاحب در کوه سارنگ
 ملا علی صاحب در کوه سارنگ

۱۶۲ رجب ۹۷۱
 صوابات در کوه سارنگ
 لایق در کوه سارنگ
 ملا حسن صاحب در کوه سارنگ
 ملا علی صاحب در کوه سارنگ

247
۹۷۲

م
۹۷۲
صغیر سلطانی
رکن

الاس
۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

۹۷۲
صغیر سلطانی

